

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
Σεμάτη Αντιθέλιος!

Περιφερειακός Μηχανισμός
Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς
Εργασίας Δυτικής Ελλάδος

Έργο

«Παροχή Εξειδικευμένων Υπηρεσιών
για την Ανάπτυξη και Λειτουργία
Περιφερειακού Μηχανισμού
Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην
Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος»
(MIS 5075872)

 EEO
GROUP
ΕΤΑΙΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΩΝ

**Μελέτη με θέμα «Πρόβλεψη δεξιοτήτων
και θέσεων εργασίας στον τομέα του
Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων
για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών
στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας»
Π.1.2.7**

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014 – 2020

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΣΠΑ
2014-2020
ανάπτυξη για όλους

Περιεχόμενα

Συνομογραφίες	7
Σύνοψη – Βασικά συμπεράσματα	8
1. Εισαγωγή	10
1.1 Η ταυτότητα του έργου	10
1.2 Αντικείμενο και σκοπός της μελέτης	12
2. Μεθοδολογικό πλαίσιο.....	13
2.1 Ποιοτική έρευνα	14
2.1.1 Ομάδα εστίασης (Focus Group).....	15
2.2 Δευτερογενής έρευνα – Desk research	17
3. Ο Τομέας «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών».....	19
3.1 Γενική περιγραφή και παρουσίαση του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»	19
3.2 Ευρωπαϊκές και Εθνικές στρατηγικές - κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»	21
3.2.1 Η Ευρωπαϊκή στρατηγική	21
3.2.2 Η Εθνική στρατηγική.....	23
3.3 Αναπτυξιακές πολιτικές και έργα στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο	27
3.3.1 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος	27
3.3.2 Προγραμματική Περίοδος 2014-2020	28
ΕΣΠΑ 2014 - 2020	28
Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) 2014 - 2020	30
Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020	31
Πολιτισμός και Προγραμματική Περίοδος 2014 - 2020.....	32
Ψηφιακά εργαλεία και Προγραμματική Περίοδος 2014 - 2020	32
3.3.3 Προγραμματική Περίοδος 2021-2027	33
ΕΣΠΑ 2021 - 2027	33
Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) 2021-2027	34
Λοιπά Ευρωπαϊκά Προγράμματα.....	35
3.3.4 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»	36
3.3.5 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2020 - 2023 – Οδηγός επενδύσεων – Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025	39
Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2020 - 2023.....	39
Οδηγός Επενδύσεων	40
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025.....	41

4. Ανάλυση υφιστάμενης οικονομικής κατάστασης του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.....	44
4.1 Ο τομέας του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος	44
4.2 Γενική περιγραφή του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (Αριθμός Επιχειρήσεων και Απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα).....	45
4.3 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.....	47
4.4 Η Συμβολή του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.....	49
4.5 Στοιχεία για το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.....	51
5. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος (PEST) του τομέα «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» – Ανάλυση Δυνατοτήτων και αδυναμιών – Αναπτυξιακές δυνατότητες.....	53
5.1 Ανάλυση PEST	53
5.2 Ανάλυση SWOT.....	55
5.2.1 Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας – Δυνατότητες και προοπτικές	56
5.2.2 Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας – Δυνατότητες και προοπτικές....	57
5.2.3 Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας – Δυνατότητες και προοπτικές	58
5.3 Ευρήματα από ενέργειες διαβούλευσης - Focus Group στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών».....	59
5.4 Διαμόρφωση σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα επόμενα έτη.....	60
5.4.1 BAU (Business As Usual)	61
5.4.2 Το Αισιόδοξο σενάριο	62
5.4.3 Το Αρνητικό σενάριο.....	63
6. Προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος - Προτεινόμενες δράσεις	64
6.1 Ειδικότητες και επαγγέλματα με ζήτηση τα επόμενα έτη	64
6.2 Αναδυόμενα επαγγέλματα/ειδικότητες	68
6.3 Ζητούμενες δεξιότητες	69
6.4 Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης και προτάσεις για την κάλυψη ζητούμενων θέσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»	70

6.5	Προτεινόμενες Δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα	
	71	
6.6	Συνθετική διάγνωση - Διαπιστώσεις.....	75
	Βιβλιογραφικές Αναφορές	77

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1 Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027 (Πηγή: https://dytikiellada.gr/) – Επεξεργασία συμβούλου	34
Σχήμα 2 Οφέλη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0» (Πηγή: https://greece20.gov.gr/) - Επεξεργασία συμβούλου	38
Σχήμα 3 Άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 - 2023 - Επεξεργασία συμβούλου	40
Σχήμα 4 Αναπτυξιακοί Στόχοι και Κατευθυντήριες Αρχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2021 – 2025 – Επεξεργασία συμβούλου	42
Σχήμα 5 Βασικά στοιχεία του κλάδου του Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών (2019) (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ) – Επεξεργασία συμβούλου.....	44
Σχήμα 6 Μεταβολή αριθμού εργαζομένων στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» τα έτη 2017 - 2021 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2022) - Επεξεργασία συμβούλου	51
Σχήμα 7 Ανάλυση SWOT - Επεξεργασία συμβούλου	55
Σχήμα 8 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας τα επόμενα έτη - Επεξεργασία συμβούλου	65
Σχήμα 9 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας τα επόμενα έτη - Επεξεργασία συμβούλου.....	66
Σχήμα 10 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας τα επόμενα έτη - Επεξεργασία συμβούλου	67
Σχήμα 11 Αναδυόμενα Επαγγέλματα/Ειδικότητες - Επεξεργασία συμβούλου	68

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1 Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027	34
Πίνακας 2 Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου Χ=μη διαθέσιμα στοιχεία για λόγους εχεμύθειας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).....	46
Πίνακας 3 Κύκλος εργασιών ανά 3ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου Χ=μη διαθέσιμη πληροφορία λόγω εχεμύθειας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).	48
Πίνακας 4 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (μονοψήφιο NACE Rev 2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Σε εκατομμύρια ευρώ - σε τρέχουσες τιμές).....	50
Πίνακας 5 Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης για τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»	70

Συνομογραφίες

ΑΠΑ	Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία
ΑΠΕ	Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας
ΕΔΕΤ	Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία
ΕΕ	Ευρωπαϊκή Ένωση
ΕΕΣ	Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία
ΕΚΤ	Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο
ΕΣΕΚ	Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα
ΕΣΕΤΑΚ	Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας
ΕΤΘΑΥ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας, Αλιείας και Υδατοκαλλιέργειας
ΕΤΠΑ	Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης
ΜΑΑ	Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας
ΜμΕ	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΝΠΔΔ	Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου
ΝΠΙΔ	Νομικά Πρόσωπα Ιδιωτικού Δικαίου
ΠΔΕ	Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος
ΠΕΠ	Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΔΜ	Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης
ΤΕΠ	Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα
ΤΠΕ	Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών
ΤΣ	Ταμείο Συνοχής
ΥΠΠΟΑ	Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού

Σύνοψη – Βασικά συμπεράσματα

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στο χώρο της πολιτισμικής κληρονομιάς έχει οδηγήσει στη διαμόρφωση μιας νέας πραγματικότητας, η οποία αναθεωρεί κεντρικά ζητήματα σχετικά με την ανάδειξη, διαχείριση, εκπαίδευση και επικοινωνία των πολιτιστικών αγαθών. Από την άλλη πλευρά, οι τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους οι επισκέπτες (πραγματικοί και εικονικοί) έρχονται σε επαφή με τα πολιτιστικά αγαθά ή επικοινωνούν σε έναν πολιτιστικό οργανισμό μεταξύ τους, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας και δημιουργίας βιωμάτων των επισκεπτών με το προσωπικό, με ειδικούς επιστήμονες και καλλιτέχνες.

Επιχειρώντας μια ευθεία αντιπαραβολή για τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, γίνεται αντιληπτό πως στην περίπτωση της Δυτικής Ελλάδας ο εν λόγω θεματικός τομέας **καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα εθνικά, τόσο όσον αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτό τον τομέα, όσο και σε σχέση με το ποσοστό απασχολούμενων που απορροφά ο συγκεκριμένος τομέας οικονομικής δραστηριότητας.**

Δεδομένων του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής, της ύπαρξης και δραστηριοποίησης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με υψηλή τεχνολογική ένταση στην Περιφέρεια, της ταχείας ανάπτυξης νεοφυούς οικοσυστήματος στην Πάτρα, καθώς και της ολυμπιακής κληρονομιάς της Περιφέρειας, **ο εν λόγω θεματικός τομέας παρουσιάζει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης και ενίσχυσής του.**

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές αλλαγές, αλλά και η νέα πραγματικότητα που διαμορφώθηκε για το σύνολο της ανθρωπότητας λόγω της πανδημίας Covid-19, επηρεάζουν σε πολύ σημαντικό βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των κλάδων της οικονομίας που συνδέονται με τον πολιτισμό και την χρήση των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών. Αποτέλεσμα αυτού του νέου και μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος, εντός του οποίου καλούνται να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις που σχετίζονται με το συγκεκριμένο κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, είναι η ανάδειξη νέων επαγγελματιών και ειδικοτήτων, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος.

Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη, τη διεθνή βιβλιογραφία, αλλά και τις τάσεις που παρουσιάζονται στο θεματικό τομέα του «Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» **τα επαγγέλματα με την ταχύτερη εξέλιξη και υψηλότερη ζήτηση μέχρι και το 2030 αναμένεται να είναι τα κάτωθι:**

1. Σχεδιαστής εσωτερικών χώρων (συμπεριλαμβανομένων μουσείων και χώρων πολιτισμού)
2. Διοργανωτής εκδηλώσεων
3. Γραφίστας
4. Ειδικός πνευματικών δικαιωμάτων
5. Φωτογράφος
6. Ειδικός κοινωνικών δικτύων (media planner)
7. Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήστη (UX/UI)
8. Μηχανικός ανάπτυξης και συντήρησης λογισμικού και εφαρμογών
9. Ειδικός πολυμέσων – μοντέρ
10. Διαφημιστής - Ειδικός επικοινωνίας
11. Σχεδιαστής video games
12. Παραγωγός podcasts
13. Ειδικός σχεδίασης 2D-3D/AR-VR

Τέλος, από την παρούσα μελέτη προκύπτει πως **ο αριθμός των επαγγελματιών που σχετίζονται με το θεματικό τομέα του «Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» και αναμένεται να παρουσιάσουν αύξηση της ζήτησής τους στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά τα επόμενα έτη, συνδέονται με μια σειρά επαγγελματικών δεξιοτήτων, τις οποίες το εργατικό δυναμικό της Περιφέρειας πρέπει να διαθέτει, προκειμένου να διεκδικήσει με αξιώσεις τις νέες αυτές θέσεις εργασίας.** Οι τρόποι απόκτησης και ανάπτυξης των απαραίτητων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού στον θεματικό τομέα του «Πολιτισμός και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» μπορεί να γίνει μέσω **τεσσάρων ομάδων δράσεων – παρεμβάσεων**, οι οποίες περιγράφονται στη παρούσα μελέτη. Αυτές είναι:

- Δράσεις για την υλοποίηση μαθητείας – πρακτικής άσκησης.
- Δράσεις για την ώθηση της απασχόλησης των ανέργων στον τομέα.
- Δράσεις για την κατάρτιση εργαζόμενων στον τομέα.
- Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά τον τομέα και θα αυξήσουν, πιθανώς, τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού.

1. Εισαγωγή

1.1 Η ταυτότητα του έργου

Η πράξη «**Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**» έχει ενταχθεί στο πλαίσιο του Ε.Π. «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020 Άξονα Προτεραιότητας 4 «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων» και χρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και από Εθνικούς Πόρους

Η εν λόγω πράξη αφορά τη σύσταση και λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού για τη διάγνωση των αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα, και έχει ως στόχο την αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, έτσι ώστε να εξασφαλιστεί και να επιτευχθεί στο μέγιστο δυνατό βαθμό ένας ορθός σχεδιασμός πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας.

Η εν λόγω πράξη έρχεται να καλύψει ένα κενό το οποίο συνδέεται με:

- Την θεσμική υποχρέωση της Περιφέρειας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις που απορρέουν από την ανάγκη Σύστασης Δικτύου Φορέων και Οργανισμών για τη λειτουργία του Εθνικού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας σύμφωνα με τον ν. 4368/2016 (Α' 21) ως τμήμα του εν λόγω δικτύου.
- Την απουσία σε περιφερειακό επίπεδο επιστημονικών τεχνοκρατικών μηχανισμών για τη διάγνωση των αναγκών της αγοράς εργασίας σε συνάρτηση με τις ραγδαία μεταβαλλόμενες οικονομικές συνθήκες.

Ειδικότερα, ο Περιφερειακός Μηχανισμός θα περιλαμβάνει εργαλεία και αναλύσεις για την πρόβλεψη, αφενός, των αναγκών σε θέσεις εργασίας ανά επάγγελμα και κλάδο οικονομικής δραστηριότητας, και αφετέρου των μελλοντικών αναγκών σε δεξιότητες. Σκοπός είναι η αξιοποίηση του συνόλου των πληροφοριών και δεδομένων για τον έγκαιρο και ορθά στοχευμένο σχεδιασμό προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, εκπαίδευσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και το στοχευμένο σχεδιασμό δράσεων για την διαχείριση των εκάστοτε αλλαγών (τακτικών ή/και έκτακτων) και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Η υλοποίηση της συγκεκριμένης πράξης θα συμβάλλει:

- Στην εκπλήρωση της υποχρέωσης των Περιφερειών Ελλάδος (σύμφωνα με τον ν. 4368/2016), και ως εκ τούτου και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, να υποβάλλουν στο Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας τις διαθέσιμες μελέτες, έρευνες και εμπειρογνωμοσύνες για την περιοχή ευθύνης τους, να συγκεντρώνουν δεδομένα που αφορούν ιδίως το αναπτυξιακό προφίλ της Περιφέρειας, το εργατικό δυναμικό, τον προσδιορισμό των αναγκών σε δεξιότητες και επαγγέλματα της αγοράς εργασίας σε Περιφερειακό επίπεδο.
- Στην επιδιωκόμενη και ευκαία αλληλεπίδραση των Περιφερειών, και ως εκ τούτου και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος, με την κεντρική διοίκηση προκειμένου να διασφαλίζεται η συμπληρωματικότητα των παρεμβάσεων που αναλαμβάνονται, ώστε με την σταδιακή ενίσχυση της συμμετοχής της (όπως και των υπόλοιπων

Περιφερειών) και την ανταλλαγή τεχνογνωσίας να διασφαλισθεί η σταθερή συνεργεία των παρεμβάσεων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο.

- Στην καταγραφή των αναγκών της τοπικής αγοράς εργασίας σε επαγγελματικές δεξιότητες, ειδικότητες και θέσεις εργασίας από τη μεριά των επιχειρήσεων (skills demand).
- Στην καταγραφή των αναγκών και στη διαμόρφωση του προφίλ δεξιοτήτων (skills profile) του εργατικού δυναμικού και ειδικότερα των ανέργων ανά sub-group, λαμβάνοντας υπόψη παραμέτρους όπως το φύλο, το επίπεδο μόρφωσης και η πρότερη επαγγελματική εμπειρία (skills supply).
- Στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού για κατάρτιση/επανακατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού της Περιφέρειας σε ετήσια βάση, ο οποίος θα λαμβάνει υπόψη την καινοτομική διάσταση και την ειδικότερη αναπτυξιακή δυναμική της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της.
- Στη διαμόρφωση ενός ολοκληρωμένου σχεδιασμού προς όφελος της κατεύθυνσης της απασχόλησης και της επιχειρηματικότητας του ανθρώπινου δυναμικού της.
- Στην αναβάθμιση των συστημάτων πληροφόρησης προς όλους τους ενδιαφερόμενους, σχετικά με τις ευκαιρίες απασχόλησης και τις προβλέψεις επαγγελματών και δεξιοτήτων, γεγονός το οποίο θα διασφαλίσει την πρόσβαση και την αντιστοιχία μεταξύ προσφοράς και ζήτησης εργασίας, καθώς και θα βελτιώσει τη σύνδεση των προσφερόμενων προγραμμάτων συνεχιζόμενης επαγγελματικής κατάρτισης με τις ανάγκες της αγοράς σε περιφερειακό επίπεδο.

Συνεπώς, η **Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος** μέσω της σύστασης και της λειτουργίας του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας **θα ενισχύσει την πληροφόρησή της ως προς τις ανάγκες σε θέσεις εργασίας και δεξιότητες** του τοπικού παραγωγικού συστήματος αξιοποιώντας δεδομένα που δεν είναι διαθέσιμα σε εθνικό επίπεδο. Συγκεκριμένα, η ζητούμενη πληροφόρηση καλύπτει τις εξής θεματικές:

- Πληροφόρηση σχετικά με τη δυναμική των κλάδων και των επαγγελμάτων, καθώς και των προϋποθέσεων για την αύξηση της απασχόλησης στους εκάστοτε κλάδους οικονομικής δραστηριότητας και στα συνδεδεμένα με αυτούς επαγγέλματα.
- Πληροφόρηση σχετικά με την παραγωγικότητα των κλάδων και των πρόσφατων μεταβολών αυτής σε συγκεκριμένους κλάδους. Τυχόν αλλαγές στην παραγωγικότητα, είτε λόγω τεχνολογίας είτε λόγω οργάνωσης της εργασίας, επηρεάζει τις προβλέψεις για τα μεγέθη της απασχόλησης και της ανεργίας.
- Πληροφόρηση σχετικά με τον δυναμισμό κλάδων/επαγγελμάτων σε αναλυτικότερο επίπεδο από τις επίσημες κατηγοριοποιήσεις που χρησιμοποιούμε στην ανάλυση των δευτερογενών δεδομένων. Επίσης, υπάρχουν ορισμένα επαγγέλματα και ομάδες επαγγελμάτων (π.χ. «πράσινα» επαγγέλματα) που δεν εμφανίζονται στις συγκεκριμένες κωδικοποιήσεις και για τα οποία δεν υπάρχει πληροφόρηση από τα δευτερογενή δεδομένα.
- Αναλυτικές πληροφορίες για τις επαγγελματικές και τις «οριζόντιες» δεξιότητες συγκεκριμένων επαγγελμάτων.
- Κριτήρια πρόσληψης-απασχόλησης σε επαγγελματικό/κλαδικό επίπεδο.

1.2 Αντικείμενο και σκοπός της μελέτης

Η παρούσα μελέτη, με τίτλο «**Πρόβλεψη δεξιοτήτων και θέσεων εργασίας στον τομέα του Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος**», αποτελεί τμήμα του Πακέτου Εργασιών (ΠΕ) «Μελέτες – Έρευνες Μηχανισμού – Τροφοδότηση αναπτυξιακού προγραμματισμού για την ΠΠ 2014 – 2020 και 2021 – 2027» του έργου «Παροχή εξειδικευμένων υπηρεσιών για την Ανάπτυξη και Λειτουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος» το οποίο υλοποιείται στα πλαίσια της Πράξης «**Δημιουργία Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας**» με Αναθέτουσα Αρχή την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

Ειδικότερα, στο πλαίσιο του έργου περιλαμβάνεται ένα σύνολο θεματιών μελετών με τίτλο «Στοχευμένες μελέτες σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας», στο οποίο περιλαμβάνεται η εκπόνηση στοχευμένων μελετών σε θεματικούς τομείς της αγοράς εργασίας που σχετίζονται με αναπτυξιακές προτεραιότητες της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος και αποσκοπούν στο να παράσχουν πληροφόρηση σχετικά με την πορεία των τομέων αυτών και των αναγκών τους σε θέσεις εργασίας και δεξιότητες (τουρισμός, βιομηχανία, τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνίας, γαλάζια οικονομία, ανανεώσιμες πηγές ενέργειας, κλπ.).

Η μελέτη θα συμβάλλει καθοριστικά στην αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας ως προς την παρακολούθηση και τη διάγνωση των αναγκών του τοπικού παραγωγικού συστήματος, με σκοπό τον ορθό σχεδιασμό πολιτικών και δράσεων στην αγορά εργασίας. Επιπλέον, στόχος της μελέτης είναι η αξιοποίηση αυτής της πληροφόρησης κατά το σχεδιασμό, βάσει δεδομένων, των προγραμμάτων ενεργητικών πολιτικών απασχόλησης (κατάρτισης, εκπαίδευσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας), αλλά και των δράσεων για τη διαχείριση της αλλαγής και της αναδιάρθρωσης στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Η μελέτη υλοποιείται με βάση πρότυπα διασφάλισης της συμβατότητας της μεθοδολογίας παρακολούθησης των δεδομένων της αγοράς εργασίας στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας με τα ισχύοντα σε εθνικό επίπεδο (Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού - ΕΙΕΑΔ).

Τέλος, η παρούσα μελέτη θα συνθέσει όλα τα ευρήματα και τα δεδομένα που θα προκύψουν από την παραπάνω ανάλυση ώστε να καταλήξει σε:

- Προτάσεις σχετικά με τις ζητούμενες/αναδυόμενες θέσεις εργασίας στον τομέα του Πολιτισμού και Ψηφιακών Εργαλείων.
- Προτάσεις σχετικά με τις ζητούμενες/αναδυόμενες δεξιότητες στις ανωτέρω θέσεις εργασίας.
- Προτάσεις σχετικά με θεματικά αντικείμενα επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τα ανωτέρα ευρήματα.

2. Μεθοδολογικό πλαίσιο

Για την εκπόνηση της μελέτης αξιοποιήθηκαν τα εξής μεθοδολογικά εργαλεία και πηγές:

1. Υιοθέτηση **μεθοδολογικού πλαισίου ΕΙΕΑΔ** για την διάγνωση δεξιοτήτων.
2. **Βιβλιογραφική έρευνα** (υφιστάμενες μελέτες, δευτερογενή δεδομένα, κτλ.) αναφορικά με την υφιστάμενη κατάσταση του κάθε υπό εξέταση τομέα (πχ. κλάδοι που τον συνθέτουν, οικονομική επίδοση του κάθε επιμέρους κλάδου, συμβολή του τομέα στην ακαθάριστη προστιθέμενη αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, μερίδιο απασχόλησης σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο).
3. **Αξιοποίηση δεδομένων - δεικτών** αναφορικά με την ανάπτυξη και την απασχόληση στους τομείς αναφοράς όπως έχουν αποτυπωθεί σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (βλ. Ελληνική Στατιστική Αρχή, Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης (<https://metrics.ekt.gr/>), ΟΑΕΔ, ΓΕΜΗ κλπ).
4. **Αξιοποίηση ευρημάτων από τα εργαλεία – διαδραστικούς πίνακες** του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας στην Δυτική Ελλάδα (στοιχεία ΕΡΓΑΝΗ, ΟΑΕΔ, ΓΕΜΗ κτλ.) που να αφορούν τους υπό μελέτη θεματικούς τομείς με βάση το Π1.1 «Ανάπτυξη Μηχανισμού – Εργαλεία ανάλυσης του Περιφερειακού Μηχανισμού Διάγνωσης της Αγοράς Εργασίας» του έργου.
5. **Αποδελτίωση και συνθετική επεξεργασία δεδομένων** στους θεματικούς τομείς ως προς τον βαθμό που συσχετίζονται με την εισαγωγή Καινοτομίας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΤΑΚ) στο πλαίσιο ανάλυσης του επιχειρηματικού περιβάλλοντος και της ανταγωνιστικότητας του περιφερειακού παραγωγικού συστήματος.
6. **Αξιοποίηση ευρημάτων από τα focus groups** με βασικούς εμπλεκόμενους τους εκπροσώπους παραγωγικών φορέων, επιχειρήσεων, δημοσίων και ιδιωτικών φορέων εδρεύοντες στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και δραστηριοποιούμενους στους θεματικούς αναπτυξιακούς τομείς της Περιφέρειας, μέσω της χρήσης κατάλληλου μεθοδολογικού εργαλείου (ερωτηματολογίου) προκειμένου να αναδειχθούν οι ειδικότερες ανάγκες της αγοράς εργασίας (θέσεις εργασίας και απαιτούμενες δεξιότητες) στους συγκεκριμένους τομείς που παρουσιάζουν προοπτικές αναπτυξιακής δυναμικής. Για την διευκόλυνση της συλλογής των προτάσεων διανεμήθηκε, πριν την διοργάνωση των focus groups, ένα αρχικό κείμενο βάσης για τον υπό μελέτη τομέα οικονομικής δραστηριότητας, και εν συνεχεία μέσω του ερωτηματολογίου συλλέχθηκαν οι σχετικές προτάσεις από τους φορείς.
7. **Αξιολόγηση της δυναμικής της οικονομικής δραστηριότητας** στους υπό μελέτη τομείς, εκτίμηση για την εξέλιξη στην προσφορά και ζήτηση εργασίας και επίδοση των τομέων στην απασχόληση σε περιφερειακό/ τοπικό επίπεδο.
8. **Μεσοπρόθεσμη εκτίμηση/πρόβλεψη των τάσεων και της δυναμικής** που εμφανίζουν τα διαφορετικά επαγγέλματα ανά θεματικό τομέα με βάση τη συνεκτίμηση των δυναμικών επαγγελμάτων, των προσόντων και δεξιοτήτων (λαμβάνοντας υπόψη το ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων ESCO)
9. **Συνθετική διάγνωση** όλων των ανωτέρω που θα περιλαμβάνει:
 - i. Προτάσεις που αναδεικνύονται για ζητούμενες/αναδυόμενες θέσεις εργασίας στον κάθε υπό μελέτη τομέα για τα επόμενα χρόνια.

- ii. Προτάσεις που αναδεικνύονται για τις ζητούμενες/αναδυόμενες δεξιότητες (skills foresight) στις ανωτέρω θέσεις εργασίας στον κάθε υπό μελέτη τομέα (λαμβάνοντας υπόψη το ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμαμάτων ESCO).
- iii. Προτάσεις για θεματικά αντικείμενα επαγγελματικής κατάρτισης με βάση τα ανωτέρω ευρήματα.

2.1 Ποιοτική έρευνα

Η ποιοτική έρευνα στοχεύει στην εις βάθος διερεύνηση και κατανόηση των κοινωνικών φαινομένων. Η ποιοτική έρευνα, παρέχοντας τη δυνατότητα στον ερευνητή να αντλήσει πλούσιες πληροφορίες για το υπό εξέταση αντικείμενο/φαινόμενο ενδιαφέροντός του, αποτελεί την ενδεδειγμένη μεθοδολογία για να απαντηθούν τα ερωτήματα που σχετίζονται με το «Γιατί» και το «Πώς» των διάφορων κοινωνικοοικονομικών φαινομένων. Η ποιοτική προσέγγιση αποτελεί μια κατά βάση διερευνητική (exploratory) μέθοδο η οποία στοχεύει περισσότερο στην ανάδυση νέων τυποποιήσεων και θεωρητικών μοντέλων, παρά στην επαλήθευση υποθέσεων.

Το βασικό πλεονέκτημα των ποιοτικών μεθόδων που εξυπηρετεί αυτή την στόχευση είναι η ευελιξία που χαρακτηρίζει την ερευνητική διαδικασία. Πιο συγκεκριμένα:

- i. Ο ερευνητικός σχεδιασμός βασίζεται σε ευέλικτες στρατηγικές που επιτρέπουν την ανατροφοδότηση των σταδίων της έρευνας όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.
- ii. Τα ερωτήματα που απευθύνονται στους συμμετέχοντες είναι ανοιχτού τύπου (μη-δομημένο ερωτηματολόγιο), γεγονός που αποτρέπει την επιβολή προκατασκευασμένων νοηματικών πλαισίων στα υποκείμενα της έρευνας, αλλά και αφήνει τη δυνατότητα να ανακύψουν θέματα που πιθανώς δεν είχαν προβλεφθεί κατά τον σχεδιασμό.
- iii. Η ανάλυση των δεδομένων βασίζεται σε δυναμικά εργαλεία όπως είναι η ανοιχτή κωδικοποίηση των δεδομένων και η συνεχής σύγκριση, που επιτρέπουν στον ερευνητή να «επιστρέφει» στα δεδομένα σε όλες τις φάσεις της αναλυτικής διαδικασίας.

Στόχος της ποιοτικής διερεύνησης δεν αποτελεί απλά η περιγραφή μιας στάσης ή μιας συμπεριφοράς, αλλά η ολιστική κατανόησή τους. Η ποιοτική έρευνα διερευνά την εμπειρία των ατόμων και τα υποκειμενικά νοήματα που τη συγκροτούν, εστιάζοντας πάντα στο ευρύτερο κοινωνικό και πολιτισμικό (αξιακό και ιδεολογικό) πλαίσιο στο οποίο εγγράφεται. Ταυτόχρονα, δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην δυναμική διάσταση των φαινομένων και παρέχει τη δυνατότητα να περιγράψουν λεπτομερώς οι διαδικασίες που συγκροτούν μια κοινωνική κατάσταση επιτρέποντας να διατυπωθούν υποθέσεις ως προς την ερμηνεία της. Η έμφαση στη δυναμική διάσταση των φαινομένων καθιστά την ποιοτική έρευνα κατάλληλη για να διερευνηθούν μεταβατικά φαινόμενα και να διερευνηθούν οι πιθανές εκβάσεις τους (περίοδοι κοινωνικής και πολιτικής κρίσης).

Τέλος, η χρήση των κατάλληλων ποιοτικών τεχνικών έμμεσης προσέγγισης (προβολικές τεχνικές, έμμεσες ερωτήσεις) των ερευνητικών υποκειμένων, δίνει τη δυνατότητα στον ερευνητή να υπεισέλθει στα βαθύτερα δεδομένα της συμπεριφοράς προσπελάζοντας τις

ορθολογικές ερμηνείες και τις στερεοτυπικές απαντήσεις που προβάλλουν συνήθως τα άτομα.

2.1.1 Ομάδα εστίασης (Focus Group)

Η μεθοδολογική προσέγγιση των ομάδων εστίασης (Focus Group) συνίσταται σε μια οργανωμένη συλλογική συνέντευξη και αλληλεπίδραση ενός ικανού αριθμού συμμετεχόντων ατόμων για ένα εστιασμένο θέμα ή για μια σειρά αλληλοσχετιζόμενων φαινομένων και διαδικασιών. Ένας εναλλακτικός ορισμός δίνει τις ομάδες εστίασης σαν τίτλο που δίδεται σε έναν ειδικό τύπο ομαδικής συνέντευξης, ο οποίος είναι δομημένος με σκοπό να συλλεχθεί λεπτομερής γνώση για ένα συγκεκριμένο ζήτημα από επιλεγμένους συμμετέχοντες.

Ο ουσιαστικός σκοπός των ομάδων εστίασης είναι η διερεύνηση μιας γκάμας αντιλήψεων και απόψεων για ένα ερευνητικό αντικείμενο και η απόκτηση κατανόησης για τα υπό διερεύνηση θέματα μέσα από την οπτική γωνία των ίδιων των συμμετεχόντων (επιλεγμένοι συμμετέχοντες). Τα μέλη της ομάδας συγκεντρώνονται σε κοινό φυσικό (ή εικονικό) περιβάλλον για να συζητήσουν οργανωμένα, με τη βοήθεια ενός ή περισσότερων διαμεσολαβητών ένα συγκεκριμένο ζήτημα ή μια σειρά από αλληλοσχετιζόμενα ζητήματα.

Το βασικό χαρακτηριστικό μιας επιτυχούς ομάδας εστίασης είναι η ουσιαστική, ισότιμη και σε βάθος αλληλεπίδραση μεταξύ των συμμετεχόντων. Σε σχέση με άλλες μεθόδους:

- i. Οι ομάδες εστίασης συμβάλλουν στην διερεύνηση των αναπαραστάσεων των υποκειμένων μέσα από την άμεση αλληλεπίδραση μεταξύ τους. Αυτό βοηθά αποφασιστικά στην μελέτη των τρόπων συγκρότησης και κατασκευής διυποκειμενικών νοημάτων και ερμηνειών από τους συμμετέχοντες, των αντιφάσεων, ομοιοτήτων και διαφορών των αναπαραστάσεων διαφορετικών υποκειμένων για τα ίδια ζητήματα, καθώς και της διάστασης της δύναμης στην διαμόρφωση των νοηματοδοτήσεων.
- ii. Διερευνώνται οι συγκεκριμένες κοινωνικές δράσεις και πρακτικές των κοινωνικών υποκειμένων στα υπό συζήτηση κοινωνικοοικονομικά πεδία. Το ζήτημα αυτό είναι σημαντικό διότι πολλές φορές «κοινές» νοηματοδοτήσεις οδηγούν σε διαφορετικές πρακτικές ή «κοινές» πρακτικές ερμηνεύονται με διαφορετικό τρόπο.
- iii. Η διερεύνηση δράσεων και πρακτικών μέσα από την λεπτομερή εξιστόρηση τόσο της λογικής που τις διέπει, όσο και των συγκεκριμένων τρόπων πραγμάτωσής τους επιτρέπει την σε βάθος ανάλυση των διαδικασιών που οδηγούν σε συγκεκριμένα κάθε φορά αποτελέσματα, καθώς και των κοινωνικο-πολιτισμικών συνθηκών της ατομικής και συλλογικής δράσης.
- iv. Μπορούν να αποτελέσουν ένα αποτελεσματικό εργαλείο για την διερεύνηση της δυναμικής των κοινωνικών σχέσεων – από τις διαπροσωπικές, τις ομαδικές έως και τις θεσμικές – των συμμετεχόντων, καθώς και των επιδράσεων της δυναμικής αυτής στο εκάστοτε υπό διερεύνηση αντικείμενο.

Ένα από τα βασικότερα χαρακτηριστικά της μεθόδου των ομάδων εστίασης είναι ο συλλογικός της χαρακτήρας και η δυναμική της αλληλεπίδρασης που αναπτύσσεται στα

πλαίσιά της. Μια βασική διάσταση είναι ο σχηματισμός μιας ομάδας συμμετεχόντων από τους ερευνητές. Τα μέλη της ομάδας αυτής έρχονται σε επαφή και αλληλοεπιδρούν εντατικά με πρωτοβουλία των ερευνητών και σχετίζονται μεταξύ τους με πολλαπλούς και διαφορετικούς τρόπους. Σε πολλές περιπτώσεις τα μέλη της ομάδας είναι δυνατόν να σχετίζονται μεταξύ τους και να αλληλοεπιδρούν και στην πραγματική ζωή (για παράδειγμα οι εκπρόσωποι μιας σειράς από θεσμούς ή οργανισμούς). Σε άλλες περιπτώσεις τα μέλη της ομάδας είναι δυνατόν να σχετίζονται έμμεσα μεταξύ τους, κυρίως μέσω του υπό έρευνα κοινωνικού φαινομένου ή διαδικασίας.

Η άλλη κεντρική διάσταση της μεθόδου είναι το εστιασμένο και συγκεκριμένο αντικείμενο της. Το αντικείμενο αυτό μπορεί να είναι ένα φαινόμενο, μια διαδικασία, ένα γεγονός, μια κατάσταση, ένας τομέας οικονομικής δραστηριότητας κ.λπ.. Συνήθως, οι ομάδες εστίασης διεξάγονται με στόχο τη διερεύνηση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου και σε συγκεκριμένα χωρο-χρονικά και κοινωνικο-πολιτισμικά πλαίσια. Οι συμμετέχοντες στην ομάδα «εστιάζουν» σε αυτό το συγκεκριμένο φαινόμενο ή διαδικασία ο κάθε ένας/μια από τη δική του/της οπτική γωνία, εκφράζοντας και συζητώντας διαφορετικές εμπειρίες και αντιλήψεις.

Βασικό ζήτημα στον σχεδιασμό των ομάδων εστίασης είναι η επιτυχής «μετάφραση» των ερευνητικών ερωτημάτων σε ερωτήματα ή θεματικές στην συζήτηση εντός της ομάδας εστίασης. Η «μετάφραση» αυτή αποτυπώνεται στο κεντρικό «εργαλείο» της διεξαγωγής των ομάδων εστίασης που είναι ο Οδηγός της Συζήτησης (Discussion Guide). Ο οδηγός περιέχει όλες τις ερωτήσεις και τις θεματικές για συζήτηση που θα τεθούν στους συμμετέχοντες, αν και στις περισσότερες περιπτώσεις η ίδια η δυναμική της συζήτησης και της ομάδας τις μεταβάλλει σημαντικά. Ο ρόλος του διαμεσολαβητή (Moderator) στις ομάδες εστίασης είναι κρίσιμος. Ο διαμεσολαβητής είναι ο κύριος υπεύθυνος για την ομαλή διεξαγωγή της συζήτησης, της πλήρους και ουσιαστικής ενημέρωσης των συμμετεχόντων για το αντικείμενο και τους σκοπούς της ομάδας εστίασης, την εξασφάλιση της όσο τον δυνατό πιο ισότιμης συμμετοχής όλων των συμμετεχόντων, της αντιμετώπισης των απρόβλεπτων γεγονότων, της θέσης των κατάλληλων ερωτήσεων και της πρόκλησης πλούσιας και ουσιαστικής συζήτησης.

Τα βασικότερα προσόντα ενός αποδοτικού διαμεσολαβητή είναι η επικοινωνιακή ικανότητα, η συμπαθητική διάθεση, η πολιτισμική ευαισθησία, η εμπιστοσύνη, οι γλωσσικές ικανότητες, η μη κρίση στις αντιλήψεις των συμμετεχόντων, η ευελιξία, ο αυθορμητισμός, η εμπειρία στη δυναμική των ομάδων, το ουσιαστικό ενδιαφέρον για τις αντιλήψεις των άλλων, το χιούμορ, η καλή μνήμη και η ενεργός ακρόαση των λόγων των συμμετεχόντων.

Μια επιτυχής ομάδα εστίασης παράγει έναν σημαντικό και εκτεταμένο πλούτο ποιοτικών δεδομένων τα οποία συνήθως είναι ετερογενή και λεπτομερή. Η ανάλυση των δεδομένων είναι, ίσως, η κρίσιμότερη διαδικασία, με εξαίρεση την ίδια τη διεξαγωγή της ομάδας εστίασης. Η επιτυχής ανάλυση των δεδομένων που προέρχονται από την ομάδα εστίασης προϋποθέτει την όσο το δυνατόν πιστότερη καταγραφή τους. Ανεξάρτητα από την επιλογή συγκεκριμένων τρόπων ανάλυσης των ποιοτικών δεδομένων ή από την υιοθέτηση συγκεκριμένων οπτικών, η ανάλυση των δεδομένων μπορεί να είναι είτε θεματική είτε περιπτωσιακή είτε, ιδανικά, συνδυασμός των παραπάνω. Στη θεματική ανάλυση γίνεται ένας συνδυασμός κατηγοριών που προκύπτουν από τον οδηγό και κατηγοριών που προκύπτουν από την ίδια την δυναμική της ομάδας εστίασης και βασικός στόχος είναι η συσχέτιση των

κατηγοριών, ώστε να απαντηθούν τα αρχικά ερευνητικά ερωτήματα ή εκείνα τα ερωτήματα που προέκυψαν στη συνέχεια.

Ο κίνδυνος που υπάρχει στη θεματική ανάλυση είναι η απώλεια της αίσθησης του συνολικού πλαισίου λόγω της έντονης εξειδίκευσης μεμονωμένων και εκτός πλαισίου κατηγοριών. Ο κίνδυνος αυτός μπορεί να αποφευχθεί αν υιοθετηθεί παράλληλα και η περιπτωσιακή ανάλυση. Στην περίπτωση αυτή, αντί για μεμονωμένες θεματικές κατηγορίες οι ερευνητές δουλεύουν με ολοκληρωμένες περιπτώσεις (συνήθως ως περιπτώσεις εννοούνται τα άτομα που συμμετέχουν στη ομάδα), αναδεικνύοντας το συνολικό τους προφίλ, καθώς και στις ομοιότητες και διαφορές τους με τις άλλες περιπτώσεις. Άλλα βασικά ζητήματα που σχετίζονται με την ομαλή διεξαγωγή μιας ομάδας εστίασης έχουν να κάνουν με την τήρηση κανόνων ηθικής, δεοντολογίας και πληροφορημένης συναίνεσης, με ζητήματα γλωσσικής κατανόησης, με τρόπους εξασφάλισης συμμετοχής, καθώς και με τον αριθμό, την ιδιότητα και το είδος των συμμετεχόντων.

2.2 Δευτερογενής έρευνα – Desk research

Η βιβλιογραφική έρευνα αποτελεί βασικό μεθοδολογικό εργαλείο για τη διερεύνηση των διεθνών εξελίξεων, αλλά και την ενσωμάτωση προτεινόμενων τεχνικών, μεθόδων και λύσεων σε φαινόμενα ή προβλήματα που αντιμετωπίζονται σε διεθνές επίπεδο και συνεπώς, έχουν αντιμετωπιστεί σε πλειάδα περιπτώσεων. Επίσης, χρησιμοποιείται για τη διερεύνηση των τρεχουσών εξελίξεων στα διάφορα επίπεδα λήψης αποφάσεων, με σκοπό την καταλληλότερη προσαρμογή των προτεινόμενων παρεμβάσεων, καθώς και για τη μελέτη της διεθνούς εμπειρίας και καλών πρακτικών.

Η επιτυχία της δευτερογενούς έρευνας διασφαλίζεται με δύο τρόπους, αφενός με τον ακριβή προσδιορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων, και αφετέρου με τη θέσπιση κριτηρίων αναφορικά με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση.

Η πτυχή της ποιότητας απαιτεί μεγάλη εμπειρία και προσοχή τόσο στο φορέα που συνέλεξε τα πρωτογενή δεδομένα/συμπεράσματα, όσο και στη μεθοδολογία που ακολούθησε για τη συλλογή/εξαγωγή τους.

Οι πηγές άντλησης ποσοτικών δεδομένων είναι πολλαπλές και παρέχουν τη δυνατότητα στους ερευνητές – μελετητές, στους οικονομικούς αναλυτές, στους κοινωνικούς επιστήμονες και στους διάφορους άλλους επιστήμονες να επιλέξουν εκείνα τα δεδομένα που αρμόζουν στα διάφορα ερευνητικά τους ερωτήματα. Στις πηγές αυτές συγκαταλέγονται δεδομένα από απογραφές, μελέτες, κρατικές έρευνες, χρονικά εντοπισμένες (cross-sectional) και διαχρονικές (longitudinal) μελέτες, καθώς και δεδομένα από διοικητικά και δημόσια αρχεία.

Η συγκεκριμένη μέθοδος χρησιμοποιείται στην υλοποίηση κοινωνικών μελετών, μελετών οικονομικής ανάπτυξης και κλαδικής ανάλυσης και αναφέρεται στην αξιοποίηση υλικού προηγούμενων ερευνών (κυρίως δειγματοληπτικών ερευνών), ελληνικής και διεθνούς βιβλιογραφίας, καθώς και δημοσιευμένων μελετών. Επιπρόσθετα, τα δεδομένα που βασίζονται σε απογραφικές μεθόδους χρησιμοποιούνται και σαν πλαίσιο και βάση συγκρίσεων (benchmark) των δεδομένων που προκύπτουν από στατιστικές έρευνες. Τα δεδομένα που χρησιμοποιούνται στη δευτερογενή ανάλυση αποτελούν συχνά το

αποτέλεσμα μεγάλης κλίμακας ερευνών που έχουν πρωτογενώς συλλεχθεί από υπηρεσίες και οργανισμούς με εμπειρία στις ποσοτικές έρευνες.

Η δευτερογενής ανάλυση παρέχει τη δυνατότητα στους ερευνητές, που δεν έχουν τις υποδομές να συλλέξουν πρωτογενή δεδομένα, να διερευνήσουν ερευνητικά ζητήματα του ενδιαφέροντός τους. Επιπλέον, επιτρέπει τη χρήση συνδυασμού δεδομένων από διαφορετικές πηγές, η ανάλυση των οποίων δύναται να αποκαλύψει ιδιαίτερα ενδιαφέρουσες σχέσεις. Η επιτυχία της δευτερογενούς έρευνας διασφαλίζεται με δύο τρόπους, αφενός με τον ακριβή προσδιορισμό των ερευνητικών ερωτημάτων και αφετέρου με τη θέσπιση κριτηρίων αναφορικά με την ποιότητα των δεδομένων που χρησιμοποιούνται για την ανάλυση.

Συμπερασματικά, η μέθοδος αυτή αναφέρεται στην αναζήτηση, συλλογή, επεξεργασία και σύνθεση:

- i. Υλικού προηγούμενων ερευνών (κυρίως δειγματοληπτικών ερευνών), μελετών, δημοσιευμένων δεδομένων, ποσοτικών και στατιστικών στοιχείων, δεικτών, πινάκων, κ.ο.κ.
- ii. Πληροφοριών από την Αναθέτουσα Αρχή.
- iii. Εντύπων, εκθέσεων, οδηγών και φυλλαδίων από επίσημους και έγκυρους φορείς.
- iv. Συμπερασμάτων από την ελληνική και τη διεθνή βιβλιογραφία.
- v. Καλών πρακτικών/επιτυχημένων παραδειγμάτων (case studies) από το εξωτερικό κλπ.

3. Ο Τομέας «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»

3.1 Γενική περιγραφή και παρουσίαση του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στο χώρο της πολιτισμικής κληρονομιάς έχει πλέον εδραιωθεί, έχοντας σαν αποτέλεσμα τη διαμόρφωση μιας νέας πραγματικότητας, η οποία προσδιορίζει εκ νέου τις θεωρητικές συζητήσεις και αναθεωρεί κεντρικά ζητήματα σχετικά με την ανάδειξη, διαχείριση, εκπαίδευση και επικοινωνία των πολιτιστικών αγαθών. Από την άλλη πλευρά, οι τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους οι επισκέπτες (πραγματικοί και εικονικοί) έρχονται σε επαφή με τα πολιτιστικά αγαθά ή επικοινωνούν σε έναν πολιτιστικό οργανισμό μεταξύ τους, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας και δημιουργίας βιωμάτων των επισκεπτών με το προσωπικό, με ειδικούς επιστήμονες και καλλιτέχνες.

Τα ζητήματα που αφορούν τη χρήση και τη διάδοση της πολιτισμικής πληροφορίας μέσω της ψηφιακής τεχνολογίας, καθώς και τη συμβολή της τελευταίας στη διαμόρφωση ενός πλαισίου σύγκλισης και ανάδειξης των πολιτισμών, αφορούν σε τρεις βασικούς πυλώνες:

- i. **Στη ψηφιακή διαχείριση της πολιτισμικής κληρονομιάς και στην αξιοποίησή της στην εκπαιδευτική διαδικασία:** Οι βάσεις δεδομένων, οι ψηφιακές παραγωγές (κείμενο, εικόνα, ήχος), το διαδίκτυο και η διάδοση της πληροφορίας, οι απαιτήσεις των νέων τεχνολογιών, η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση, τα δίκτυα πληροφορίας και οι τεχνολογίες μεταγραφής πολιτισμικών δεδομένων.
- ii. **Στους πολιτιστικούς φορείς, στα μουσεία και στους χορηγούς:** Η καταγραφή και διαχείριση των συλλογών, η συμμετοχή των μουσείων σε εθνικά και διεθνή προγράμματα, η συμβολή των νέων τεχνολογιών στην πολιτιστική επικοινωνία, ο εκπαιδευτικός ρόλος των μουσείων, η συμβολή της χορηγίας στην ανάδειξη και διάδοση της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- iii. **Στις νέες μορφές αντίληψης και αναπαράστασης του χώρου:** Η τρισδιάστατη αναπαράσταση και η εικονική πραγματικότητα, η κίνηση και η διαδραστικότητα στη χαρτογραφία, τα γεωγραφικά συστήματα πληροφοριών, η νέα αρχιτεκτονική και η διαδικασία της ψηφιακής απεικόνισης του χώρου.

Οι νέες τεχνολογίες, όπως η μηχανική μάθηση (machine learning), η τεχνητή νοημοσύνη (artificial intelligence) και οι αλυσίδες συστοιχιών (blockchains), έχουν ήδη αρχίσει να έχουν καταλυτική επίδραση σε διάφορους τομείς, όπως οι οικονομικές και τραπεζικές υπηρεσίες, η ενέργεια, η υγεία και η διακυβέρνηση. Ο τομέας του πολιτισμού αποτελεί ίσως τον τομέα εκείνο ο οποίος έχει επηρεασθεί λιγότερο από τις προαναφερθείσες τεχνολογίες. Για το λόγο αυτό, **οι εξελίξεις στον τομέα του πολιτισμού τα επόμενα χρόνια αναμένονται ραγδαίες υπό την επίδραση ανατρεπτικών τεχνολογιών (disruptive technologies).**

Οι παρεμβάσεις, μέσω της χρήσης των ψηφιακών εργαλείων, οι οποίες είναι περισσότερο πιθανό να ανατρέψουν ριζικά τον τρόπο με τον οποίο αλληλοεπιδρούμε με την πολιτιστική μας κληρονομιά μπορούν να ομαδοποιηθούν σε πέντε κατηγορίες:

1. Enhanced User Experience

Η επαυξημένη πραγματικότητα (augmented reality) αποτελεί μία τεχνολογία που βρίσκει ποικίλες εφαρμογές στο χώρο του πολιτισμού και συγκεκριμένα σε μουσεία, εκθέσεις και αρχαιολογικούς χώρους. Η πιο απλή και συνηθισμένη εφαρμογή της επαυξημένης πραγματικότητας είναι η προσθήκη πολυμεσικών πληροφοριών (κείμενο, ήχος, εικόνα και βίντεο) σε έργα τέχνης, ώστε να βελτιώνουν τη εμπειρία του χρήστη/επισκέπτη με το να παρέχουν επιπλέον χρήσιμες πολυμεσικές πληροφορίες σχετικά με το έργο το οποίο περιεργάζεται. Επίσης, η επαυξημένη πραγματικότητα δίνει τη δυνατότητα να προσθέσουμε μία επιπλέον διάσταση στα διάφορα έργα, «ζωντανεύοντας» με τον τρόπο αυτό τα ίδια τα αντικείμενα.

Τα εικονικά μουσεία (virtual museums) αποτελούνται από πολυμεσικό περιεχόμενο, όπως ψηφιακές ή ψηφιοποιημένες εικόνες, αρχεία ήχου και κειμένου, καθώς και δεδομένα ιστορικού, επιστημονικού ή πολιτισμικού χαρακτήρα. Δεν φιλοξενούν πραγματικά εκθέματα, αλλά μέσω του πολυμεσικού περιεχομένου που διαθέτουν παρέχουν στον χρήστη/επισκέπτη τη δυνατότητα να έχει πρόσβαση σε πολλαπλές αναπαραστάσεις του ίδιου έργου ή αντικειμένου, ενώ ταυτόχρονα επιτρέπουν την απομακρυσμένη πρόσβαση στα εικονικά εκθέματα για μελέτη ή απλή θέαση. Μέσω της χρήσης απτικών τεχνολογιών (haptic technologies), ο χρήστης/επισκέπτης έχει, σε ορισμένες περιπτώσεις, τη δυνατότητα να «αισθανθεί» τις ανάγλυφες επιφάνειες των εκθεμάτων. Τέλος, οι ψηφιακοί βοηθοί (digital assistants) βασίζονται σε τεχνολογίες τεχνητής νοημοσύνης (artificial intelligence) και επεξεργασίας φυσικής γλώσσας (natural language processing) για να προσφέρουν στους χρήστες βελτιωμένες εμπειρίες ξεναγήσεων σε μουσεία με χρήση για παράδειγμα chatbots.

2. 3D Scanning and Imaging

Η χρήση τεχνολογιών τρισδιάστατης απεικόνισης/σάρωσης και εκτύπωσης, επιτρέπει με μεγάλη ακρίβεια την αναπαραστάση και αναπαραγωγή αντικειμένων. Έτσι, καθίσταται δυνατή η δημιουργία για παράδειγμα εικόνων υψηλής ανάλυσης από έργα τέχνης, που επιτρέπουν ακόμη και τη μελέτη της τεχνοτροπίας του δημιουργού του έργου. Επιπλέον, δίνουν τη δυνατότητα να δημιουργηθούν ψηφιακά αντίτυπα υψηλής πιστότητας δισδιάστατων και τρισδιάστατων έργων τέχνης, τα οποία εκτός από τη δυνατότητα απομακρυσμένης μελέτης του ίδιου του έργου, τα καθιστά επιπροσθέτως προσβάσιμα με ηλεκτρονικό τρόπο σε όλο και μεγαλύτερο κοινό.

3. Cultural Analytics

Ο όρος cultural analytics αναφέρεται στην ανάλυση δεδομένων που προέρχονται από μεγάλα δεδομένα (big data) από έργα τέχνης μέσω της ψηφιοποίησής τους με διάφορους τρόπους (3D scanning, high-resolution digital imaging, κλπ.), παρέχοντας με αυτό τον τρόπο νέες δυνατότητες για την μελέτη των έργων όσο και των δημιουργών τους. Επιπλέον, ο όρος αναφέρεται και στην ανάλυση δεδομένων που σχετίζεται με τη συμπεριφορά των χρηστών/επισκεπτών ενός χώρου πολιτιστικής κληρονομιάς, με σκοπό την καλύτερη οργάνωση και προβολή των εκθεμάτων, με βάση τις προτιμήσεις των επισκεπτών, την επιλογή θεματολογίας περιοδικών εκθέσεων, την καλύτερη προετοιμασία χώρων για τη διαχείριση μεγάλου πλήθους επισκεπτών σε συγκεκριμένες ημέρες του έτους, κ.ο.κ.

4. Non-Destructive Testing

Οι μη καταστρεπτικές δοκιμές (non-destructive testing) αποτελούν σήμερα ισχυρό εργαλείο, τόσο για τη λεπτομερή ανάλυση των έργων τέχνης, όσο και για την πιστοποίηση της αυθεντικότητάς τους, καθώς και για τη μελέτη ιστορικών στοιχείων γύρω από το ίδιο το έργο και το δημιουργό του. Οι μη καταστρεπτικές δοκιμές χρησιμοποιούν μία ευρεία γκάμα από τεχνολογίες, όπως ραδιογραφία (radiography), χρήση υπερήχων (ultrasound) και άλλες. Καθώς οι μέθοδοι αυτές είναι μη επεμβατικές, προστατεύουν το έργο και παρέχουν πληθώρα χρήσιμων δεδομένων.

5. Provenance - Certification

Ένας ενδιαφέρων τομέας είναι αυτός που αφορά στην πιστοποίηση και στην απόδειξη κυριότητας αντικειμένων (provenance - certification). Δεδομένου ότι ο κόσμος της τέχνης κατακλύζεται από πλαστά ή παρανόμως αποκτηθέντα έργα και αντικείμενα, προκύπτει όλο και πιο έντονα η ανάγκη ύπαρξης τρόπων και μεθόδων, οι οποίοι άμεσα, με διαφάνεια και πέραν από κάθε αμφιβολία θα είναι σε θέση να πιστοποιήσουν την αυθεντικότητα ενός έργου ή αντικειμένου, καθώς και τον νόμιμο κάτοχό του. Για την επίτευξη των παραπάνω στόχων, η τεχνολογία των αλυσίδων συστοιχιών (blockchain technology) έχει ήδη αρχίσει να χρησιμοποιείται, εκμεταλλευόμενη τις εγγενείς ιδιότητες των blockchains, όπως η διαφάνεια των συναλλαγών, η έλλειψη δυνατότητας μεταβολής του μητρώου συναλλαγών και η κατανεμημένη εμπιστοσύνη μεταξύ των όλων των συμμετεχόντων μερών.

3.2 Ευρωπαϊκές και Εθνικές στρατηγικές - κατευθύνσεις πολιτικής για την ανάπτυξη του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»

3.2.1 Η Ευρωπαϊκή στρατηγική

Ο τομέας του «Πολιτισμού» αποτελεί διαχρονικά μία από τις προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η ΕΕ επιδιώκει να διαφυλάξει την κοινή ευρωπαϊκή πολιτιστική κληρονομιά, καθώς και να στηρίξει και να προωθήσει τις τέχνες και τους τομείς της δημιουργίας στην Ευρώπη. Συγκεκριμένες πρωτοβουλίες, όπως το **Ευρωπαϊκό Έτος Πολιτιστικής Κληρονομιάς**, αποσκοπούν στο να καταστήσουν προσιτό σε όλους τον δυναμικό και πολύμορφο αυτό πολιτισμό.

Υπάρχουν πολιτισμικά στοιχεία σε πολλές πολιτικές της ΕΕ, όπως στην εκπαίδευση, στην έρευνα, στην κοινωνική πολιτική, στην περιφερειακή ανάπτυξη και στις εξωτερικές σχέσεις. Ταυτόχρονα, είναι αδιαμφισβήτητο πως η δημιουργία και η προώθηση του πολιτισμού στον σημερινό διαδραστικό και παγκοσμιοποιημένο κόσμο συνδέονται στενά με τα μέσα μαζικής ενημέρωσης και τις ψηφιακές τεχνολογίες.

Μέσω του προγράμματος «**Δημιουργική Ευρώπη**», η ΕΕ στηρίζει τον ευρωπαϊκό κινηματογράφο, τις τέχνες και τους τομείς δημιουργίας με απώτερο στόχο τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την περαιτέρω οικονομική ανάπτυξη, καθώς και το άνοιγμα νέων διεθνών προοπτικών μέσω της πρόσβασης σε νέες αγορές και σε νέο κοινό.

Κάθε χρόνο, δύο πόλεις ανακηρύσσονται πολιτιστικές πρωτεύουσες της Ευρώπης, κάτι το οποίο δίνει επιπρόσθετη ώθηση στις τοπικές οικονομίες και προβάλλει τους τοπικούς καλλιτέχνες και τον μοναδικό πολιτιστικό πλούτο που διαθέτουν. Η ΕΕ συμμετέχει, επίσης, σε κινηματογραφικά φεστιβάλ, πολιτιστικές εκδηλώσεις, συναυλίες, συνέδρια, καλλιτεχνικά βραβεία και διακρίσεις σε ολόκληρη την Ευρώπη, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους.

Οι τομείς προτεραιότητας της ΕΕ για τον πολιτισμό δίνονται ακολούθως:

- ✓ Προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς.
- ✓ Στήριξη των τομέων του πολιτισμού και της δημιουργικότητας μέσα από το θεσμό των Πολιτιστικών Πρωτευουσών.
- ✓ Προαγωγή του «ευ αγωνίζεσθαι» και της συνεργασίας στον τομέα του αθλητισμού.
- ✓ Υιοθέτηση του Σήματος Ευρωπαϊκής Πολιτιστικής Κληρονομιάς, ώστε τα αξιοθέατα με το συγκεκριμένο σήμα να νοηματοδοτούν τα θεμέλια για τη δημιουργία της Ευρώπης του σήμερα.
- ✓ Ψηφιακός πολιτισμός: πολιτικές για τα μέσα ενημέρωσης που δίνουν στους Ευρωπαίους πολίτες τη δυνατότητα να απολαμβάνουν διαδραστικές εμπειρίες απρόσκοπτα, παρέχοντάς τους πρόσβαση σε οποιοδήποτε περιεχόμενο από οπουδήποτε στην Ευρώπη.
- ✓ Χρηματοδότηση μέσω των διαρθρωτικών της ταμείων πολιτιστικών δραστηριοτήτων για τον οπτικοακουστικό τομέα, τον τομέα του πολιτισμού και της δημιουργίας, για πολιτιστικές πρωτοβουλίες και έρευνα στον τομέα της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Παράλληλα, το **βασικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον πολιτισμό σε ευρωπαϊκό επίπεδο** είναι:

- Ο Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1526/98 της Επιτροπής της 16ης Ιουλίου 1998 για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 752/93, περί διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 3911/92 του Συμβουλίου σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών.
- Ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ.3911/92 του Συμβουλίου της 9ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών.
- Ο Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ.752/93 της Επιτροπής της 30ης Μαρτίου 1993περί διατάξεων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ.3911/92 του Συμβουλίου της 9ης Δεκεμβρίου 1992 σχετικά με την εξαγωγή πολιτιστικών αγαθών.
- Η Οδηγία 93/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου 1993 σχετικά με την επιστροφή πολιτιστικών αγαθών που έχουν παράνομα απομακρυνθεί από το έδαφος κράτους μέλους.

Από την άλλη πλευρά, **τα ποικίλα Ψηφιακά Εργαλεία** που χρησιμοποιούνται εντάσσονται στον ευρύτερο κλάδο των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ). Λόγω του μεγάλου εύρους εφαρμογής των ΤΠΕ, ο κλάδος εποπτεύεται και ρυθμίζεται από σχεδόν όλους τους ευρωπαϊκούς νομοθετικούς και εκτελεστικούς θεσμούς. Ο ψηφιακός μετασχηματισμός και η προώθηση των ψηφιακών εργαλείων σε όλες τις εκφάνσεις του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής – συνεπώς και του Πολιτισμού – **διέπει τις τρεις από τις τέσσερις βασικές προτεραιότητες του στρατηγικού θεματολογίου της ΕΕ για τα έτη 2019-2024:**

- Της προστασία των πολιτών και των ελευθεριών.
- Της ανάπτυξη μιας ισχυρής και δυναμικής οικονομικής βάσης.
- Της οικοδόμηση μιας κλιματικά ουδέτερης, πράσινης, δίκαιης και κοινωνικής Ευρώπης.

Ταυτόχρονα, βρίσκεται **σε πλήρη αρμονία με τις τρεις από τις έξι βασικές προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής** για τα έτη 2019-2024, ήτοι:

- Μια Ευρώπη έτοιμη για την ψηφιακή εποχή.
- Μια οικονομία στην υπηρεσία των ανθρώπων.
- Προώθηση του ευρωπαϊκού τρόπου ζωής μας.

Στις 9 Μαρτίου 2021, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή παρουσίασε το όραμά της και τις προοπτικές για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης έως το 2030. Η Επιτροπή προτείνει την **ψηφιακή πυξίδα** για την ψηφιακή δεκαετία της ΕΕ η οποία διαμορφώνεται γύρω από τέσσερα κομβικά σημεία:

- Δεξιότητες
- Ασφαλείς και βιώσιμες ψηφιακές υποδομές
- Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων
- Ψηφιοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών.

Τα **ψηφιακά εργαλεία** και ευρύτερα οι ΤΠΕ **διέπουν επίσης δύο από τους πυλώνες της Πολιτικής Συνοχής της ΕΕ** για την περίοδο 2021-2027:

- μια «*Εξυπνότερη Ευρώπη*», μέσω της καινοτομίας, της ψηφιοποίησης, του οικονομικού μετασχηματισμού και της στήριξης των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων.
- μια «*Ευρώπη Πιο Κοντά στους Πολίτες*», με τη στήριξη των αναπτυξιακών στρατηγικών που καταρτίζονται σε τοπικό επίπεδο και της βιώσιμης αστικής ανάπτυξης σε όλη την ΕΕ.

3.2.2 Η Εθνική στρατηγική

Ο τομέας του **Πολιτισμού** στην Ελλάδα εποπτεύεται και ρυθμίζεται από το Υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού. **Στόχοι του Υπουργείου είναι η ενίσχυση και προστασία της καλλιτεχνικής και πνευματικής δημιουργίας, καθώς και η προστασία και η ανάδειξη της πολιτιστικής κληρονομιάς** μέσω αντίστοιχων νομοθετικών και θεσμικών παρεμβάσεων. Οι πυλώνες αρμοδιοτήτων του Υπουργείου δίνονται ακολούθως (ΥΠΠΟΑ, 2022):

- Πολιτιστική κληρονομιά:
 - Ανασκαφές
 - Αναστηλώσεις - Συντηρήσεις
 - Εκδηλώσεις
 - Εκδόσεις
 - Εκθέσεις
 - Εκπαιδευτικά προγράμματα
 - Έργα υποδομής

- Μεγάλα ευρωπαϊκά, εθνικά και περιφερειακά προγράμματα
- Λειτουργία φορέων πολιτισμού:
 - Μουσεία
 - Μνημεία
 - Αρχαιολογικοί Χώροι
 - Εποπτευόμενα νομικά πρόσωπα (πλέον των 20 σε εθνικό επίπεδο)
- Σύγχρονος πολιτισμός:
 - Εκδηλώσεις
 - Εκδόσεις
 - Εκθέσεις
 - Εκπαιδευτικά Προγράμματα
 - Επιχορηγήσεις
 - Έργα Υποδομής
 - Κρατικά Βραβεία
 - Μεγάλα ευρωπαϊκά, εθνικά και περιφερειακά προγράμματα.

Παράλληλα, το βασικό θεσμικό πλαίσιο που διέπει τον τομέα του «Πολιτισμού» σε εθνικό επίπεδο είναι:

- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 1103/1980 με τον οποίο κυρώνεται η διεθνής σύμβαση της UNESCO (1970) για την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών - ΦΕΚ 297/Α/ 29 Δεκεμβρίου 1980.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 2121/1993 «Πνευματική Ιδιοκτησία, συγγενικά δικαιώματα και πολιτιστικά θέματα» - ΦΕΚ 25/Α/ 4 Μαρτίου 1993.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 3028/2002 «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς» - ΦΕΚ 153/Α/ 28 Ιουνίου 2002.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 3057 «Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2725/1999, ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Πολιτισμού και άλλες διατάξεις» - ΦΕΚ 239/ 10 Οκτωβρίου 2002.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 3348/2005 «Κύρωση της Σύμβασης Unidroit για τα κλαπέντα ή παρανόμως εξαχθέντα πολιτιστικά αγαθά» - ΦΕΚ 144/Α/ 23 Ιουνίου 2005.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 3861 Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις - ΦΕΚ 112/Α' /13 Ιουλίου 2010.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 1079 «Οργανισμός λειτουργίας της Εθνικής Πινακοθήκης και Μουσείου Αλεξάνδρου Σούτζου» - ΦΕΚ 239/ 14 Οκτωβρίου 1980.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 1103/1980 με τον οποίο κυρώνεται η διεθνής σύμβαση της UNESCO (1970) για την παρεμπόδιση της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών - ΦΕΚ 297/Α/29 Δεκεμβρίου 1980.
- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 1158 «Περί Οργανώσεως και διοικήσεως σχολών Ανωτέρας Καλλιτεχνικής Εκπαιδεύσεως, Κρατικού Βραβείου Θεάτρου και καταργήσεως Αδείας Ασκήσεως Επαγγέλματος Ηθοποιού» - ΦΕΚ 127/ 13 Μαΐου 1981.

- Ο Νόμος υπ' αριθμ. 1218 «Περί Επιμελητηρίου Εικαστικών Τεχνών Ελλάδος» - ΦΕΚ 289/ 2 Οκτωβρίου 1981.

Σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη του πολιτισμού και των δημιουργικών βιομηχανιών ευρύτερα, διαδραματίζει η **Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)**. Η ΕΣΕΤΑΚ αναφέρεται σε χρονική περίοδο επτά (7) ετών ή στο χρόνο διάρκειας μίας (1) προγραμματικής περιόδου. Έχει εκπονηθεί για τα χρονικά διαστήματα 2014-20 και 2021-27. Στην **ΕΣΕΤΑΚ 2021-27 προτείνεται η υλοποίηση 33 δράσεων για τον πολιτισμό**, τουρισμό και τις δημιουργικές βιομηχανίες, οι οποίες εστιάζουν στις παρακάτω κατηγορίες:

- Έρευνα και ανάπτυξη καινοτόμων προϊόντων, υπηρεσιών, εργαλείων, εφαρμογών.
- Δημιουργία αλυσίδων αξίας για την ανάδειξη, προστασία και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς ή/και για την ενίσχυση και προβολή του ελληνικού πολιτισμού.
- Ανάπτυξη συνεργειών με τους υποτομείς του Τουρισμού ή/και των Δημιουργικών Βιομηχανιών.

Παράλληλα, τα **Ψηφιακά Εργαλεία** εντάσσονται στον ευρύτερο τομέα των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών (ΤΠΕ), ο οποίος εξαιτίας του μεγάλου εύρους εφαρμογής του εποπτεύεται και ρυθμίζεται από σχεδόν όλα τα ελληνικά Υπουργεία, ακολουθώντας τις υφιστάμενες ευρωπαϊκές και εθνικές στρατηγικές. Οι σημαντικότερες εθνικές στρατηγικές είναι η **Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική (2016-2021)** και η **Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού (2020-2025)**. Ειδικά για τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών εκδηλώσεων» προβλέπεται σειρά δράσεων στην Βίβλο Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-2025 (Κεφ. 9.5) όπως, η ανάπτυξη ψηφιακών μοντέλων πολιτιστικής παραγωγής και διανομής και καινοτόμες ψηφιακές υπηρεσίες, η ανάδειξη των εκθεμάτων με τη χρήση τεχνολογιών εικονικής πραγματικότητας, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζεται πλήθος δράσεων οριζόντιου χαρακτήρα για τον εμπλουτισμό του ψηφιακού περιεχομένου. **Ο ψηφιακός μετασχηματισμός του πολιτισμού οργανώνεται βάσει των παρακάτω γενικών στόχων-κατευθύνσεων:**

- Ψηφιοποίηση και κωδικοποίηση/ταξινόμηση πολιτιστικού αποθέματος.
- Ψηφιακές υπηρεσίες και εφαρμογές φορέων πολιτισμού για τον εμπλουτισμό της φυσικής επίσκεψης/εμπειρίας ή την απομακρυσμένη πρόσβαση (αφορά μουσεία ανεξαρτήτως αντικειμένου, μνημεία, αρχαιολογικούς χώρους, φορείς σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας).
- Ψηφιοποίηση διαδικασιών και μητρώων του ΥΠΠΟΑ στα οποία έχουν πρόσβαση οι πολίτες, καθώς και τα μέλη του πολιτιστικού και δημιουργικού τομέα.
- Βελτίωση της ποιότητας, της διαλειτουργικότητας και της πρόσβασης σε δεδομένα: Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στα ηλεκτρονικά αποθετήρια και στις υποδομές διασύνδεσής τους, καθώς αυτά ενισχύουν τη διαλειτουργικότητα των συστημάτων και τη σημασιολογική διασυνδεσιμότητα των δεδομένων. Με αυτό τον τρόπο, καθιστούν το ψηφιακό περιεχόμενο προσπελάσιμο, επαναχρησιμοποιήσιμο και αξιοποιήσιμο, ενώ παράλληλα διασφαλίζουν τη μακροπρόθεσμη διαθεσιμότητα και βιωσιμότητά του.

- v. Αδειοδότηση ψηφιακού περιεχομένου και αξιοποίηση αυτού ως ανοιχτά δεδομένα: Παράλληλα κρίνεται ως υψηλής συνεισφοράς η υιοθέτηση σύγχρονων και ευέλικτων πρακτικών αδειοδότησης του περιεχομένου των πολιτιστικών αποθετηρίων. Αποτελεί ισχυρή σύσταση η διάθεση των ψηφιακών υποκατάστατων ως δημόσια δεδομένα ανοικτού χαρακτήρα καθότι πολλαπλασιάζεται η διάδοση και η απήχρησή τους, επιστρέφοντας στον πάροχο-δημιουργό και στη χώρα ετεροαναφορές και με έμμεσο τρόπο πολλαπλάσια οφέλη.
- vi. Ενίσχυση της ψηφιοποίησης πολιτιστικών φορέων.

Σε ό,τι αφορά μουσεία, ΝΠΔΔ, ΝΠΙΔ, και κοινωφελή μη κερδοσκοπικά ιδρύματα και σωματεία που δραστηριοποιούνται στο χώρο του πολιτισμού και του δημιουργικού περιεχομένου, προβλέπεται η ενίσχυση της:

- Γενικής και συνεπούς εφαρμογής των γενικά αποδεκτών διεθνών προτύπων και καλών πρακτικών ψηφιοποίησης και τεκμηρίωσης περιεχομένου, της υιοθέτησης αναγνωρισμένων αρχών και μεθόδων τεχνικής και σημασιολογικής διαλειτουργικότητας.
- Συμμετοχής σε εγχώριες και ευρωπαϊκές πλατφόρμες συσσώρευσης, ομογενοποίησης και διάθεσης ψηφιακού περιεχομένου. Σημειώνεται πως έργα που ανήκουν στο Δημόσιο Τομέα σε αναλογική μορφή πρέπει να παραμένουν ελεύθερα διαθέσιμα σε ψηφιακή μορφή και η ψηφιοποίηση τέτοιων έργων πρέπει να οδηγεί σε αυξημένη πρόσβαση από το κοινό, αντί για νέους περιορισμούς.
- Ανάπτυξης βιώσιμων μοντέλων σύμπραξης για τη συνεκμετάλλευση των παραγόμενων υπηρεσιών.

Πολύ σημαντικό ρόλο για την ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών ευρύτερα διαδραματίζει η **Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομίας (ΕΣΕΤΑΚ)**. Στην ΕΣΕΤΑΚ 2021-27 **προτείνεται η υλοποίηση 60 δράσεων για τα ψηφιακά εργαλεία και τεχνολογίες**, οι οποίες εστιάζουν:

- Στις τεχνολογίες διαχείρισης δεδομένων και πληροφοριών.
- Στα έξυπνα δίκτυα και υπηρεσίες.
- Στην τεχνητή νοημοσύνη.
- Στην αλληλεπίδραση ανθρώπων και μηχανών.
- Στην έξυπνη, ψηφιοποιημένη βιομηχανία και μεταποίηση
- Στη ρομποτική
- Στα εξαρτήματα και συστήματα.
- Στην παροχή ασφάλειας σε ψηφιακό περιβάλλον και στα καταναμημένα έμπιστα συστήματα δεδομένων, εγγραφών και συναλλαγών.
- Στους κβαντικοί υπολογιστές και στις κβαντικές τεχνολογίες.

3.3 Αναπτυξιακές πολιτικές και έργα στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

3.3.1 Νέος Αναπτυξιακός Νόμος

Ο νέος αναπτυξιακός νόμος (Ν.4887/2022) τέθηκε σε ισχύ στις αρχές του 2022. Σκοπός του νόμου είναι η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης με σεβασμό στους περιβαλλοντικούς πόρους, η τεχνολογική αναβάθμιση, η διαμόρφωση μιας νέας εξωστρεφούς εθνικής ταυτότητας (branding), η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας σε τομείς υψηλής προστιθέμενης αξίας και έντασης γνώσης, η μετακίνηση στην αλυσίδα παραγωγής της αξίας για την παραγωγή πιο σύνθετων προϊόντων, η προσφορά καλύτερων υπηρεσιών και εν τέλει η εξασφάλιση καλύτερης θέσης της χώρας στο Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας. Με τον νέο χάρτη των περιφερειακών ενισχύσεων, προβλέπονται προσαυξημένα ποσοστά ενισχύσεων στο σύνολο σχεδόν των περιφερειών. Το μέγιστο ποσό της επιδότησης φτάνει τα 10 εκ. ευρώ ανά επένδυση.

Στον Νέο Αναπτυξιακό μπορούν να συμμετέχουν οι εξής μορφές επιχειρήσεων:

- Εμπορική εταιρία (ΟΕ, ΕΕ, ΑΕ, ΙΚΕ).
- Συνεταιρισμοί, Κοιν.Σ.Επ, Αγροτικοί Συνεταιρισμοί (ΑΣ), Ομάδες Παραγωγών (ΟΠ), Αστικοί Συνεταιρισμοί, Αγροτικές Εταιρικές Συμπράξεις (ΑΕΣ).
- Υπό ίδρυση ή υπό συγχώνευση εταιρίες (σύσταση μετά την έγκριση του επενδυτικού σχεδίου).
- Κοινοπραξίες με προϋπόθεση καταχώρησης στο ΓΕΜΗ.
- Δημόσιες και δημοτικές επιχειρήσεις και οι θυγατρικές τους υπό προϋποθέσεις.

Μεταξύ των κλάδων που ενισχύονται, βασικό ρόλο παίζουν η μεταποίηση, ο τουρισμός, η ανάπτυξη νέων προϊόντων και υπηρεσιών, καθώς και η οπτικοακουστική βιομηχανία. Συνεπώς, είναι δυνατή η ένταξη επενδυτικών σχεδίων που σχετίζονται με τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών».

Τα επενδυτικά σχέδια που ενισχύονται έχουν, πρωτίστως, χαρακτήρα αρχικής επένδυσης, δηλαδή περιλαμβάνουν:

- Την δημιουργία νέας μονάδας – νέας επιχειρηματικής εγκατάστασης.
- Την επέκταση της δυναμικότητας υφιστάμενης μονάδας.
- Τη διαφοροποίηση της παραγωγής μιας μονάδας σε προϊόντα ή υπηρεσίες που δεν έχουν παραχθεί ποτέ σε αυτήν. Προϋπόθεση είναι ότι οι επιλέξιμες δαπάνες υπερβαίνουν τουλάχιστον κατά 200% τη λογιστική αξία των στοιχείων ενεργητικού που χρησιμοποιούνται εκ νέου. Αυτό με βάση την καταγραφή στο οικονομικό έτος που προηγείται της έναρξης των εργασιών του επενδυτικού σχεδίου.
- Τη θεμελιώδη αλλαγή του συνόλου της παραγωγικής διαδικασίας της υφιστάμενης μονάδας. Προϋπόθεση στις μεγάλες επιχειρήσεις είναι ότι οι ενισχυόμενες δαπάνες πρέπει να υπερβαίνουν τις αποσβέσεις τα τρία προηγούμενα φορολογικά έτη. Υπόψη λαμβάνονται εκείνα τα στοιχεία του ενεργητικού τα οποία συνδέονται με τη δραστηριότητα που πρόκειται να εκσυγχρονιστεί. Αν δεν αποτυπώνονται σαφώς οι

συνδεόμενες με τη δραστηριότητα αποσβέσεις, δεν συντρέχει η προβλεπόμενη στην παρούσα προϋπόθεση.

Στην περίπτωση της **Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας**, σύμφωνα με το Χάρτη Περιφερειακών Ενισχύσεων, τα ανώτατα ποσοστά ενίσχυσης ανέρχονται στο 50% για μεγάλες επιχειρήσεις, στο 60% για μεσαίες και στο 70% για μικρές επιχειρήσεις.

3.3.2 Προγραμματική Περίοδος 2014-2020

ΕΣΠΑ 2014 - 2020

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτέλεσε το βασικό στρατηγικό σχέδιο για την ανάπτυξη της χώρας με τη συνδρομή σημαντικών πόρων που προήλθαν από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία (ΕΔΕΤ) της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τα προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-2020 ολοκληρώνονται τυπικά μέχρι την 31η Δεκεμβρίου 2023.

Μέσω της υλοποίησης του ΕΣΠΑ επιδιώκεται, αφενός η αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αδυναμιών της χώρας που συνετέλεσαν στην εμφάνιση της οικονομικής κρίσης, και αφετέρου των κοινωνικοοικονομικών προβλημάτων που αυτή δημιούργησε. Επίσης, το ΕΣΠΑ 2014-2020 έχει στόχο να συνδράμει στην επίτευξη των εθνικών στόχων έναντι της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Στόχος της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020» ήταν η προαγωγή μιας ανάπτυξης:

- Έξυπνης, με αποτελεσματικότερες επενδύσεις στην εκπαίδευση, την έρευνα και την καινοτομία.
- Βιώσιμης, χάρη στην αποφασιστική μετάβαση σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών άνθρακα.
- Χωρίς αποκλεισμούς, με ιδιαίτερη έμφαση στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στη μείωση της φτώχειας.

Το ΕΣΠΑ 2014-2020 αποτελείται από 20 Προγράμματα, από τα οποία τα 7 είναι Τομεακά και τα 13 Περιφερειακά:

- Τα **Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΤΕΠ)** αφορούν ένα ή περισσότερους τομείς και έχουν ως γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής όλη τη χώρα
- Τα **13 Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΠΕΠ)**, ένα για κάθε μία από τις ελληνικές Περιφέρειες, περιλαμβάνουν δράσεις περιφερειακής εμβέλειας.

Τα Τομεακά Επιχειρησιακά Προγράμματα του ΕΣΠΑ 2014-20 αναλύονται ακολούθως.

- **Πρόγραμμα «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (ΕΠΑνΕΚ):** Το πρόγραμμα αυτό χρηματοδοτεί δράσεις και έργα που ενισχύονται κυρίως από το ΕΤΠΑ (Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης) αλλά και από το ΕΚΤ (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) προκειμένου να εξασφαλίζεται και η συντονισμένη με τις επενδύσεις αντιμετώπιση αναγκών κατάρτισης ανθρωπίνων πόρων και διοικητικής μεταρρύθμισης. Στρατηγικός στόχος του ΕΠΑνΕΚ είναι η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, η μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και η αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας. Σηματοδοτεί την κύρια στροφή στο νέο αναπτυξιακό

υπόδειγμα που αναδεικνύει σε κεντρικό ρόλο παραγωγικούς, ανταγωνιστικούς και εξωστρεφείς κλάδους, όπως ο τουρισμός, ο αγροδιατροφικός τομέας, αλλά και η μεταποίηση και οι υπηρεσίες υψηλής εγχώριας προστιθέμενης αξίας, ώστε να αυξηθούν η κλίμακα/μέγεθος των μονάδων παραγωγής, να επιταχυνθεί η εισαγωγή νέων προϊόντων/υπηρεσιών που δημιουργούν ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα στη χώρα και τις επιμέρους περιφέρειες και ενσωματώνουν νέα γνώση, παράγοντας προϊόντα υψηλής ποιότητας και ανταγωνιστικά σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 3.646.378.290,48€.

- **Πρόγραμμα «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» (ΥΜΕΠΕΡΑΑ):** Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΤΣ) και χρηματοδοτεί μέσω των Ταμείων αυτών κυρίως τις βασικές υποδομές των μεταφορών και του περιβάλλοντος. Ένα μέρος του προϋπολογισμού που αφορά στο περιβάλλον, και ειδικότερα του Ταμείου Συνοχής, εκχωρείται προς τα 13 ΠΕΠ, προκειμένου να τα διαχειρισθούν οι Περιφέρειες για την υλοποίηση κυρίως έργων διαχείρισης υγρών αποβλήτων. Οι στόχοι του ΕΠ «Υποδομές Μεταφορών, Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2014-2020» ως προς τον τομέα των μεταφορών συνίστανται στην προώθηση της ολοκλήρωσης των υποδομών του βασικού ΔΕΔ-Μ (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμένων, αεροδρομίων), την προώθηση των συνδυασμένων μεταφορών και τον εκσυγχρονισμό του συστήματος μεταφορών, τη βελτίωση της οδικής ασφάλειας, καθώς και την ανάπτυξη βιώσιμων και οικολογικών αστικών μεταφορών (αστικών μέσων σταθερής τροχιάς) για την ενίσχυση της βιώσιμης αστικής κινητικότητας. Στον τομέα του περιβάλλοντος οι στόχοι συνίστανται στην προστασία και αξιοποίηση του περιβάλλοντος, ως μέσου για την υποστήριξη της μετάβασης της χώρας σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον, με ταυτόχρονη υποστήριξη της δημιουργίας ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων στο σύνολο των τομέων της οικονομίας, τη διευκόλυνση της προσέλκυσης επενδύσεων και την παροχή ευκαιριών άσκησης επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στον ίδιο τον τομέα του περιβάλλοντος. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 4.333.917.413,04€.
- **Πρόγραμμα «Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού – Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση»:** Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και μονοταμειακό (ΕΚΤ) και αποτελεί το κύριο υποστηρικτικό «εργαλείο» της Χώρας που σε συνέργεια και συμπληρωματικότητα με τα άλλα Επιχειρησιακά Προγράμματα (ΕΠ) θα συμβάλλει στην οικονομική ανάκαμψη, καθώς περιλαμβάνει ολοκληρωμένες πολιτικές για τη στήριξη της δημιουργίας βιώσιμων θέσεων απασχόλησης, την προώθηση της ενεργητικής ένταξης στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένης της ένταξης ευάλωτων κοινωνικά ομάδων, τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος, την ισχυροποίηση της σύνδεσης της εκπαίδευσης, κατάρτισης και δια βίου μάθησης με την αγορά εργασίας, με βασικό στόχο τον περιορισμό ή/και την εξάλειψη των κοινωνικών συνεπειών της κρίσης, ή/και την ελαχιστοποίηση του κόστους που προκαλείται από την υψηλή ανεργία. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 1.933.409.508,56€.
- **Πρόγραμμα «Μεταρρύθμιση Δημόσιου Τομέα»:** Περιλαμβάνει δράσεις που αποσκοπούν στην εισαγωγή μεταρρυθμίσεων μέσω και νέων τεχνολογιών και πληροφορικής στον Δημόσιο Τομέα. Το πρόγραμμα είναι πολυτομεακό και

πολυταμειακό (ΕΤΠΑ και ΕΚΤ). Η αποτελεσματικότητα της δημόσιας διοίκησης αποτελεί βασική προτεραιότητα της χώρας δεδομένου ότι επηρεάζει οριζόντια όλα τα επίπεδα λειτουργίας, παραγωγής και ανάπτυξης και αποτελεί ταυτόχρονα βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική υλοποίηση μεταρρυθμίσεων σε όλους τους τομείς. Το ΕΠ θα συμβάλλει στην εθνική προσπάθεια προκειμένου στα επόμενα χρόνια, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση να καταστεί συνεκτική, καλά συντονισμένη, ευέλικτη, εξωστρεφής και προσανατολισμένη στο αποτέλεσμα, αποκαθιστώντας τη σχέση εμπιστοσύνης του κράτους με τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, παρέχοντας πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες υπηρεσίες αποτελώντας έτσι έναν από τους βασικούς πυλώνες για την ανάκαμψη της χώρας. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 377.228.417,18€.

- **Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια»:** Το πρόγραμμα είναι πολυταμειακό (ΕΤΠΑ, ΕΚΤ και ΤΣ) και στοχεύει στην υποστήριξη της λειτουργίας και της εφαρμογής όλων των ΕΠ που χρηματοδοτούνται από τα Διαρθρωτικά Ταμεία. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 317.612.062,97€.
- **Πρόγραμμα «Αγροτική Ανάπτυξη» (ΠΑΑ):** Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό και μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Γεωργικό Ταμείο Αγροτικής Ανάπτυξης - ΕΓΤΑΑ). Το ΠΑΑ στοχεύει στην επίτευξη της ολοκληρωμένης ανάπτυξης και της βιώσιμης ανταγωνιστικότητας του αγροτικού χώρου μέσω της μετάβασης σε ένα ισχυρό, αειφόρο αγροδιατροφικό σύστημα και της αύξησης της προστιθέμενης αξίας των αγροτικών περιοχών. Από το συγκεκριμένο πρόγραμμα εκχωρείται για διαχείριση στις Περιφέρειες περίπου το 30%. Οι πόροι του προγράμματος ανήλθαν σε 4.223.960.793,00€.
- **Πρόγραμμα «Αλιείας και Θάλασσας»:** Το πρόγραμμα είναι μονοταμειακό (Ευρωπαϊκό Ταμείο Θάλασσας και Αλιείας - ΕΤΘΑ). Οι κύριοι στόχοι του ΕΠ είναι η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των κλάδων της υδατοκαλλιέργειας και της μεταποίησης, η βιωσιμότητα της θαλάσσιας αλιείας και η βιώσιμη ανάπτυξη των περιοχών που εξαρτώνται παραδοσιακά από την αλιεία. Το πρόγραμμα αφορά επίσης την ανάγκη προστασίας και αποκατάστασης του θαλάσσιου περιβάλλοντος και των έμβιων πόρων, τον έλεγχο των αλιευτικών δραστηριοτήτων, τη συλλογή αλιευτικών δεδομένων και τη βελτίωση των γνώσεων σχετικά με την κατάσταση του θαλάσσιου περιβάλλοντος.

Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) 2014 - 2020

Στο πλαίσιο της Πολιτικής της Συνοχής, η **Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία (ΕΕΣ)** αποτελεί βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστά μία από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2014-2020. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή.

Τα πέντε διμερή προγράμματα αφορούν τη συνεργασία με ισάριθμες χώρες που γειτνιάζουν με την Ελλάδα. Από τις χώρες αυτές οι τρεις αποτελούν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης

(Κύπρος, Βουλγαρία και Ιταλία) και λαμβάνουν χρηματοδότηση από το ΕΤΠΑ, ενώ οι δύο άλλες είναι υποψήφια κράτη-μέλη (Αλβανία και Δημοκρατία της Βόρειας Μακεδονίας) και χρηματοδοτούνται από το Μηχανισμό Προενταξιακής Βοήθειας (ΜΠΒ). Τα διμερή Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας αποτελούν σημαντικό μοχλό ανάπτυξης των περιφερειών που συμμετέχουν και από τις δύο πλευρές των συνόρων, για τη δημιουργία ενός κοινού ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στην ευρύτερη περιοχή των Βαλκανίων αλλά και των δυτικών και νοτίων συνόρων της χώρας.

Τα πολυμερή Προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας, στα οποία συμμετέχουν περιφέρειες της χώρας μας, είναι τα εξής:

- **Αδριατικής-Ιονίου (διακρατικό)**
- MED (διακρατικό)
- MED ENI CBC (διασυνοριακό)
- Black Sea basin ENI CBC (διασυνοριακό)
- INTERREG EUROPE (διαπεριφερειακό)
- Balkan Meditteranean (διακρατικό)

Στα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας περιλαμβάνονται τα δίκτυα συνεργασιών URBACT και ESPON, καθώς και το INTERACT, το οποίο παρέχει τεχνική υποστήριξη σε όλα τα προγράμματα Εδαφικής Συνεργασίας στον Ευρωπαϊκό χώρο.

Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα» 2014-2020

Το Πρόγραμμα διαρθρώνεται σε επτά άξονες προτεραιότητας (ΕΥΔΕΠ/ΠΔΕ, 2022):

- 1. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της εξωστρέφειας των επιχειρήσεων, μετάβαση στην ποιοτική επιχειρηματικότητα, με αιχμή την καινοτομία και αύξηση της εγχώριας προστιθέμενης αξίας.**

Μέχρι το τέλος του 2020 εκδόθηκαν συνολικά 21 προσκλήσεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 113.353.714,34€, εντάχθηκαν 287 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 92.113.375,11€, ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 18.690.869,33€.

- 2. Προστασία του Περιβάλλοντος – Μετάβαση σε μία οικονομία φιλική στο περιβάλλον.**

Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν εκδοθεί συνολικά 26 προσκλήσεις με προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 385.139.531,00€ και συνολικά εντάχθηκαν 105 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 203.184.240,37€. Μέχρι την 31/12/2020 είχαν συναφθεί 111 κύριες και 32 δευτερεύουσες νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης 99.063.097,59€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στα 59.520.739,89€.

- 3. Ανάπτυξη - Εκσυγχρονισμός – Συμπλήρωση μεταφορικών υποδομών.**

Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν εκδοθεί συνολικά 12 προσκλήσεις με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 281.450.000,00€, συνολικά είχαν ενταχθεί 23 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 137.663.763,06€, είχαν συναφθεί 28 κύριες και 12 δευτερεύουσες νομικές δεσμεύσεις συνολικού

προϋπολογισμού επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης 76.296.716,57€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 18.426.414,22€.

4. Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, προώθηση της Κοινωνικής Ένταξης και Καταπολέμηση της Φτώχειας και των Διακρίσεων.

Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν εκδοθεί συνολικά 40 προσκλήσεις με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 120.871.593,60€, συνολικά εντάχθηκαν 85 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 102.872.184,15€, είχαν συναφθεί 113 νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 100.476.954,54€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 46.274.295,58€.

5. Ανάπτυξη – εκσυγχρονισμός – συμπλήρωση κοινωνικών υποδομών, υποδομών υγείας και εκπαίδευσης.

Μέχρι το τέλος του 2020 είχαν εκδοθεί συνολικά 11 προσκλήσεις με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 73.487.711,30€, συνολικά εντάχθηκαν 33 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 75.952.263,98€, είχαν συναφθεί 46 κύριες και 44 δευτερεύουσες νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού επιλέξιμης Δημόσιας Δαπάνης 49.719.961,84€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 34.730.286,43€.

6. Τεχνική Βοήθεια ΕΚΤ.

Μέχρι το τέλος του 2020 εκδόθηκαν συνολικά 6 προσκλήσεις με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 1.270.000,00€, εντάχθηκαν συνολικά 5 πράξεις προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 568.800,21€ και είχαν συναφθεί 4 κύριες νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 448.428,00€, ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 209.126,51€.

7. Τεχνική Βοήθεια ΕΤΠΑ.

Μέχρι το τέλος του 2020 εκδόθηκαν συνολικά 9 προσκλήσεις με συνολικό προϋπολογισμό Δημόσιας Δαπάνης 7.700.000,00€, εντάχθηκαν 35 πράξεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 6.632.871,45€, συνάφθηκαν 32 κύριες νομικές δεσμεύσεις συνολικού προϋπολογισμού Δημόσιας Δαπάνης 3.956.317,66€ ενώ οι δαπάνες ανήλθαν στο ποσό των 2.095.126,95€.

Πολιτισμός και Προγραμματική Περίοδος 2014 - 2020

Κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2014 – 2020, έλαβαν χώρα μέσω του ΕΣΠΑ 171 δράσεις υποστήριξης και χρηματοδότησης που αφορούν στον τομέα του Πολιτισμού σε εθνικό επίπεδο. Στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014 - 2020 έλαβαν χώρα 16 δράσεις που αφορούν στον Πολιτισμό, αντίστοιχα, συνολικού προϋπολογισμού που ξεπερνά τα 90 εκατομμύρια ευρώ (ΥΠΑΝ, 4/8/2022).

Ψηφιακά εργαλεία και Προγραμματική Περίοδος 2014 - 2020

Κατά την προηγούμενη προγραμματική περίοδο 2014 – 2020, έλαβαν χώρα μέσω του ΕΣΠΑ 426 δράσεις υποστήριξης και χρηματοδότησης που αφορούν άμεσα ή έμμεσα στον τομέα των Ψηφιακών Εργαλείων (ΤΠΕ) σε εθνικό επίπεδο. Στο ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας 2014 - 2020

έλαβαν χώρα 72 δράσεις που αφορούν στον ίδιο πεδίο, αντίστοιχα, συνολικού προϋπολογισμού που ξεπερνά τα 47 εκατομμύρια ευρώ (ΥΠΑΝ, 4/8/2022).

3.3.3 Προγραμματική Περίοδος 2021-2027

ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Σύμφωνα με το **Σχέδιο Ανάπτυξης για την Ελληνική Οικονομία** (Έκθεση Επιτροπής Πισσαρίδη), κεντρικός στόχος για την χώρα κατά τα επόμενα χρόνια είναι η συστηματική αύξηση της παραγωγικότητας και της εξωστρέφειας, καθώς και η στενότερη διασύνδεση της παραγωγής με την έρευνα και την καινοτομία. Το Σχέδιο Ανάπτυξης αποτελεί βασικό κείμενο αναφοράς για τις στρατηγικές επιλογές του ΕΣΠΑ, του ΕΠΑ και άλλων προγραμμάτων και χρηματοδοτικών εργαλείων αναπτυξιακού χαρακτήρα.

Στις 12 Ιουλίου 2021 πραγματοποιήθηκε η επίσημη υποβολή του κειμένου του νέου ΕΣΠΑ 2021-2027, το οποίο εγκρίθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στις 29 Ιουλίου 2021. Το νέο «ΕΣΠΑ 2021-2027» αποτυπώνει και θέτει προτεραιότητες για την ενίσχυση του παραγωγικού δυναμικού της οικονομίας, των υποδομών, των ανθρωπίνων δεξιοτήτων και την ενδυνάμωση της κοινωνικής προστασίας. Τα έργα/δράσεις που πρόκειται να χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαίτερες συνθήκες και ανάγκες της χώρας τα επόμενα χρόνια και απαντούν στις διαρθρωτικές υστερήσεις της ελληνικής οικονομίας. Ταυτόχρονα, συνεχίζονται και ολοκληρώνονται μεγάλα έργα που ξεκίνησαν στο πλαίσιο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

Στο νέο «ΕΣΠΑ 2021 -2027» προβάλλονται, ως συνολική πολιτική, οι προτεραιότητες και δράσεις που θα υλοποιηθούν και οι οποίες ως σκοπό τους έχουν τη γόνιμη μετάβαση σε μια:

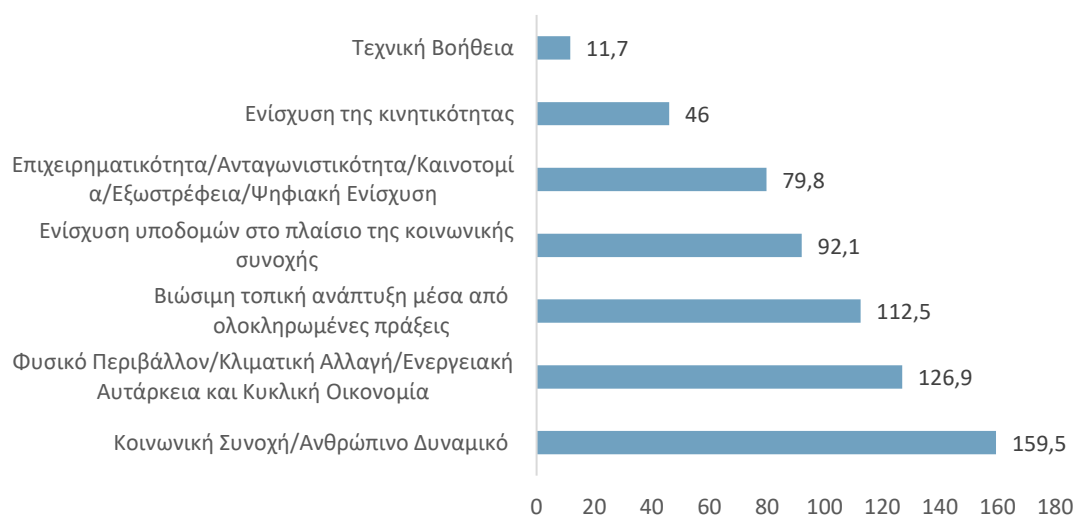
- «Πιο έξυπνη» Ελλάδα - 20% των πόρων.
- «Πιο πράσινη» Ελλάδα - 27% των πόρων.
- «Πιο διασυνδεδεμένη» Ελλάδα - 8% των πόρων.
- «Πιο κοινωνική» Ελλάδα - 30% των πόρων.
- Ελλάδα πιο κοντά στους πολίτες της- 6% των πόρων.
- Για τη Δίκαιη Μετάβαση των περιοχών μετά την απολιγνιτοποίηση - 7% των πόρων.

Με το νέο «ΕΣΠΑ 2021 – 2027» θα διατεθούν στην Ελληνική οικονομία συνολικά 26,2 δις € εκ των οποίων τα 20,9 δις € θα αφορούν την Ενωσιακή Συμμετοχή (ΕΤΠΑ, ΤΣ, ΕΚΤ+, ΤΔΜ και ΕΤΘΑΥ) και τα 5,3 δις € την Εθνική Συνεισφορά. Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 – 2027 απεικονίζονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 1).

Πίνακας 1 Τα προγράμματα του νέου ΕΣΠΑ 2021 - 2027

Προγράμματα ΕΣΠΑ	Σύνολο Ενωσιακής και Εθνικής Συμμετοχής (σε εκατ. €)
Ανταγωνιστικότητα	3.885
Ανθρώπινο Δυναμικό και Κοινωνική Συνοχή	4.162
Ψηφιακός Μετασχηματισμός	943
Περιβάλλον και Κλιματική Αλλαγή	3.607
Μεταφορές	2.224
Πολιτική Προστασία	714
Τεχνική Βοήθεια και Υποστήριξη Δικαιούχων	504
Δίκαιη Αναπτυξιακή Μετάβαση	1.629
Αλιεία, Υδατοκαλλιέργεια και Θάλασσα	455
13 Περιφερειακά Προγράμματα	8.066

Οι πόροι του Περιφερειακού Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027» ανέρχονται σε 628.447.198,00€. Από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης (ΕΤΠΑ) θα προέλθουν 465.634.627,00€, ενώ από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο + (ΕΚΤ+) 162.812.571,00€. Ειδικότερα, η κατανομή των συγκεκριμένων πόρων (σε εκατομμύρια €) για την περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 1).

Σχήμα 1 Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτική Ελλάδα 2021 – 2027 (Πηγή: <https://dytikiellada.gr/>) – Επεξεργασία συμβούλου

Προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (Interreg) 2021-2027

Τα προγράμματα Ευρωπαϊκής Εδαφικής Συνεργασίας (ΕΕΣ) αποτελούν βασικό εργαλείο για την ενδυνάμωση των χωρικών συνεργασιών στο ευρωπαϊκό πλαίσιο, αλλά και με τρίτες χώρες και συνιστούν μια από τις κύριες επιλογές για την προγραμματική περίοδο 2021-2027. Η ευρωπαϊκή εδαφική συνεργασία σε επίπεδο κρατών-μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

υλοποιείται μέσω προγραμμάτων διασυνοριακής, διακρατικής και διαπεριφερειακής συνεργασίας. Τα εν λόγω προγράμματα διακρίνονται σε διμερή και πολυμερή. Τα διμερή προγράμματα διασυνοριακής συνεργασίας στοχεύουν στο να αντιμετωπίσουν κοινές προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι διασυνοριακές περιοχές, να αξιοποιήσουν τις προοπτικές ανάπτυξης και φυσικά να ενδυναμώσουν τη συνεργασία προς όφελος της αρμονικής πορείας της Ένωσης. Τα διμερή και πολυμερή προγράμματα διασυνοριακής και εδαφικής συνεργασίας της περιόδου 2021 – 2027 στα οποία συμμετέχει η Ελλάδα είναι:

- Interreg Euro Mediterranean 2021 – 2027 (EURO MED) (281 εκ. €)
- **Interreg Adriatic – Ionian**
- Interreg IPA CBC Ελλάδα – Βόρεια Μακεδονία
- Interreg IPA CBC Ελλάδα – Αλβανία
- Interreg NEXT MED
- Interreg NEXT Black Sea Basin
- Interreg Ελλάδα – Ιταλία (79.58 εκ. €)
- Interreg Ελλάδα – Βουλγαρία
- Interreg Ελλάδα – Κύπρος (45,96 εκ.€)
- Interreg Europe (379,48 εκ. €)
- Πρόγραμμα Interact (45 εκ. €)
- Πρόγραμμα Urbact IV (76.79 εκ. €)
- Πρόγραμμα Συνεργασίας ESPON 2030 (48,67 εκ. €)

Πέραν των παραπάνω συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων υπάρχουν διαθέσιμα και επιπλέον εργαλεία χρηματοδότησης κυρίως για τις επιχειρήσεις, αλλά και για τους φορείς. Η μορφή της χρηματοδότησης μπορεί να είναι επιχορήγηση, επιστρεπτέα ενίσχυση, κεφάλαιο συνεπένδυσης, επιδότηση επιτοκίου, εγγυοδοσία, φορολογικά κίνητρα ή άλλες απαλλαγές. Τα εργαλεία προέρχονται από διαφορετικές πηγές χρηματοδότησης όπως, αμιγή ευρωπαϊκά προγράμματα που διαχειρίζεται απευθείας η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και προγράμματα από εθνικούς πόρους.

Λοιπά Ευρωπαϊκά Προγράμματα

Σε ό,τι αφορά αυτά που διαχειρίζεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η χρηματοοικονομική στήριξη που παρέχουν μπορεί να έχει διάφορες μορφές, όπως δόθηκε παραπάνω. Πρόκειται ουσιαστικά για άλλα ταμεία της ΕΕ, η πλειονότητα των οποίων υπόκειται σε κεντρική διαχείριση και οι δράσεις τους υλοποιούνται μέσω προσκλήσεων για υποβολή προτάσεων απευθείας προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τους εκτελεστικούς της οργανισμούς. Τα άλλα εργαλεία χρηματοδότησης (Ταμεία της ΕΕ) που παρουσιάζουν ισχυρό δυναμικό για συνέργειες με τα ΕΔΕΤ και έχουν σχέση με το θεματικό τομέα περιγράφονται συνοπτικά ως εξής:

- Το πρόγραμμα «**Ορίζοντας Ευρώπη**» (**Horizon Europe**) είναι το πρόγραμμα πλαίσιο της ΕΕ για έρευνα και καινοτομία με τρεις βασικές προτεραιότητες (πυλώνες): τη βιομηχανική υπεροχή, την επιστημονική αριστεία και τις κοινωνικές προκλήσεις. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 98,1 δις €.

- Η **Διευκόλυνση Συνδέοντας την Ευρώπη (Connecting Europe Facility)** χρηματοδοτεί έργα που συμπληρώνουν τους δεσμούς που λείπουν από τον ευρωπαϊκό ενεργειακό, μεταφορικό και ψηφιακό κορμό. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 33,7 εκ. €.
- Το πρόγραμμα **Single Market Programme (SMP COSME)** που θα στηρίξει τις ΜμΕ σε τέσσερις τομείς: Πρόσβαση σε χρηματοδότηση, πρόσβαση σε αγορές, υποστήριξη σε επιχειρηματίες, καλύτερες συνθήκες για δημιουργία επιχειρήσεων και ανάπτυξη. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 4.52 δις €.
- Το πρόγραμμα **«Δημιουργική Ευρώπη» (Creative Europe)** στηρίζει τους πολιτιστικούς και δημιουργικούς τομείς. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 2.53 δις €.
- Το πρόγραμμα **Erasmus** στηρίζει πρωτοβουλίες εκπαίδευσης, κατάρτισης, νέων και αθλητισμού για την περίοδο 2014-2020. Ειδικότερα προσφέρει ευκαιρίες σε πάνω από 4 εκατομμύρια Ευρωπαίους να σπουδάσουν, να καταρτιστούν, να αποκτήσουν εργασιακή πείρα και να αναλάβουν εθελοντική δράση στο εξωτερικό. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 26,51 δις €.
- Το πρόγραμμα **InvestEU** θα συνενώσει υπό την ίδια στέγη τα πολυάριθμα χρηματοδοτικά μέσα της ΕΕ που διατίθενται επί του παρόντος για τη στήριξη των επενδύσεων στην ΕΕ, ώστε η ενωσιακή χρηματοδότηση για επενδυτικά έργα στην Ευρώπη να καταστεί απλούστερη, αποδοτικότερη και πιο ευέλικτη. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 10.28 δις €.
- Το πρόγραμμα **Digital Europe** θα διαδραματίσει βασικό ρόλο στην επιτάχυνση της οικονομικής ανάκαμψης και θα οδηγήσει στον ψηφιακό μετασχηματισμό της Ευρώπης. Θα βοηθήσει, επίσης, την Ευρώπη να παραμείνει ανταγωνιστική και στρατηγικά αυτόνομη σε παγκόσμιο επίπεδο και να διαμορφώσει τον τρόπο με τον οποίο οι νέες τεχνολογίες αντικατοπτρίζουν τις ανάγκες και τις αξίες μας. Οι πόροι του προγράμματος για το σύνολο της ΕΕ ανέρχονται σε 7.59 δις €.

3.3.4 Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»

Στο πλαίσιο της αντιμετώπισης των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας COVID-19 και για την ώθηση της ευρωπαϊκής οικονομίας να ανακάμψει από την πανδημία, δημιουργήθηκε ένα σημαντικότατο πακέτο ανάκαμψης για την περίοδο 2021-2027, το οποίο συνδυάζει το Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο (ΠΔΠ) με το νέο μέσο ανάκαμψης **«Next Generation EU»**. Η κεντρική ιδέα του Ευρωπαϊκού πακέτου ανάκαμψης βασίζεται σε τέσσερις στόχους πολιτικής:

- Στην προώθηση της οικονομικής, κοινωνικής και εδαφικής συνοχής της Ένωσης.
- Στην ενίσχυση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας.
- Στο μετριασμό των κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης.
- Στην υποστήριξη του πράσινου και ψηφιακού μετασχηματισμού.

Η ΕΕ στο πλαίσιο του νέου εργαλείου **«Next Generation EU»** θα δανειστεί κεφάλαια για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης από τις κεφαλαιαγορές, έτσι ώστε να χρηματοδοτηθεί η προσπάθεια ανάκαμψης και προκειμένου να παράσχει στην ΕΕ τα μέσα για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που έχει δημιουργήσει η πανδημία COVID-19. Κάτι τέτοιο θα

επιτρέψει τη μεταφορά νέων αυξημένων πόρων σε προγράμματα όπως ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας, το REACT-EU, το πρόγραμμα Horizon Ευρώπη, το InvestEU, η Αγροτική Ανάπτυξη, το Ταμείο Δίκαιης Μετάβασης, το RescEU κ.α.

Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – MAA (Recovery and Resilience Facility - RRF) συστάθηκε για την αντιμετώπιση της COVID-19 κρίσης και τη στήριξη της μετάβασης σε μια πράσινη και ψηφιακή οικονομία. Ο Μηχανισμός Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας με συνολικό προϋπολογισμό 672,5 δις € θα στηρίξει μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις, ιδίως σε πράσινες και ψηφιακές τεχνολογίες, με διαρκή αντίκτυπο στην παραγωγικότητα και την ανθεκτικότητα της οικονομίας της Ένωσης. Το 70% των πόρων του RRF πρέπει να δεσμευτεί τα έτη 2021 και 2022 και το 30% των πόρων το έτος 2023. Για την υλοποίηση, τα Κράτη-Μέλη καταρτίζουν εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας αναλύοντας τις προβλεπόμενες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις και τα οποία στην συνέχεια εγκρίνονται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Το **Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»** περιλαμβάνει ένα ολοκληρωμένο και συνεκτικό σύνολο μεταρρυθμίσεων και επενδύσεων το οποίο φιλοδοξεί να οδηγήσει τη χώρα – οικονομία, κοινωνία και θεσμούς – σε μια νέα εποχή, καθώς και να πυροδοτήσει μια θεμελιώδη αλλαγή οικονομικού υποδείγματος προς ένα πιο εξωστρεφές, ανταγωνιστικό και πράσινο παραγωγικό μοντέλο, με πιο αποτελεσματικό και ψηφιοποιημένο κράτος, λιγότερο γραφειοκρατικό, με δραστικά μειωμένη παραοικονομία, με φορολογικό σύστημα φιλικό προς την ανάπτυξη και με ένα ποιοτικό και αποτελεσματικό δίκτυο κοινωνικής προστασίας, προσβάσιμο σε όλους. Ο συνολικός προϋπολογισμός του MAA για την υλοποίηση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» ανέρχεται σε 31,16 δις €, εκ των οποίων 18,43 δις € αφορούν επιδοτήσεις και 12,73 δις € αφορούν δάνεια. Σε αυτό το πλαίσιο, το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» αποσκοπεί στο να κινητοποιήσει και σημαντικές δυνάμεις από τον ιδιωτικό τομέα ενισχύοντας ιδιωτικές επενδύσεις και χρησιμοποιώντας Συμπράξεις Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα και Εταιρίες Παροχής Ενεργειακών Υπηρεσιών για την πραγματοποίηση δημοσίων επενδύσεων, ώστε να συγκεντρώσει σημαντικότερα επιπρόσθετα ιδιωτικά κεφάλαια. Με τη χρήση των μέσων αυτών και αξιοποιώντας τα δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης για την προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων το σχέδιο «Ελλάδα 2.0» επιδιώκει να κινητοποιήσει συνολικούς επενδυτικούς πόρους ύψους 59,81 δις €.

Οι στόχοι που θέτει το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0» είναι:

- Ο περιορισμός των οικονομικών και κοινωνικών επιπτώσεων της κρίσης του COVID-19.
- Η αντιμετώπιση των υπαρχόντων παραγωγικών και επενδυτικών κενών.
- Η ενίσχυση της ανάπτυξης, η δημιουργία θέσεων εργασίας, η βελτίωση της οικονομικής και κοινωνικής ανθεκτικότητας.

Ενώ, τα οφέλη που αναμένονται να υπάρξουν από την επιτυχή υλοποίηση του σχεδίου «Ελλάδα 2.0» απεικονίζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 2).

Σχήμα 2 Οφέλη του Εθνικού Σχεδίου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας – «Ελλάδα 2.0»
(Πηγή: <https://greece20.gov.gr/>) - Επεξεργασία συμβούλου

Το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας εξειδικεύεται σε τέσσερις (4) Πυλώνες που συνθέτουν δεκαοχτώ (18) επιμέρους Άξονες. Ειδικότερα:

- **Πράσινη Μετάβαση**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 6,194 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 11,604 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Μετάβαση σε νέο ενεργειακό μοντέλο φιλικό στο περιβάλλον.
 2. Ενεργειακή αναβάθμιση του κτιριακού αποθέματος της χώρας και χωροταξική μεταρρύθμιση.
 3. Μετάβαση σε ένα πράσινο και βιώσιμο σύστημα μεταφορών.
 4. Αειφόρος χρήση των πόρων, ανθεκτικότητα στην κλιματική αλλαγή και διατήρηση της βιοποικιλότητας.
- **Ψηφιακή Μετάβαση**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 2,177 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 2,337 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Συνδεσιμότητα για τους πολίτες, τις επιχειρήσεις, το κράτος.
 2. Ψηφιακός μετασχηματισμός του κράτους.
 3. Ψηφιακός μετασχηματισμός των επιχειρήσεων.

- **Απασχόληση, Δεξιότητες και Κοινωνική Συνοχή**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 5,185 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 5,268 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Αύξηση των θέσεων εργασίας και προώθηση της συμμετοχής στην αγορά εργασίας.
 2. Ενίσχυση των ψηφιακών δυνατοτήτων της εκπαίδευσης και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.
 3. Ενίσχυση της προσβασιμότητας, της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του συστήματος υγείας.
 4. Αύξηση της πρόσβασης σε αποτελεσματικές και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνικές πολιτικές.

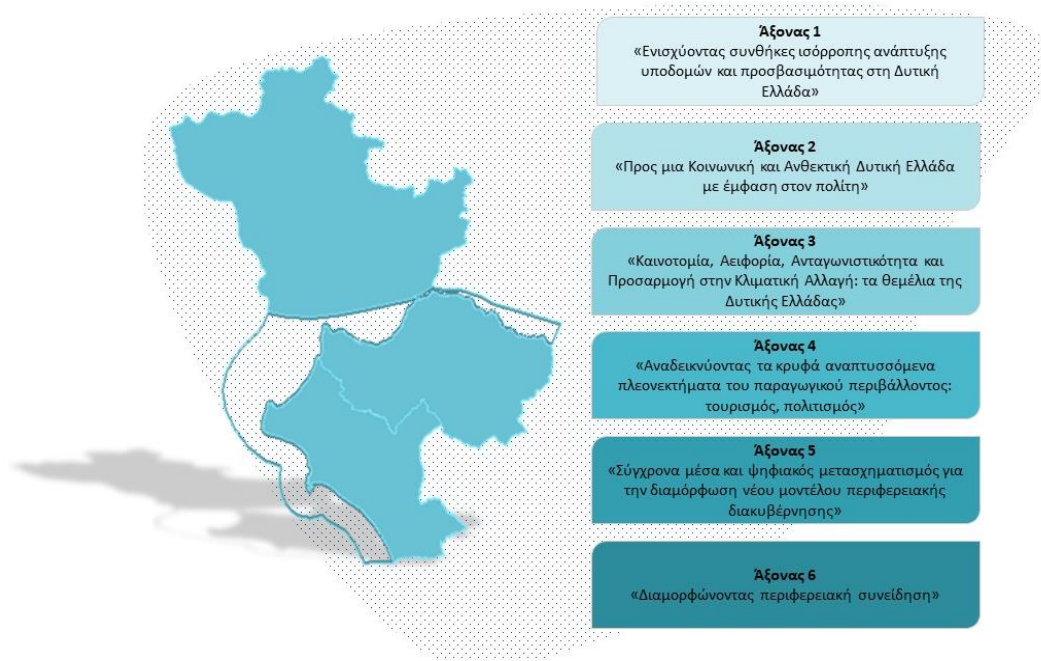
- **Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας**, που περιλαμβάνει δράσεις ύψους 4,88 δις € από τον προϋπολογισμό του Ταμείου Ανάκαμψης και αναμένεται να κινητοποιηθούν επιπλέον 8,779 δις € επενδυτικοί πόροι. Τα επενδυτικά σχέδια που επιλέξουν να ενταχθούν σε αυτόν τον πυλώνα θα πρέπει εστιάζουν στους κάτωθι άξονες:
 1. Φορολογικά εργαλεία πιο φιλικά για την ανάπτυξη και βελτίωση της φορολογικής διοίκησης.
 2. Εκσυγχρονισμός της δημόσιας διοίκησης.
 3. Βελτίωση της αποτελεσματικότητας του συστήματος δικαιοσύνης.
 4. Ενίσχυση του χρηματοπιστωτικού τομέα και των κεφαλαιαγορών.
 5. Προώθηση της έρευνας και της καινοτομίας.
 6. Εκσυγχρονισμός και βελτίωση της ανθεκτικότητας κύριων κλάδων οικονομίας της χώρας.
 7. Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας και προώθηση ιδιωτικών επενδύσεων και εξαγωγών.

Στο Σχέδιο είχαν ενταχθεί τον Ιούλιο 2022 περισσότερες από 400 δράσεις, 22 εκ των οποίων αφορούν στον πολιτισμό ή στον ψηφιακό μετασχηματισμό της δημιουργικής βιομηχανίας σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο.

3.3.5 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2020 - 2023 – Οδηγός επενδύσεων – Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος 2020 - 2023

Ο πολιτισμός και οι νέες τεχνολογίες αναγνωρίζονται στο **Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-2023** ως τομείς προτεραιότητας και με σημαντικά ανταγωνιστικά πλεονεκτήματα για την ευρύτερη περιοχή. Οι άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2020 – 2023 παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 3).

Σχήμα 3 Άξονες παρέμβασης της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος σύμφωνα με το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2020 - 2023 - Επεξεργασία συμβούλου

Στο τετραετές Επιχειρησιακό Πρόγραμμα οι δύο (2) από τους έξι (6) άξονες προτεραιότητας εστιάζουν σε τομείς που άπτονται άμεσα στον τομέα του «Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»:

- Αρχικά, ο άξονας παρέμβασης «**Αξονας 4: Αναδεικνύοντας τα κρυφά αναπτυσσόμενα πλεονεκτήματα του παραγωγικού περιβάλλοντος: τουρισμός, πολιτισμός**», με έργα και δράσεις συνολικού προϋπολογισμού 60,1 εκ. €. **Εμβληματικού χαρακτήρα είναι η ολοκλήρωση της διαδικασίας ωρίμανσης και η εκκίνηση της υλοποίησης δύο νέων θεματικών πολιτιστικών πάρκων με έμφαση τον χώρο της Αρχαίας Ολυμπίας, αλλά και το σύνολο των αρχαίων θεάτρων της Αιτωλοακαρνανίας.** Ακόμη, η Περιφέρεια υλοποιεί δαιδαλώδες πρόγραμμα δράσεων για τον εορτασμό των 200 ετών από την έναρξη της ελληνικής επανάστασης, όπως η δημιουργία και λειτουργία κινητού ψηφιακού μουσείου για την εθνική παλιγγενεσία.
- Και κατά δεύτερον, ο άξονας παρέμβασης «**Αξονας 5: Σύγχρονα μέσα και ψηφιακός μετασχηματισμός για την διαμόρφωση νέου μοντέλου περιφερειακής διακυβέρνησης**», με έργα και δράσεις συνολικού προϋπολογισμού 141,8 εκ. ευρώ.

Οδηγός Επενδύσεων

Στον **Οδηγό Επενδύσεων** που εξέδωσε η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας ο πολιτισμός και οι νέες τεχνολογίες αποτελούν σημεία εστίασης και αναδεικνύονται ως τομείς με ιδιαίτερη αναπτυξιακή και επενδυτική δυναμική. Γίνεται ευρεία αναφορά στις συμπράξεις των τομέων αυτών με άλλους τομείς της οικονομίας, όπως ο τουρισμός, η επιχειρηματικότητα και η

καινοτομία. Κεντρικό ρόλο στον οδηγό παίζει το πολιτιστικό κεφάλαιο της Δυτικής Ελλάδας, με κυριότερα σημεία:

- Τον αρχαιολογικό χώρο της Ολυμπίας.
- Το Πατρινό Καρναβάλι.
- Το Χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων.
- Τους παραδοσιακούς οικισμούς της Αχαΐας και της Αιτωλοακαρνανίας.
- Τι ιαματικές πηγές της Αιτωλοακαρνανίας και της Ηλείας.
- Τα 6 αρχαία θέατρα της Αιτωλοακαρνανίας.

Ειδικότερα, όσον αφορά τον τομέα Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων παρουσιάζονται οι κάτωθι ευκαιρίες στον οποίο ενδιαφερόμενο επενδυτή:

- Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας:
 - Δημιουργία μουσείου καπνού και στεγασμένου Πολυχώρου.
 - Δημιουργία Εκθεσιακού - Συνεδριακού Κέντρου.
 - Δημιουργία Χώρων Αναψυχής και Αθλητισμού στην παλαιά όχθη της λίμνης Τριχωνίδας.
 - Αξιοποίηση Στρατοπέδου στον Άγριλο Αμφιλοχίας.
 - Αξιοποίηση Νεοκλασικού Κτηρίου στον Αστακό.
 - Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πάρκων.
 - Αξιοποίηση Διατηρητέου Κτιρίου Καπναποθηκών Παπαστράτου.
- Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας:
 - Αξιοποίηση εγκαταστάσεων Πειραϊκής – Πατραϊκής.
 - Αξιοποίηση κτιρίου Λαδόπουλου.
 - Ανάδειξη, αξιοποίηση και προστασία παραλίμνιας περιοχής φράγματος Πείρου – Παραπεύρου.
 - Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πάρκων.
- Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας:
 - Θεματικό Πάρκο Ολυμπιακών Αγώνων.
 - Κατασκευή Εκθεσιακού Χώρου.
 - Αξιοποίηση ακινήτου «Παρά θιν αλός».
 - Αναβάθμιση Κτήματος Καϊιάφα.
 - Ανάπτυξη νέων επιχειρηματικών πάρκων.

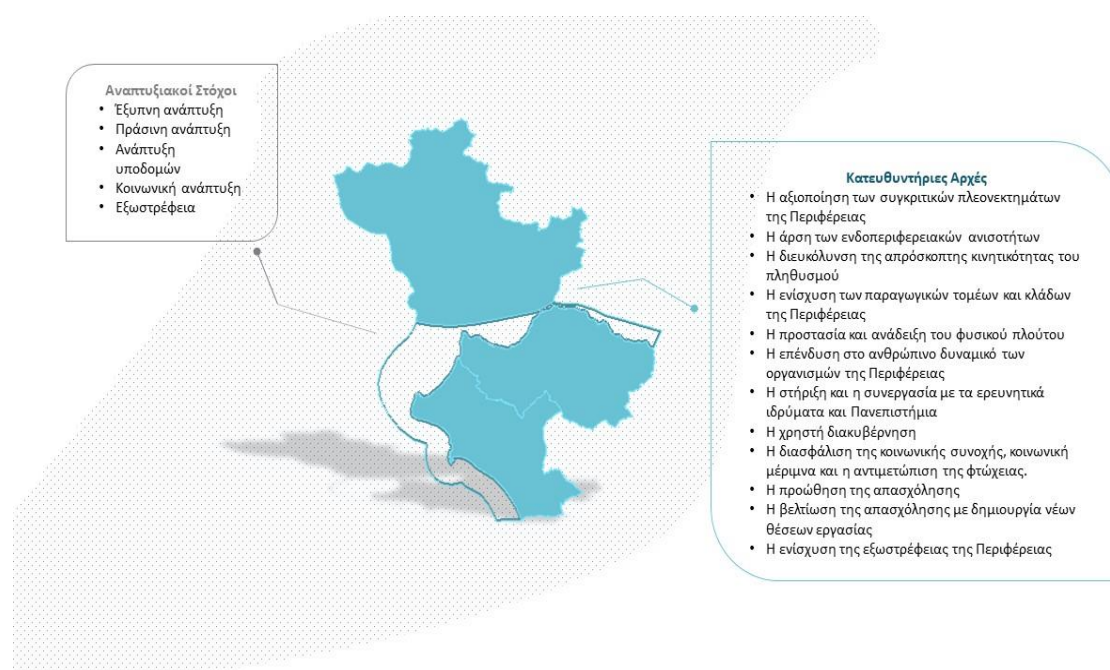
Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 - 2025

Όραμα της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για την περίοδο 2021-2025, όπως αυτό αποτυπώνεται στο **Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης** (πρ. Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) αποτελεί η ανασύνταξη της τοπικής οικονομίας και η δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ισόρροπης ανάπτυξης και μείωσης των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων. Στην κατεύθυνση αυτή, βασικές στρατηγικές προτεραιότητες αποτελούν η εξασφάλιση της πρόσβασης του συνόλου του πληθυσμού της Περιφέρειας και των παραγωγικών τομέων της οικονομίας σε βασικές υποδομές και δίκτυα, η ενδυνάμωση της επιχειρηματικής δραστηριότητας, η αξιοποίηση της έρευνας και η υιοθέτηση των καινοτομιών, καθώς και η ανάπτυξη της εξωστρέφειας και η στήριξη της ανταγωνιστικότητας

των επιχειρήσεων. Σημαντική θεωρείται η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας της διοίκησης και η διασφάλιση υψηλής ποιότητας παρεχόμενων υπηρεσιών προς τους πολίτες, παράλληλα με τη διασφάλιση της κοινωνικής ισορροπίας και συνοχής.

Για την εξυπηρέτηση του οράματος και των βασικών προτεραιοτήτων που τίθενται, κρίνεται ιδιαίτερα κομβικός ο προσεκτικός σχεδιασμός των επόμενων κινήσεων, έτσι ώστε το σύνολο των πιστώσεων του Προγράμματος να απορροφηθεί σε δράσεις υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Οι Αναπτυξιακοί Στόχοι και οι Κατευθυντήριες Αρχές που αποσκοπούν στην επίτευξη του οράματος της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας αποτυπώνονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 4).

Σχήμα 4 Αναπτυξιακοί Στόχοι και Κατευθυντήριες Αρχές της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας για το 2021 – 2025 – Επεξεργασία συμβούλου

Η στρατηγικής της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδος για την περίοδο 2021 – 2025 στον τομέα του «Πολιτισμού», όπως αποτυπώνεται στο Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης και αφορά τον αναπτυξιακό στόχο της «Εξωστρέφειας», περιλαμβάνει τους εξής άξονες προτεραιότητας με την αντίστοιχη κατανομή του προϋπολογισμού του ΠΠΑ Δυτικής Ελλάδας:

- Άξονας Προτεραιότητας «5.3 Προστασία και ανάδειξη μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και τόπων ιστορικού ενδιαφέροντος» με προϋπολογισμό 4 εκ.€
- Άξονας Προτεραιότητας «5.4 Προστασία, ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς» με προϋπολογισμό 5,7 εκ. €
- Άξονας Προτεραιότητας «5.5 Μουσεία και Πολιτιστικά Κέντρα» με προϋπολογισμό 10 εκ. €

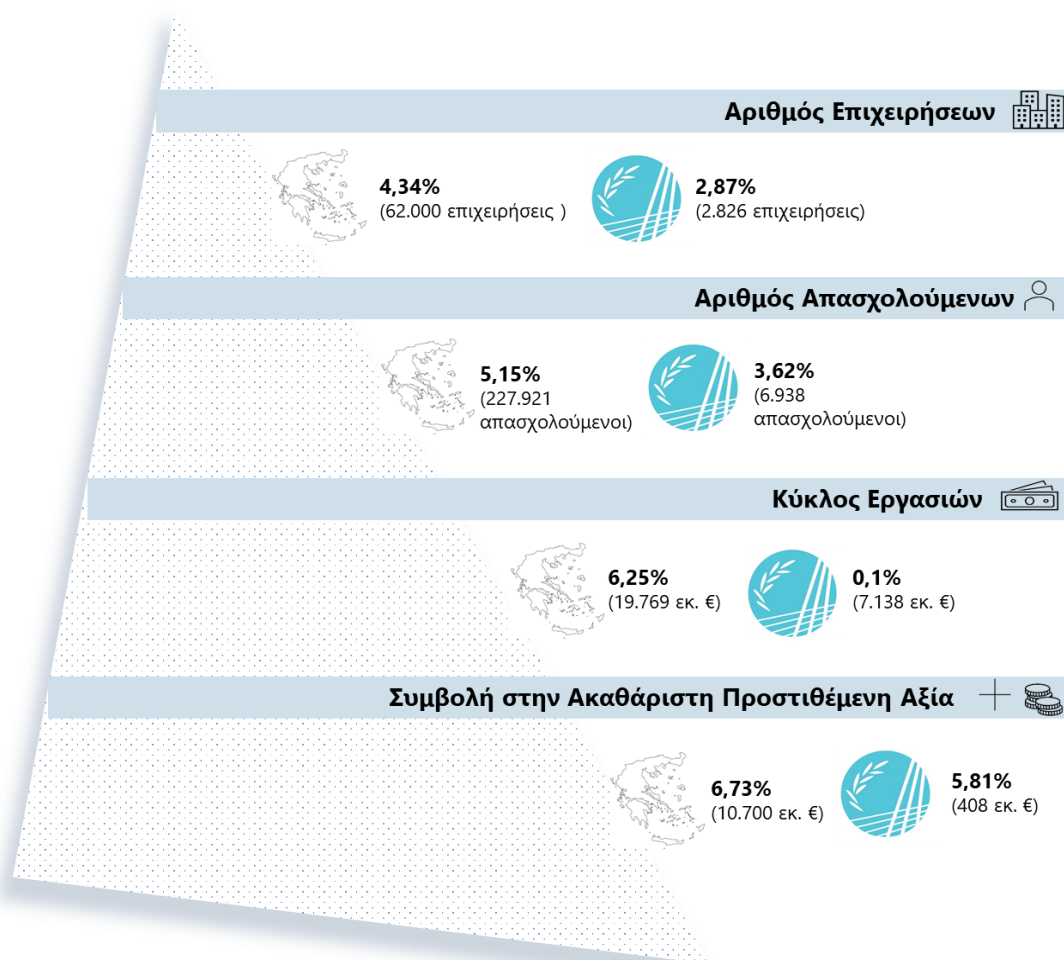
- Άξονας Προτεραιότητας «5.6 Υποδομές και δράσεις σύγχρονου πολιτισμού» με προϋπολογισμό 250 χιλ. €
- Άξονας Προτεραιότητας «5.7 Πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες» με προϋπολογισμό 10,6 εκ. €.

Ξεχωριστή θέση κατέχουν δύο έργα που έχουν δρομολογηθεί. Πρώτον, η μετατροπή του παλαιού νοσοκομείου σε νέο εκθεσιακό – μουσειακό χώρο με προϋπολογισμό 10,7 εκ. € και δεύτερον, η επαναχρησιμοποίηση του πρώην εργοστασίου ΑΣΟ πύργου σε πολυχώρο πολιτισμού με προϋπολογισμό 12 εκ. €.

4. Ανάλυση υφιστάμενης οικονομικής κατάστασης του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

4.1 Ο τομέας του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος

Ο πολιτισμός και τα ψηφιακά εργαλεία συνιστά έναν κλάδο για την ελληνική οικονομία ο οποίος μπορεί να συνεισφέρει στην παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών υψηλής προστιθέμενης αξίας, όπως και οι κλάδοι του τουρισμού (καταλύματα – εστίαση), της υγείας – μέριμνας, των τεχνικών και επιστημονικών δραστηριοτήτων, της ενημέρωσης και επικοινωνίας, των κατασκευών και του εμπορίου. Τα βασικά στοιχεία/χαρακτηριστικά του κλάδου του Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών παρουσιάζονται στο παρακάτω σχήμα (Σχήμα 5). Αναλυτικότερη παρουσίαση των παρακάτω βασικών στοιχείων/μεγεθών ακολουθεί στις επόμενες ενότητες του κεφαλαίου.

Σχήμα 5 Βασικά στοιχεία του κλάδου του Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών (2019) (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ) – Επεξεργασία συμβούλου

εισπράξεων στην ΠΔΕ ανήλθε στα 257,4 εκ. €, σημειώνοντας αύξηση κατά 22% περίπου σε σχέση με το 2018 (211,8 εκ. €) και καταλαμβάνοντας τη δέκατη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών (EUROSTAT, 2019). Στις ταξιδιωτικές εισπράξεις συμπεριλαμβάνονται οι δαπάνες για πολιτιστικά αγαθά και υπηρεσίες (Επιχ. Πρόγραμμα ΠΔΕ 2020-23, 2022).

Από την άλλη, η Δυτική Ελλάδα φαίνεται να αντιμετωπίζει σημαντική υστέρηση στη χρήση ΤΠΕ, τόσο σε σύγκριση με τις υπόλοιπες ελληνικές περιφέρειες, όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Το 2019 οι χρήστες διαδικτύου στην ΠΔΕ ήταν μόλις το 70% του πληθυσμού της, φέρνοντας την ΠΔΕ στην πέμπτη θέση μεταξύ των ελληνικών περιφερειών. Εξ' αυτών μάλιστα, μόλις οι μισοί ήταν χρήστες του διαδικτύου για περισσότερο από 11 έτη, οπότε και ξεκίνησε η ευρεία χρήση του διαδικτύου στην Ελλάδα (EUROSTAT, 2019). Η υστέρηση αυτή πιθανά οφείλεται στο γεγονός ότι η ΠΔΕ έχει μεγάλα μεγέθη αγροτικού πληθυσμού και πληθυσμού μεγαλύτερων ηλικιών, ομάδες που παραδοσιακά έχουν μικρότερη εξοικείωση με τη χρήση ΤΠΕ. Από την άλλη, η ανωτέρω εικόνα αναδεικνύει πιθανά τόσο μια εικόνα χαμηλών ψηφιακών δεξιοτήτων σε μεγάλες ομάδες του εργατικού δυναμικού, όσο και τον κίνδυνο μεγάλες πληθυσμιακές ομάδες της ΠΔΕ να βρεθούν μεσοπρόθεσμα σε ψηφιακό και κατ' επέκταση κοινωνικό αποκλεισμό, δεδομένης της ταχείας διείσδυσης των ΤΠΕ ακόμη και σε καθημερινές ανθρώπινες δραστηριότητες, ειδικά μετά από την έλευση του δικτύου 5G (Επιχ. Πρόγραμμα ΠΔΕ 2020-23, 2022).

4.2 Γενική περιγραφή του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (Αριθμός Επιχειρήσεων και Απασχολούμενων ανά οικονομική δραστηριότητα)

Ο υπό εξέταση τομέας του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» αφορά κυρίως τους κλάδους της οικονομίας με τίτλο «Ενημέρωση και επικοινωνία» και «Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων». Για την πληρέστερη μελέτη του τομέα, επιλέγεται όπου είναι εφικτό η παρουσίαση των διαθέσιμων στοιχείων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2). Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 2) παρατίθενται ο αριθμός των νομικών μονάδων και ο αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Πίνακας 2 Νομικές μονάδες και αριθμός απασχολούμενων ανά 3ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο. Όπου Χ=μη διαθέσιμα στοιχεία για λόγους εχεμύθειας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ		ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ	
		ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΝΟΜΙΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ
Κωδικός NACE Αναθ.2	Περιγραφή				
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	126	581	6	43
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	68	235	x	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	76	552	x	x
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	71	522	x	x
465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	1.719	9.523	64	136
474	Λιανικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων σε ειδικευμένα καταστήματα	2.762	11.858	131	411
476	Λιανικό εμπόριο επιμορφωτικών ειδών και ειδών ψυχαγωγίας σε ειδικευμένα καταστήματα	6.505	21.107	412	798
581	Έκδοση βιβλίων, περιοδικών και άλλες εκδοτικές δραστηριότητες	2.039	9.968	63	161
582	Έκδοση λογισμικού	274	1.487	15	24
591	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων	1.518	9.645	26	42
592	Ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	294	625	11	18
611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	462	9.814	x	x
612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	547	9.510	34	102
613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	32	334	x	x
619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	408	3.488	21	48
620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	7.433	29.936	337	507
631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	1.845	5.759	117	123
639	Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	1.418	1.763	29	25
721	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις φυσικές επιστήμες και τη μηχανική	4.720	8.642	421	1.052
722	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες	890	2.276	55	52
731	Διαφήμιση	3.927	13.548	117	991
741	Δραστηριότητες ειδικευμένου σχεδίου	843	1.185	13	13
742	Φωτογραφικές δραστηριότητες	3.337	5.321	144	194
743	Δραστηριότητες μετάφρασης και διερμνείας	1.545	2.033	48	55
749	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	935	3.521	32	59
774	Εκμίσθωση πνευματικής ιδιοκτησίας και παρεμφερών προϊόντων, με εξαίρεση τα έργα με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας	24	268	x	x
856	Εκπαιδευτικές υποστηρικτικές δραστηριότητες	250	2.678	10	32
900	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	7.398	18.719	193	369
910	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	624	3.509	50	156
931	Αθλητικές δραστηριότητες	6.270	25.222	331	1.023
932	Δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	2.825	12.667	106	442
951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	815	1.250	40	62
Σύνολο κλάδων του υπό εξέταση τομέα		62,000	227.921	2.826	6.938
Γενικό Σύνολο		1.427.124	4.438.516	98.452	191.605

Από τον πίνακα 2 γίνεται αντιληπτό πως στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» λειτουργούν περίπου 62 χιλιάδες επιχειρήσεις (νομικές μονάδες) σε εθνικό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται 228 χιλιάδες περίπου εργαζόμενοι. Με άλλα λόγια, το 4,34% των επιχειρήσεων σε εθνικό επίπεδο δραστηριοποιούνται στον υπό εξέταση τομέα, απασχολώντας το 5,15% των απασχολούμενων της χώρας. Στον ίδιο πίνακα παρατίθεται ο αριθμός των νομικών μονάδων και ο αριθμός απασχολούμενων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Παρατηρείται πως στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» λειτουργούν περίπου 2.826 επιχειρήσεις (νομικές μονάδες) σε περιφερειακό επίπεδο, στις οποίες απασχολούνται 6.938 περίπου εργαζόμενοι. Με άλλα λόγια, **το 2,87% των επιχειρήσεων της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας δραστηριοποιούνται στο τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών», απασχολώντας το 3,62% των απασχολούμενων στη Δυτική Ελλάδα¹. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, το μεγαλύτερο αριθμό νομικών μονάδων και απασχολούμενων έχει η Αχαΐα και τον μικρότερο η Αιτωλοακαρνανία².**

Επιχειρώντας μια ευθεία αντιπαραβολή ανάμεσα στα αντίστοιχα στοιχεία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, γίνεται αντιληπτό πως η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα εθνικά, τόσο όσο αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών», όσο και στο ποσοστό απασχολούμενων που απορροφάει ο εν λόγω τομέας. **Δεδομένων του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής, της ύπαρξης και δραστηριοποίησης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με υψηλή τεχνολογική ένταση στην Περιφέρεια, της ταχείας ανάπτυξης νεοφυούς οικοσυστήματος στην Πάτρα, καθώς και της ολυμπιακής κληρονομιάς της Περιφέρειας, το θεματικό πεδίο έχει σημαντικό περιθώριο βελτίωσης και ενίσχυσής του.**

4.3 Οικονομική επίδοση των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 3) παρατίθεται ο συνολικός κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο (ΕΛΣΤΑΤ, 2019)³.

¹ Πρέπει να σημειωθεί ότι τα παραπάνω ποσοστά πιθανά είναι ελαφρά μεγαλύτερα, καθώς για 6 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2), τα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

² Πρέπει να σημειωθεί πως για 13 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) – τους μισούς σχεδόν από όσους εξετάζονται, τα στοιχεία σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

³ Πρέπει να σημειωθεί ότι το ποσό είναι πιθανά μεγαλύτερο, καθώς για 1 κλάδο ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2), τα στοιχεία σε εθνικό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

Πίνακας 3 Κύκλος εργασιών ανά 3ψήφιο κωδικό NACE Rev 2 σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
Όπου Χ=μη διαθέσιμη πληροφορία λόγω εχεμύθειας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Έτος: 2019).

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ		ΕΛΛΑΔΑ	ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ
		ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)	ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ (σε χιλιάδες ευρώ)
Κωδικός NACE Αναθ. 2	Περιγραφή		
261	Κατασκευή ηλεκτρονικών εξαρτημάτων και πλακετών	97.069	1.803
262	Κατασκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και περιφερειακού εξοπλισμού	12.799	x
263	Κατασκευή εξοπλισμού επικοινωνίας	54.435	x
279	Κατασκευή άλλου ηλεκτρικού εξοπλισμού	111.962	x
465	Χονδρικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων	2.763.185	11.480
474	Λιανικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων σε ειδικευμένα καταστήματα	1.298.401	21.183
476	Λιανικό εμπόριο επιμορφωτικών ειδών και ειδών ψυχαγωγίας σε ειδικευμένα καταστήματα	1.791.187	34.578
581	Έκδοση βιβλίων, περιοδικών και άλλες εκδοτικές δραστηριότητες	668.712	6.159
582	Έκδοση λογισμικού	99.584	1.962
591	Παραγωγή κινηματογραφικών ταινιών, βίντεο και τηλεοπτικών προγραμμάτων	437.076	911
592	Ηχογραφήσεις και μουσικές εκδόσεις	15.595	744
611	Ενσύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	2.080.766	x
612	Ασύρματες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	3.327.688	7.606
613	Δορυφορικές τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	63.704	x
619	Άλλες τηλεπικοινωνιακές δραστηριότητες	435.758	1.135
620	Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες	2.191.755	22.538
631	Επεξεργασία δεδομένων, καταχώρηση και συναφείς δραστηριότητες δικτυακές πύλες	899.243	3.512
639	Άλλες δραστηριότητες υπηρεσιών πληροφορίας	57.905	308
721	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις φυσικές επιστήμες και τη μηχανική	383.737	56.519
722	Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες	150.007	872
731	Διαφήμιση	1.373.041	23.263
741	Δραστηριότητες ειδικευμένου σχεδίου	36.320	127
742	Φωτογραφικές δραστηριότητες	71.211	2.517
743	Δραστηριότητες μετάφρασης και διερμηνείας	48.842	849
749	Άλλες επαγγελματικές, επιστημονικές και τεχνικές δραστηριότητες π.δ.κ.α.	193.634	2.647
774	Εκμίσθωση πνευματικής ιδιοκτησίας και παρεμφερών προϊόντων, με εξαίρεση τα έργα με δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας	16.929	x
856	Εκπαιδευτικές υποστηρικτικές δραστηριότητες	18.895	155
900	Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση	298.928	5.749
910	Δραστηριότητες βιβλιοθηκών, αρχειοφυλακείων, μουσείων και λοιπές πολιτιστικές δραστηριότητες	58.975	2.203
931	Αθλητικές δραστηριότητες	402.159	12.313
932	Δραστηριότητες διασκέδασης και ψυχαγωγίας	187.914	4.499
951	Επισκευή ηλεκτρονικών υπολογιστών και εξοπλισμού επικοινωνίας	122.153	1.331
Σύνολο κλάδων του υπό εξέταση τομέα		19.769.571	7.178
Γενικό Σύνολο		314.726.720	7.340.755

Από τον παραπάνω πίνακα γίνεται αντιληπτό πως ο τομέας του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» παρουσιάζει συνολικά έναν κύκλο εργασιών που αγγίζει τα 19,7 δις € σε εθνικό επίπεδο, με το συνολικό κύκλο εργασιών όλων των επιχειρήσεων της χώρας να ανέρχεται σε 314,7 δις €. Με άλλα λόγια, το 6,25% του συνολικού κύκλου εργασιών σε εθνικό επίπεδο προέρχεται από τον υπό εξέταση τομέα οικονομικής δραστηριότητας. Στον ίδιο πίνακα παρατίθεται ο συνολικός κύκλος εργασιών των νομικών μονάδων ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019). Παρατηρείται πως για τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» ο συνολικός κύκλος εργασιών ανέρχεται σε 7,2 περίπου εκ. €. **Με άλλα λόγια, μόνο το 0,1% του συνολικού κύκλου εργασιών σε περιφερειακό επίπεδο προέρχεται από τον υπό εξέταση τομέα οικονομικής δραστηριότητας⁴. Σε επίπεδο Περιφερειακής Ενότητας, το μεγαλύτερο κύκλο εργασιών έχουν οι επιχειρήσεις της Αχαΐας και το μικρότερο της Αιτωλοακαρνανίας⁵.**

Συγκρίνοντας τη συνεισφορά του κλάδου στο συνολικό κύκλο εργασιών της οικονομίας, σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, παρατηρούμε ότι η επίδοση που καταγράφουν οι επιχειρήσεις στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος είναι κάτω από την αντίστοιχη επίδοση που καταγράφουν οι επιχειρήσεις στο σύνολο της Ελλάδος, επιβεβαιώνοντας την ύπαρξη σημαντικής δυνατότητας βελτίωσης και ώθησης του συγκεκριμένου τομέα στην περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος.

4.4 Η Συμβολή του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Δεδομένης της απουσίας στοιχείων (λόγω εμπιστευτικότητας) ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2), μελετάται η συμβολή του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην εθνική και περιφερειακή οικονομία ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2). Ειδικότερα, αυτό που θα εξεταστεί είναι η Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία (ΑΠΑ) που συνεισφέρει ο εν λόγω τομέας συνολική εθνική ΑΠΑ, τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Στον πίνακα που ακολουθεί (Πίνακας 4) παρατίθενται η ΑΠΑ ανά 1-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) για τους 2 κλάδους ενδιαφέροντος, σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, καθώς και σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας, από το 2011 μέχρι και το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

⁴ Πρέπει να σημειωθεί ότι το παραπάνω ποσοστό είναι πιθανά μεγαλύτερο, καθώς για 6 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2), τα στοιχεία σε περιφερειακό επίπεδο είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

⁵ Πρέπει να σημειωθεί πως για 13 κλάδους ανά 3-ψήφιο κωδικό NACE (Rev 2) – τους μισούς σχεδόν από όσους εξετάζονται, τα στοιχεία σε επίπεδο περιφερειακής ενότητας είναι εμπιστευτικά και δεν ανακοινώνονται από την ΕΛΣΤΑΤ.

Πίνακας 4 Ακαθάριστη Προστιθέμενη Αξία κατά κλάδο (μονοψήφιο NACE Rev 2) σε επίπεδο Χώρας, Περιφέρειας και Περιφερειακής Ενότητας (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ - Σε εκατομμύρια ευρώ - σε τρέχουσες τιμές).

Κλάδος	Έτος	ΕΛΛΑΔΑ (εκ. €)	Δυτική Ελλάδα (εκ. €)	Αιτωλοακαρνανία (εκ. €)	Αχαΐα (εκ. €)	Ηλεία (εκ. €)
Ενημέρωση και επικοινωνία	2011	5.638	205	35	143	27
	2012	5.150	182	34	124	25
	2013	4.873	166	28	117	21
	2014	4.306	143	23	101	18
	2015	4.435	137	22	96	18
	2016	4.523	138	22	98	18
	2017	4.826	144	24	101	19
	2018	4.781	142	24	100	19
	2019	5.077	143	24	101	19
Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων	2011	5.453	282	67	135	80
	2012	5.327	269	79	120	70
	2013	5.186	234	73	96	65
	2014	5.037	256	78	107	71
	2015	4.883	255	78	107	71
	2016	4.777	240	74	105	61
	2017	4.952	242	75	101	66
	2018	5.395	269	82	110	77
	2019	5.623	265	81	110	74
Συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία	2011	178.181	8.209	2.343	4.196	1.670
	2012	166.151	7.735	2.271	3.899	1.566
	2013	159.467	7.298	2.253	3.563	1.482
	2014	156.492	7.142	2.145	3.521	1.476
	2015	155.836	7.099	2.112	3.474	1.512
	2016	152.197	6.831	2.039	3.348	1.445
	2017	154.344	6.839	1.987	3.356	1.496
	2018	155.611	6.888	2.042	3.361	1.484
	2019	158.762	7.027	2.043	3.452	1.533

Στον κλάδο «Ενημέρωση και επικοινωνία» παρατηρείται από το 2011 μείωση της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο, η οποία αναστρέφεται από το 2015 κι έπειτα. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας του COVID-19 και των εκτεταμένων συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση στον κλάδο, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 5,077 δις €. Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ έβαινε μειούμενη μέχρι το 2015, ανακάμπτοντας από το 2016 και αγγίζοντας τα 143 εκ. € το 2019. **Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και μικρότερη η Ηλεία.** Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο **2,03% για το 2019** (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

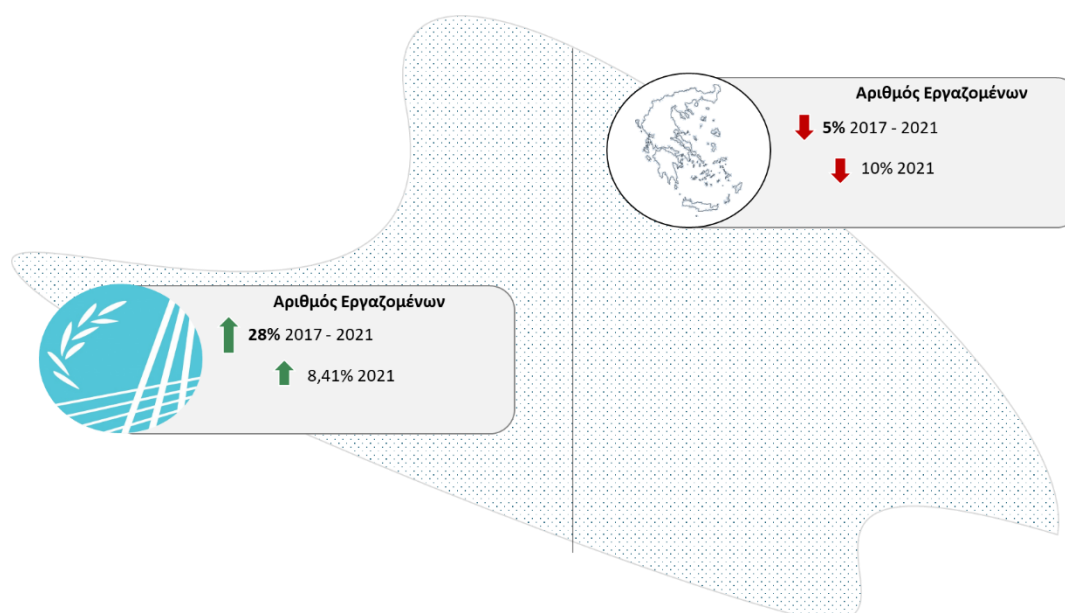
Στον κλάδο «Τέχνες, διασκέδαση, ψυχαγωγία, άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών, δραστηριότητες νοικοκυριών ως εργοδοτών, μη διαφοροποιημένες δραστηριότητες νοικοκυριών που αφορούν την παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών για ίδια χρήση, δραστηριότητες ετερόδικων οργανισμών και φορέων» παρατηρείται επίσης από το 2011

μείωση της ΑΠΑ σε εθνικό επίπεδο, η οποία αναστρέφεται από το 2017 κι έπειτα. Το 2019, ένα έτος πριν το ξέσπασμα της πανδημίας COVID-19 και των σφοδρών συνεπειών της στη λειτουργία πολλών επιχειρήσεων και στην απασχόληση, η ΑΠΑ είχε διαμορφωθεί στα 5,623 δις €. Σε περιφερειακό επίπεδο, η ΑΠΑ έβαινε μειούμενη μέχρι το 2016, ανακάμπτοντας από το 2017 και αγγίζοντας τα 265 εκ. € το 2019. **Μεγαλύτερη συμμετοχή στην ΑΠΑ είχε η Αχαΐα και μικρότερη η Ηλεία.** Συνολικά, η συνεισφορά του κλάδου στην ΑΠΑ της περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας διαμορφώθηκε στο **3,77%** για το 2019 (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

Συνολικά οι 2 κλάδοι – οι οποίοι σχετίζονται άμεσα με τον υπό μελέτη τομέα οικονομικής δραστηριότητας - συμμετείχαν το 2019 κατά **5,81%** στη συνολική ΑΠΑ της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας (ΕΛΣΤΑΤ, 2019).

4.5 Στοιχεία για το ανθρώπινο δυναμικό που απασχολείται στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο

Σύμφωνα με τα τελευταία δεδομένα (ΕΛΣΤΑΤ, 2022) ο αριθμός των εργαζομένων στο θεματικό τομέα του «Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» παρουσίασε αθροιστικά αύξηση άνω του 28% στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας από το 2017 μέχρι το 2021. Η αύξηση το 2018 ανήλθε στο 8,41%, ενώ το 2021 σε 21,96%. Σε εθνικό επίπεδο η εικόνα είναι διαφορετική, καθώς αθροιστικά σημειώθηκε μείωση των εργαζομένων κατά 5% περίπου μεταξύ 2017 και 2021. Το 2021 η μείωση αυτή άγγιξε το 10%.

Σχήμα 6 Μεταβολή αριθμού εργαζομένων στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» τα έτη 2017 - 2021 (Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, 2022) - Επεξεργασία συμβούλου

Οι περισσότερες νέες θέσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στον υπό μελέτη τομέα κατά το 2021 δημιουργήθηκαν στους εξής κλάδους (Π.Σ. Εργάνη, 2022):

- Έρευνα και πειραματική ανάπτυξη στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες – 113 θέσεις.
- Λιανικό εμπόριο εξοπλισμού πληροφοριακών και επικοινωνιακών συστημάτων – 90 θέσεις.
- Διαφήμιση – 80 θέσεις.
- Δραστηριότητες προγραμματισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών, παροχής συμβουλών και συναφείς δραστηριότητες – 78 θέσεις.
- Δημιουργικές δραστηριότητες, τέχνες και διασκέδαση – 69 θέσεις.

Οι περισσότερες νέες θέσεις στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας στον υπό εξέταση τομέα οικονομικής δραστηριότητας κατά το 2021 δημιουργήθηκαν στα εξής επαγγέλματα (Π.Σ. Εργάνη, 2022):

- Σχεδιαστής πληροφοριακών συστημάτων – 92 θέσεις.
- Προγραμματιστής ηλεκτρονικών υπολογιστών – 35 θέσεις.
- Πωλητής – 34 θέσεις.
- Υπάλληλος γραφείου – 25 θέσεις.
- Μουσικός – 23 θέσεις.

Κλείνοντας, σε σχέση με το είδος απασχόλησης, στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας κατά το 2021 στον τομέα «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» **δημιουργήθηκαν 446 νέες θέσεις πλήρους απασχόλησης, ενώ οι θέσεις μερικής απασχόλησης μειώθηκαν κατά 82**. Οι περισσότερες νέες θέσεις αφορούσαν σε εργαζόμενους ηλικίας 15-34 ετών (Περιφερειακός Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς Εργασίας Δυτικής Ελλάδος, 2022).

5. Ανάλυση του πολιτικού, οικονομικού, κοινωνικού και τεχνολογικού περιβάλλοντος (PEST) του τομέα «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» – Ανάλυση Δυνατοτήτων και αδυναμιών – Αναπτυξιακές δυνατότητες

5.1 Ανάλυση PEST

Η ανάλυση PEST εστιάζει στο περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιείται μια επιχείρηση ή ένας κλάδος οικονομικής δραστηριότητας, προσδιορίζοντας τους σχετικούς εξωτερικούς παράγοντες και διαπιστώνοντας τις επιπτώσεις που θα μπορούσαν να έχουν στην επίτευξη των στόχων μιας επιχείρησης ή στην ευρύτερη οικονομική δραστηριότητα ενός οικονομικού τομέα. Αυτοί οι εξωτερικοί παράγοντες χωρίζονται σε τέσσερις κατηγορίες: Πολιτικοί (Political), Οικονομικοί (Economic), Κοινωνικοί (Social) και Τεχνολογικοί (Technological) – PEST.

Πολιτικό Περιβάλλον

Ο κίνδυνος διατάραξης της πολιτικής σταθερότητας της χώρας είναι σημαντικά μικρότερος σε σχέση με το παρελθόν. Εξαιρέση αποτελεί η πιθανή διπλή εκλογική αναμέτρηση, η οποία προκύπτει από τις διαδοχικές αλλαγές του σχετικού εκλογικού νόμου. Επιπροσθέτως, ο τομέας του «Πολιτισμού» ελέγχεται σε σημαντικό βαθμό από κρατικούς φορείς, συνεπώς μια αλλαγή σε αυτούς μπορεί να επηρεάσει σημαντικά, όχι μόνο τον τρόπο λειτουργίας του κλάδου εν συνόλω, αλλά και τον τρόπο που αυτός συμπράττει και «συναναστρέφεται» με άλλους κλάδους (π.χ. ΤΠΕ). Σημαντικό ρόλο παίζει και το ισχύον θεσμικό πλαίσιο σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις και τις επιχορηγήσεις φορέων του πολιτισμού, εκτεταμένη αλλαγή του οποίου θα φέρει σημαντική διατάραξη του τρόπου λειτουργίας των φορέων αυτών.

Οικονομικό Περιβάλλον

Οι περιφερειακές, η εθνική και η ευρωπαϊκή οικονομία αντιμετωπίζουν σημαντικό κίνδυνο επιβράδυνσης ή/ και ύφεσης. Η πολεμική σύρραξη στην Ουκρανία έχει επιφέρει σημαντική αύξηση του ενεργειακού κόστους και του κόστους παραγωγής, οδηγώντας σε αύξηση του πληθωρισμού, μείωση της ιδιωτικής κατανάλωσης και τελικά σε δυσχερές οικονομικό κλίμα. Οι οικονομικές συνέπειες της πανδημίας είναι ακόμα νωπές, ενώ δεν έχει αποκλειστεί ο κίνδυνος αναζωπύρωσης της κατά το β' εξάμηνο του 2022. Η χώρα είναι ήδη έκθετη σε σημαντικό εξωτερικό χρέος και έχει απωλέσει από το 2010 άνω του 20% του ΑΕΠ της, γεγονότα που καθιστούν τον εξωτερικό δανεισμό της δυσκολότερο σε σχέση με άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Από την άλλη, οι Περιφέρειες και το Κράτος έχουν στη διάθεσή τους πληθώρα ευρωπαϊκών χρηματοδοτικών εργαλείων της Περιόδου 2021 – 2027, καθώς και έκτακτων χρηματοδοτικών εργαλείων, όπως το Ταμείο Ανάκαμψης. Στα εργαλεία αυτά προβλέπεται τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης τόσο πολιτιστικών δράσεων, όσο και δράσεων ψηφιακού μετασχηματισμού και γενικότερης αξιοποίησης των ΤΠΕ.

Κοινωνικό Περιβάλλον

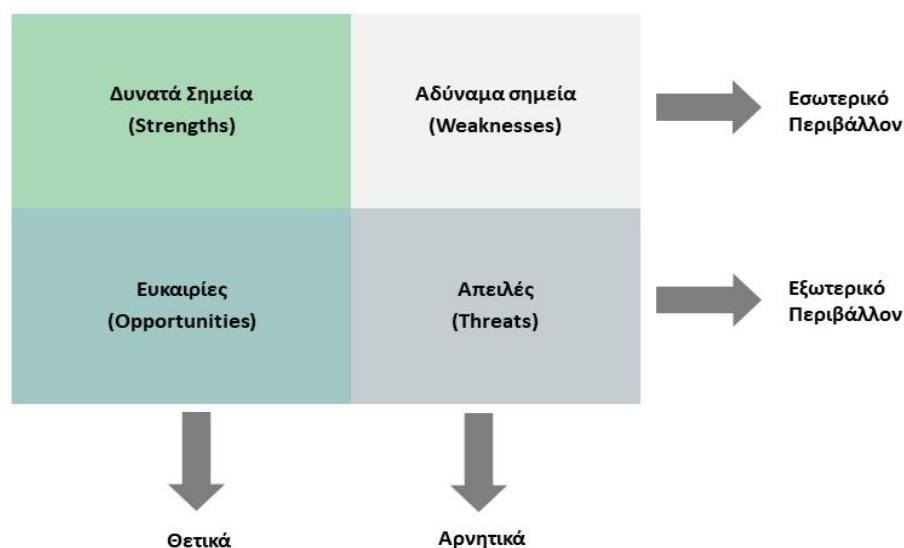
Οι Έλληνες και οι κάτοικοι της Δυτικής Ελλάδας βίωσαν μια σημαντική οικονομική κρίση, η οποία έπληξε εκτεταμένα την καθημερινότητά τους, την οικονομική και εργασιακή κατάσταση των νοικοκυριών τους, και τελικά την ψυχολογία τους. Η διαφαινόμενη από το 2017 έξοδος από την κρίση ανακόπηκε βίαια από την πανδημία του COVID-19, η οποία ξέσπασε το 2020 και πλέον βρίσκεται σε ύφεση. Η ανάκαμψη κινδυνεύει επίσης από την πολεμική σύρραξη στην Ουκρανία, η οποία πέραν από ψυχολογικές, έχει και βαριές οικονομικές συνέπειες στο μέσο νοικοκυριό. Αν και η ανεργία έχει υποχωρήσει σημαντικά, το βιοτικό επίπεδο και το επίπεδο μισθών απέχουν σημαντικά από εκείνο πριν την οικονομική κρίση, συνεπώς το διαθέσιμο εισόδημα ανά κάτοικο και η αγοραστική του δύναμη είναι χαμηλά.

Τεχνολογικό Περιβάλλον

Οι Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών εξελίσσονται με ταχύ ρυθμό, επηρεάζοντας πλέον όλες τις εκφάνσεις της ανθρώπινης δραστηριότητας. Ο κλάδος του πολιτισμού είναι από εκείνους που έχουν επηρεαστεί ίσως σε μικρότερο βαθμό, δίνοντας έτσι μεγάλο περιθώριο δημιουργίας και εφαρμογής ψηφιακών εργαλείων αποκλειστικά για την ανάδειξη, διατήρηση, προβολή και προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς. Για το λόγο αυτό, οι εξελίξεις στον τομέα του πολιτισμού τα επόμενα χρόνια αναμένονται ραγδαίες υπό την επίδραση ανατρεπτικών τεχνολογιών (disruptive technologies).

5.2 Ανάλυση SWOT

Η ανάλυση SWOT είναι ένα εργαλείο στρατηγικού σχεδιασμού και εξετάζει τα Ισχυρά (Strengths) και Αδύναμα σημεία (Weaknesses), μιας επιχείρησης, ενός οργανισμού, μιας περιοχής ή ενός κλάδου, τις Ευκαιρίες (Opportunities) και τις Απειλές (Threats). Η ανάλυση SWOT συνιστά ένα πολύ σημαντικό εργαλείο ανάλυσης μέσω του οποίου εντοπισθούν και να αξιοποιηθούν τα δυνατά σημεία ενός τομέα και να εκμεταλλευτούν οι μελλοντικές ευκαιρίες που θα παρουσιαστούν, καθώς και να προσδιοριστούν οι απειλές και οι κίνδυνοι που θα παρουσιαστούν με σκοπό την αποφυγή αυτών και την ανάληψη έγκαιρων διορθωτικών κινήσεων.

Σχήμα 7 Ανάλυση SWOT - Επεξεργασία συμβούλου

5.2.1 Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας – Δυνατότητες και προοπτικές

- Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που συνδέεται άρρηκτα με την εθνική συνείδηση των Ελλήνων (Καλάβρυτα, Πάτρα).
- Ισχυρή κουλτούρα «τέχνης του δρόμου» στην Πάτρα και το Αίγιο, που αποτελούν έρεισμα για την ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού.
- Μεγάλος αριθμός φοιτητών και ερευνητών στα ακαδημαϊκά και ερευνητικά ιδρύματα της Πάτρας, τα οποία εστιάζουν σε τομείς υψηλής τεχνολογικής έντασης και έχουν συμβάλει στη διαμόρφωση ενός ισχυρού οικοσυστήματος νεοφυούς επιχειρηματικότητας.
- Επιτυχημένες υφιστάμενες συμπράξεις πολιτισμού – πληροφορικής και νέων τεχνολογιών (πχ. εικονική περιήγηση αρχαιολογικού χώρου Ολυμπίας, εξωστρεφείς νεοφυείς επιχειρήσεις όπως η Clío-Muse και Envy Softworks).
- Ισχυρή δυναμική δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στο θεματικό πεδίο υπό μελέτη, σε σχέση με το εθνικό αντίστοιχο.
- Λειτουργία film office & αναμενόμενη λειτουργία κόμβου DigiWest.

- Έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και την προβολή του πολιτιστικού αποθέματος της Περιφερειακό Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».
- Διαθέσιμοι πόροι άνω των 230 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης για τη χρηματοδότηση δράσεων σύγχρονου πολιτισμού.
- Ύπαρξη επιπλέον χρηματοδοτικών εργαλείων για τη δημιουργία έξυπνων εργαλείων στον πολιτισμό, όπως Creative Europe, Digital Europe, διακρατικά και διασυνοριακά επιχειρησιακά προγράμματα.
- Αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού.
- Η κλιματική αλλαγή επιβάλλει τη λήψη πρωτοβουλιών για την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με χρήση τεχνολογικά προηγμένων μεθόδων κι εργαλείων.

- Περιορισμένη συμμετοχή των κλάδων του θεματικού πεδίου υπό μελέτη στο τοπικό εισόδημα και στην τοπική απασχόληση.
- Απουσία ακαδημαϊκού τμήματος ή άλλου εκπαιδευτικού φορέα που να εστιάζει στον πολιτισμό και δημιουργικές βιομηχανίες.
- Μειωμένη διασύνδεση της έρευνας – καινοτομίας που παράγεται στα ακαδημαϊκά κι ερευνητικά ιδρύματα με την περιφερειακή οικονομία.
- Η μικρή συμμετοχή της Αχαΐας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού που παρατηρείται κατά τα τελευταία έτη (με εξαίρεση το χρονικό διάστημα 2020-2021, έτη έξαρσης της πανδημίας Covid-19).
- Ανεπαρκής ανάδειξη μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς
- Απουσία εδραιωμένου brand για τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τη σύγχρονη δημιουργία στην περιοχή.
- Απουσία διεθνούς αεροδρομίου.

- Ένταση της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία.
- Πιθανή πολιτική αστάθεια λόγω αυξημένης πιθανότητας διπλής εκλογικής αναμέτρησης (εθνικές εκλογές).
- Δυσκολία ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών σε φορείς πολιτισμού λόγω πολύπλοκου θεσμικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις.
- Μειωμένο ή σταθερό ρεύμα εισερχόμενου τουρισμού λόγω παγκόσμιας αναταραχής (πόλεμος στην Ουκρανία, ένταση πανδημίας κορωνοϊού, ξέσπασμα ευλογιάς των πιθήκων στη Δυτική Ευρώπη).
- Διατάραξη της παραγωγής βασικών αγαθών και της εφοδιαστικής αλυσίδας λόγω πιθανής πολεμικής σύρραξης μεταξύ Κίνας και Ταϊβάν.
- Μη ανθεκτικότητα της τοπικής οικονομίας, η οποία βασίζεται σε αξιοσημείωτο βαθμό στον πληθυσμό των φοιτητών και δεν δημιουργεί ευκαιρίες παραμονής τους στην Αχαΐα μετά την αποφοίτησή τους.

Δυνατά Σημεία

Ευκαιρίες

Αδύναμα Σημεία

Απειλές

5.2.2 Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας – Δυνατότητες και προοπτικές

- Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά που συνδέεται άρρηκτα με την εθνική συνείδηση των Ελλήνων (Μεσολόγγι, Ναυπακτία).
- Ύπαρξη 6 αρχαίων θεάτρων στην περιοχή, περισσότερα από κάθε άλλη περιοχή όπου αναπτύχθηκε ο ελληνικός πολιτισμός.
- Ισχυρά ερείσματα για την ανάπτυξη του σύγχρονου πολιτισμού στην πόλη του Αγρινίου.
- Σύνδεση της περιοχής με την καλλιέργεια καπνού και ρυζιού, τις λίμνες και τις ιχθυοκαλλιέργειες, τα οποία έχουν συνδεθεί με ιδιαίτερα ήθη και έθιμα.
- Επιτυχημένες υφιστάμενες συμπράξεις πολιτισμού – πληροφορικής και νέων τεχνολογιών (πχ. διαδρομές περιήγησης στην πόλη του Μεσολογγίου).
- Ισχυρή δυναμική δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στο θεματικό πεδίο υπό μελέτη, σε σχέση με το εθνικό αντίστοιχο.
- Ύπαρξη διεθνούς αεροδρομίου στο Άκτιο και σταδιακή άρση της οδικής απομόνωσης της περιοχής.

- Έμφαση στην αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και την προβολή του πολιτιστικού αποθέματος της Δυτικής Ελλάδας στο ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα 2021-2027».
- Διαθέσιμοι πόροι άνω των 230 εκατομμυρίων ευρώ από το Ταμείο Ανάκαμψης και ύπαρξη επιπλέον πόρων για τη δημιουργία έξυπνων εργαλείων στον πολιτισμό, όπως Creative Europe, Digital Europe, διακρατικά και διασυνοριακά επιχειρησιακά προγράμματα.
- Αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού.
- Η κλιματική αλλαγή επιβάλλει τη λήψη πρωτοβουλιών για την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με χρήση τεχνολογικά προηγμένων μεθόδων κι εργαλείων.
- Η ύπαρξη σημαντικών έργων για την Αιτωλοακαρνανία στο επενδυτικό portfolio της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Δυναμική ισχυρής τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή, έναντι άλλων κορεσμένων γειτονικών περιοχών

- Περιορισμένη συμμετοχή των κλάδων του θεματικού πεδίου υπό μελέτη στο τοπικό εισόδημα και στην τοπική απασχόληση.
- Απουσία ακαδημαϊκού τμήματος ή άλλου εκπαιδευτικού φορέα που να εστιάζει στον πολιτισμό και δημιουργικές βιομηχανίες.
- Το εκπαιδευτικό επίπεδο και οι ψηφιακές δεξιότητες των κατοίκων της περιοχής είναι χαμηλότερο σε σχέση με το εθνικό και περιφερειακό αντίστοιχο.
- Η μικρή συμμετοχή της Αιτωλοακαρνανίας και της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας στην αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού που παρατηρείται κατά τα τελευταία έτη
- Ανεπαρκής ανάδειξη μνημείων πολιτιστικής κληρονομιάς και ιστορικών γεγονότων.
- Απουσία εδραιωμένου brand για τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τη σύγχρονη δημιουργία στην περιοχή.
- Υφιστάμενη οδική απομόνωση των πλούσιων πολιτιστικά ορεινών οικισμών της Ακαρνανίας.

- Ένταση της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία..
- Πιθανή πολιτική αστάθεια λόγω αυξημένης πιθανότητας διπλής εκλογικής αναμέτρησης (εθνικές εκλογές).
- Μειωμένο ή σταθερό ρεύμα εισερχόμενου τουρισμού λόγω παγκόσμιας αναταραχής (πόλεμος στην Ουκρανία, ένταση πανδημίας κορωνοϊού, ξέσπασμα ευλογιάς των πιθήκων στη Δυτική Ευρώπη).
- Διατάραξη της παραγωγής βασικών αγαθών και της εφοδιαστικής αλυσίδας λόγω πιθανής πολεμικής σύρραξης μεταξύ Κίνας και Ταϊβάν.
- Μη ανθεκτικότητα της τοπικής οικονομίας, η οποία βασίζεται σε αξιοσημείωτο βαθμό στην πρωτογενή παραγωγή και απειλείται από την κλιματική αλλαγή.
- Απουσία συστηματικών πολιτικών για την ενίσχυση διατομεακών συμπράξεων, ήτοι μεταξύ πολιτισμού - τεχνολογιών πληροφορικής και άλλων τομέων, όπως τουρισμός, πρωτογενής παραγωγή, μεταποίηση.

Δυνατά Σημεία

Ευκαιρίες

Αδύναμα Σημεία

Απειλές

5.2.3 Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας – Δυνατότητες και προοπτικές

- Πλούσια πολιτιστική κληρονομιά παγκόσμιας εμβέλειας, που συνδέεται άρρηκτα με την εθνική συνείδηση των Ελλήνων (Αρχαία Ολυμπία).
- Σύνδεση με τον αθλητισμό, τον ολυμπισμό και τον εθελοντισμό (έδρα της Διεθνούς Ολυμπιακής Επιτροπής, Ολυμπιακή Ακαδημία).
- Υπαρξη σημαντικών μνημείων αρχαίας και νεότερης κληρονομιάς (Ηλιδα, κλπ.).
- Σύνδεση της περιοχής με την καλλιέργεια προϊόντων ιδιαίτερης ποιότητας και ύπαρξη σχετικών εθίμων.
- Επιτυχημένες υφιστάμενες συμπράξεις πολιτισμού – πληροφορικής και νέων τεχνολογιών (πχ. περιήγηση αρχαιολογικού χώρου Ολυμπίας).
- Ισχυρή δυναμική δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας στο θεματικό πεδίο υπό μελέτη, σε σχέση με το εθνικό αντίστοιχο.
- Υπαρξη λιμένων υποδοχής σημαντικού αριθμού κρουαζιερόπλοιων (Κατάκολο, Κυλλήνη).
- Υπαρξη πολιτιστικών πρωτοβουλιών διεθνούς εμβέλειας (πχ. διεθνές φεστιβάλ παιδικών ταινιών).

- Υπαρξη πολλαπλών πηγών χρηματοδότησης για δράσεις που σχετίζονται με τον Πολιτισμό και τα Ψηφιακά Εργαλεία.
- Νομοθετικές πρωτοβουλίες για την επιτάχυνση επενδύσεων στην Ελλάδα (νέος αναπτυξιακός νόμος) και βελτίωση θεσμικού πλαισίου για τις συμπράξεις δημοσίου – ιδιωτικού τομέα.
- Αύξηση του εισερχόμενου τουρισμού.
- Η κλιματική αλλαγή επιβάλλει τη λήψη πρωτοβουλιών για την προστασία και διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς με χρήση τεχνολογικά προηγμένων μεθόδων κι εργαλείων.
- Η ύπαρξη σημαντικών έργων για την Αιτωλοακαρνανία στο επενδυτικό portfolio της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.
- Δυναμική ισχυρής τουριστικής ανάπτυξης στην περιοχή, έναντι άλλων κορεσμένων γειτονικών περιοχών.

- Περιορισμένη συμμετοχή των κλάδων του θεματικού πεδίου υπό μελέτη στο τοπικό εισόδημα και στην τοπική απασχόληση – σημαντική υστέρηση έναντι των άλλων Π.Ε. της Δυτικής Ελλάδας.
- Απουσία ακαδημαϊκού τμήματος ή άλλου εκπαιδευτικού φορέα που να εστιάζει στον πολιτισμό και δημιουργικές βιομηχανίες.
- Το εκπαιδευτικό επίπεδο και οι ψηφιακές δεξιότητες των κατοίκων της περιοχής είναι χαμηλότερο σε σχέση με το εθνικό και περιφερειακό αντίστοιχο.
- Απουσία εδραιωμένου brand για τον τουρισμό, τον πολιτισμό και τη σύγχρονη δημιουργία στην περιοχή.
- Ανεπαρκής τουριστική αξιοποίηση της περιοχής σε σχέση με το παγκόσμιας εμβέλειας προϊόν που τη χαρακτηρίζει.
- Απουσία διεθνούς αεροδρομίου.
- Οδική απομόνωση (η Ηλεία είναι μία εκ των 2 Π.Ε. της ηπειρωτικής Ελλάδας που δεν εξυπηρετούνται από αυτοκινητόδρομο).

- Ένταση της πολεμικής σύρραξης στην Ουκρανία,
- Πιθανή πολιτική αστάθεια λόγω αυξημένης πιθανότητας διπλής εκλογικής αναμέτρησης (εθνικές εκλογές).
- Δυσκολία ενσωμάτωσης νέων τεχνολογιών σε φορείς πολιτισμού λόγω πολύπλοκου θεσμικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις.
- Μειωμένο ή σταθερό ρεύμα εισερχόμενου τουρισμού λόγω παγκόσμιας αναταραχής (πόλεμος στην Ουκρανία, ένταση πανδημίας κορωνοϊού, ξέσπασμα ευλογιάς των πιθήκων στη Δυτική Ευρώπη).
- Μη ανθεκτικότητα της τοπικής οικονομίας, η οποία βασίζεται σε αξιοσημείωτο βαθμό στην πρωτογενή παραγωγή και απειλείται από την κλιματική αλλαγή.
- Απουσία συστηματικών πολιτικών για την ενίσχυση διατομεακών συμπράξεων, ήτοι μεταξύ πολιτισμού - τεχνολογιών πληροφορικής και άλλων τομέων, όπως τουρισμός, πρωτογενής παραγωγή, μεταποίηση.

Δυνατά Σημεία

Ευκαιρίες

Αδύναμα Σημεία

Απειλές

5.3 Ευρήματα από ενέργειες διαβούλευσης - Focus Group στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»

Στα πλαίσια της αναγνώρισης των ιδιαιτεροτήτων που χαρακτηρίζουν τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην ΠΔΕ και την αναλυτικότερης και πληρέστερης καταγραφής της υφιστάμενης κατάστασης, καθώς και των ελλείψεων και αναγκών που χρήζουν άμεσης αντιμετώπισης, πραγματοποιήθηκαν στοχευμένα Focus Group με συμμετέχοντες δημόσιους φορείς και εκπροσώπους του τοπικού παραγωγικού συστήματος.

Από την ομάδα εστίασης προέκυψαν τα ακόλουθα βασικά συμπεράσματα:

- Οι συμμετέχοντες στο σύνολό τους αναγνώρισαν και επικρότησαν το βαθμό που η Ομάδα Εργασίας είχε προσεγγίσει το θεματικό πεδίο μελέτης σε σχέση με τα επαγγέλματα/ ειδικότητες και τις δεξιότητες που αναμένεται να παρουσιάζουν ζήτηση κατά το επόμενο χρονικό διάστημα (σε βάθος χρόνου 2-5 ετών).
- Η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων ανέφερε πως η πανδημία COVID-19 ανέδειξε την ανάγκη δημιουργίας ενός νέου μοντέλου λειτουργίας, όπου το πολιτιστικό προϊόν θα πρέπει να μπορεί να προσφέρεται με υβριδικό τρόπο (τόσο με φυσική παρουσία, όσο και σε ψηφιακή μορφή – απομακρυσμένα).
- Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν πως, πέραν των επαγγελμάτων/ειδικοτήτων που καταγράφονται στο κείμενο βάσης, ζήτηση αναμένεται να υπάρξει και στα κάτωθι επαγγέλματα/ δεξιότητες:
 - Γραφίστας με ειδίκευση στην αισθητική σχεδίασης περιεχομένου.
 - Τεχνικός λογισμικού με ειδίκευση στην εμπειρία χρήστη (UIX).
 - Ειδικός διαχείρισης κοινωνικών δικτύων.
 - Συντηρητής έργων τέχνης.
 - Διαχειριστής χαρτώου υλικού.
- Οι συμμετέχοντες αναγνώρισαν την ανάγκη να προκύψουν συμπράξεις μεταξύ του πολιτισμού, των ψηφιακών εργαλείων και νέων τεχνολογιών, καθώς και άλλων τομέων της οικονομίας, όπως η αγροδιατροφή και ο τουρισμός. Με τον τρόπο αυτό θα εμπλουτιστεί το τουριστικό και πολιτιστικό προϊόν που προσφέρει η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας και θα δημιουργηθούν υπηρεσίες που θα είναι ιδιαίτερα θελκτικές στους δυνητικούς επισκέπτες της Περιφέρειας.
- Οι συμμετέχοντες εστίασαν στην κοινωνική διάσταση που μπορεί να έχει το θεματικό πεδίο μελέτης. Η πλειονότητα υποστήριξε πως μέσα από την επιτυχή προώθηση της επιχειρηματικής δραστηριότητας στον τομέα του «Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» θα δημιουργηθούν ικανές συνθήκες ανάπτυξης των τοπικών οικονομιών της Δυτικής Ελλάδας, ανεξάρτητα από τη γεωγραφική θέση (Αχαΐα, Ηλεία, Αιτωλοακαρνανία), καθώς και συνθήκες ευκολότερης κοινωνικής ενσωμάτωσης ατόμων που προέρχονται από ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.
- Μερίδα των συμμετεχόντων αναφέρθηκε στην αναγκαία διάκριση του κλάδου του πολιτισμού ακολούθως:

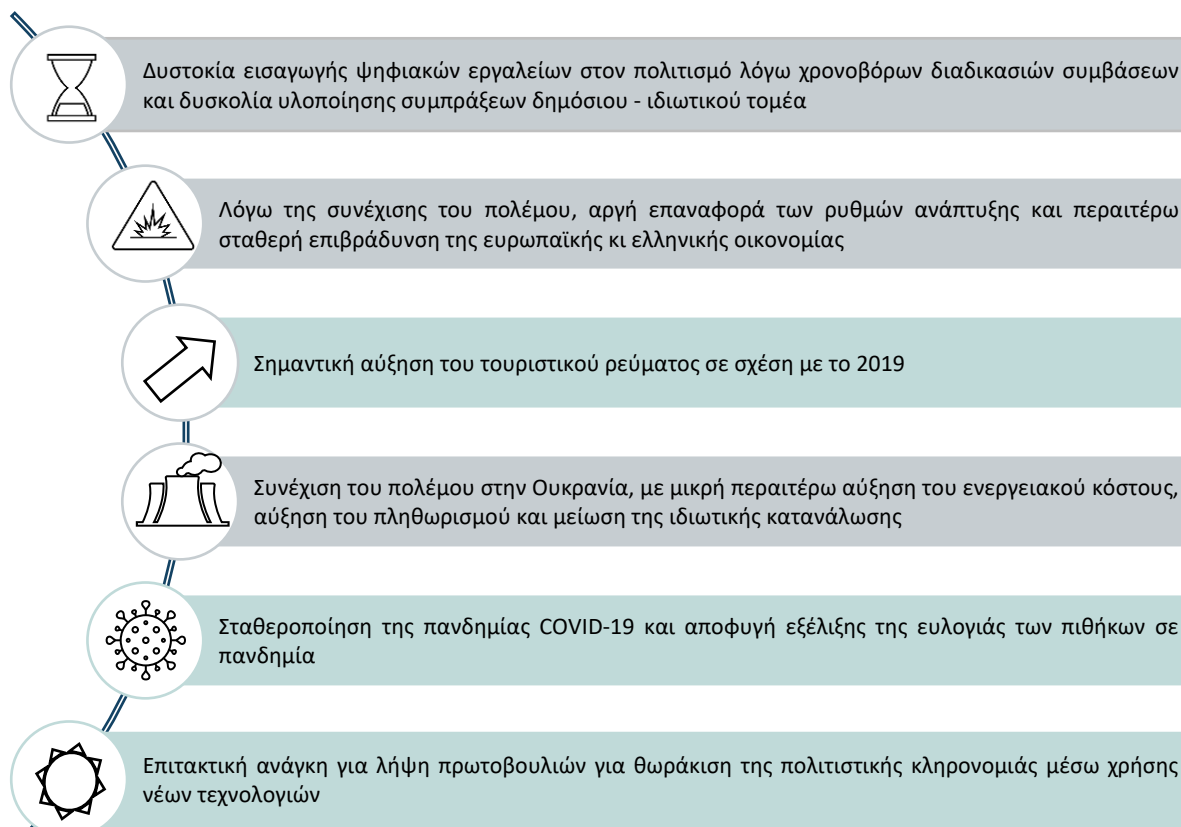
- Πολιτιστική κληρονομιά, η οποία αναφέρεται στη δημιουργία και στα επιτεύγματα του παρελθόντος.
- Δημιουργική βιομηχανία, η οποία αναφέρεται τόσο στη σύγχρονη πολιτιστική δημιουργία, όσο και στη δημιουργική επαναξιοποίηση της υφιστάμενης πολιτιστικής κληρονομιάς.

5.4 Διαμόρφωση σεναρίων για την εξέλιξη του τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας τα επόμενα έτη

Η ακολουθούμενη μεθοδολογία θα αφορά την εξέταση τριών σεναρίων (Σπανακά, 2021):

- **BAU (Business As Usual):** Πρόκειται για τον τύπο σεναρίου, στην ιστορία του οποίου δεν υπάρχουν «εκπλήξεις». Τα πράγματα θα παραμείνουν στην υπάρχουσα κατάσταση, ως συνήθως. Δεν πρόκειται να χειροτερέψουν ή να βελτιωθούν.
- **Το Αισιόδοξο Σενάριο:** Τα πράγματα θα εξελιχθούν πολύ καλύτερα από ό,τι στο πρόσφατο παρελθόν.
- **Το Αρνητικό Σενάριο:** Κάτι θα πάει πολύ χειρότερα από ό,τι πήγαινε στο παρελθόν.

5.4.1 BAU (Business As Usual)

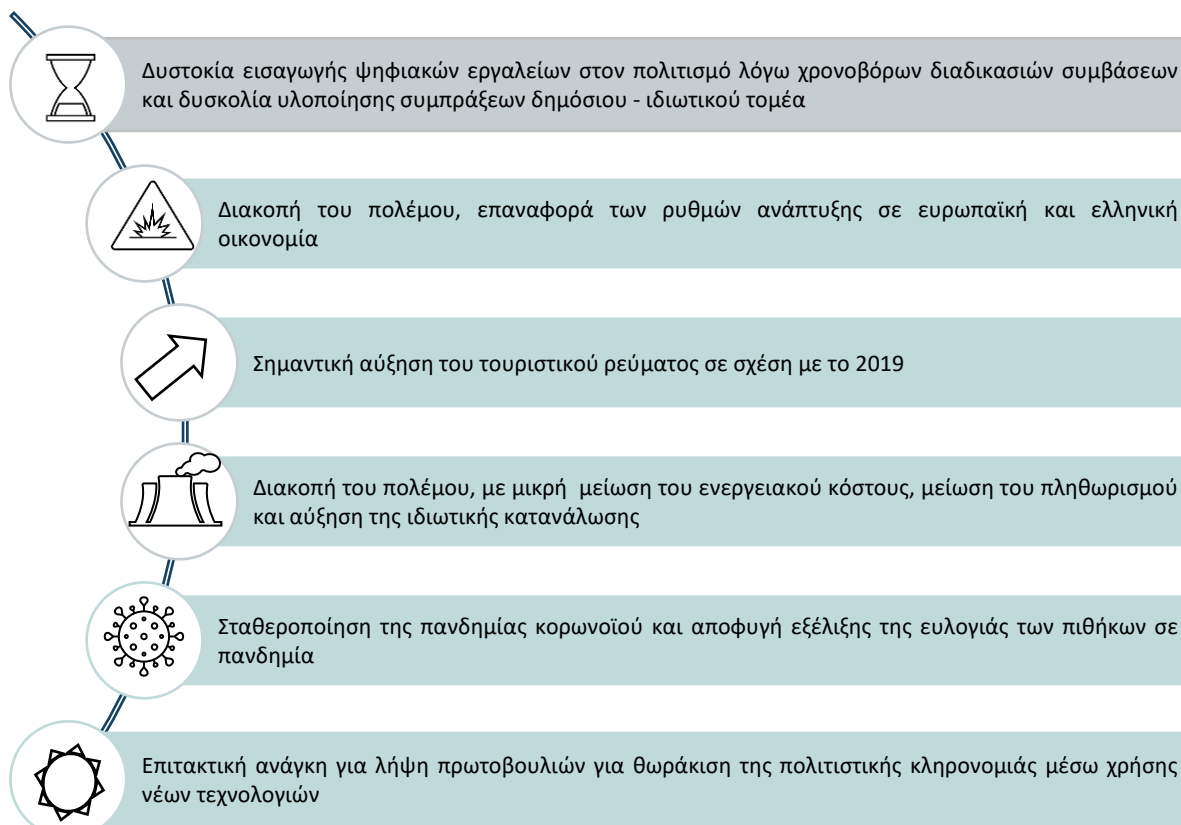
Αναμένεται:

- Μεγάλη αύξηση της ανάγκης σε ανθρώπινους πόρους για την εξυπηρέτηση και διαχείριση σημαντικών ροών επισκεπτών σε μνημεία και χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, δεδομένης και της συνεχιζόμενης αποχώρησης δημόσιων λειτουργιών (λόγω συνταξιοδοτήσεων, κοκ.).
- Σημαντική αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό, καθώς ο μεγάλος ανταγωνισμός μεταξύ προορισμών επιβάλλει τη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών να είναι σημαντικός παράγοντας διαφοροποίησης.
- Βελτίωση της εξωστρέφειας επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.
- Μικρή αύξηση του κόστους λειτουργίας μιας επιχείρησης και ενός φορέα πολιτισμού, λόγω αύξησης του ενεργειακού κόστους και πληθωριστικών πιέσεων.
- Σταθερή – αλλά μικρή – αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.
- Σταθερή – αλλά μικρή – αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.

Ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει ζήτηση:

1. Ειδικοί ανάπτυξης, εγκατάστασης και συντήρησης λογισμικού
2. Ειδικοί ανάπτυξης, εγκατάστασης και συντήρησης υλικού Η/Υ
3. Μουσειολόγοι – βιβλιοθηκονόμοι – ιστορικοί
4. Φωτογράφοι – κινηματογραφιστές
5. Παραγωγοί ταινιών – animation
6. Φροντιστές μουσείων/ αρχαιολογικών χώρων/ χώρων πολιτισμού, με εκπαίδευση στη χρήση των νέων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών
7. Ειδικοί marketing – προώθησης νέων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών

5.4.2 Το Αισιόδοξο σενάριο

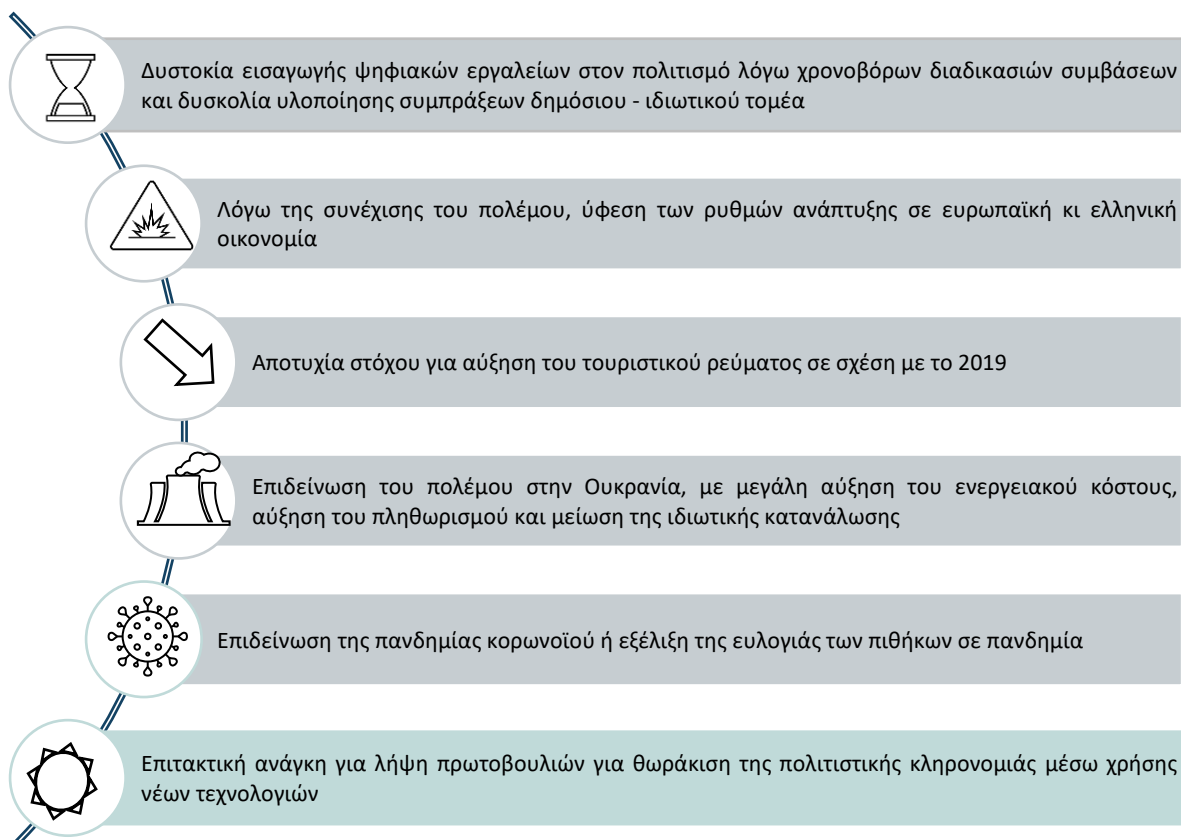
Αναμένεται:

- Μεγάλη αύξηση της ανάγκης σε ανθρώπινους πόρους για την εξυπηρέτηση και διαχείριση σημαντικών ροών επισκεπτών σε μνημεία και χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, δεδομένης και της συνεχιζόμενης αποχώρησης δημόσιων λειτουργιών (λόγω συνταξιοδοτήσεων, κοκ.).
- Μεγάλη αύξηση της ζήτησης των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό, καθώς ο μεγάλος ανταγωνισμός μεταξύ προορισμών επιβάλλει τη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών να είναι σημαντικός παράγοντας διαφοροποίησης.
- Διαμόρφωση ισχυρού και εξωστρεφούς προφίλ για τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.
- Μικρή μείωση ή σταθεροποίηση του κόστους λειτουργίας μια επιχείρησης και ενός φορέα πολιτισμού, λόγω μείωσης του ενεργειακού κόστους και μείωσης του πληθωρισμού.
- Μεγάλη αύξηση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.
- Σημαντική αύξηση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.

Ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει ζήτηση:

1. Ειδικοί ανάπτυξης, εγκατάστασης και συντήρησης λογισμικού
2. Ειδικοί ανάπτυξης, εγκατάστασης και συντήρησης υλικού Η/Υ
3. Μουσειολόγοι – βιβλιοθηκονόμοι – ιστορικοί
4. Φωτογράφοι – κινηματογραφιστές
5. Παραγωγοί ταινιών – animation
6. Φροντιστές μουσείων/ αρχαιολογικών χώρων/ χώρων πολιτισμού, με εκπαίδευση στη χρήση των νέων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών
7. Ειδικοί marketing – προώθησης νέων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών

5.4.3 Το Αρνητικό σενάριο

Αναμένεται:

- Μείωση της ανάγκης σε ανθρώπινους πόρους για την εξυπηρέτηση και διαχείριση ροών επισκεπτών σε μνημεία και χώρους πολιτιστικής κληρονομιάς, παρά τη συνεχιζόμενη αποχώρηση δημόσιων λειτουργιών (λόγω συνταξιοδοτήσεων, κοκ.).
- Σταθερή ζήτηση των προϊόντων και υπηρεσιών επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό, καθώς ο μεγάλος ανταγωνισμός μεταξύ προορισμών επιβάλλει τη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος, με την υιοθέτηση νέων τεχνολογιών να είναι σημαντικός παράγοντας διαφοροποίησης.
- Αδυναμία στροφής σε αγορές του εξωτερικού για τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό, λόγω δημοσιονομικών δυσκολιών και εμπορικών κυρώσεων μεταξύ Ανατολής – Δύσης.
- Σημαντική αύξηση του κόστους λειτουργίας μιας επιχείρησης και ενός φορέα πολιτισμού, λόγω αύξησης του ενεργειακού κόστους και σημαντικής αύξησης του πληθωρισμού.
- Μεγάλη μείωση του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό.
- Σημαντική μείωση της ζήτησης ανθρώπινου δυναμικού από τις επιχειρήσεις που παράγουν ψηφιακά εργαλεία που συνδέονται με τον πολιτισμό

Ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει ζήτηση:

1. Ειδικοί εγκατάστασης και συντήρησης λογισμικού
2. Ειδικοί εγκατάστασης και συντήρησης υλικού Η/Υ
3. Φωτογράφοι – κινηματογραφιστές
4. Παραγωγοί ταινιών – animation
5. Φροντιστές μουσείων/ αρχαιολογικών χώρων/ χώρων πολιτισμού, με εκπαίδευση στη χρήση των νέων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών,
6. Ειδικοί marketing – προώθησης νέων ψηφιακών εργαλείων και υπηρεσιών

6. Προοπτικές ανάπτυξης του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδος - Προτεινόμενες δράσεις

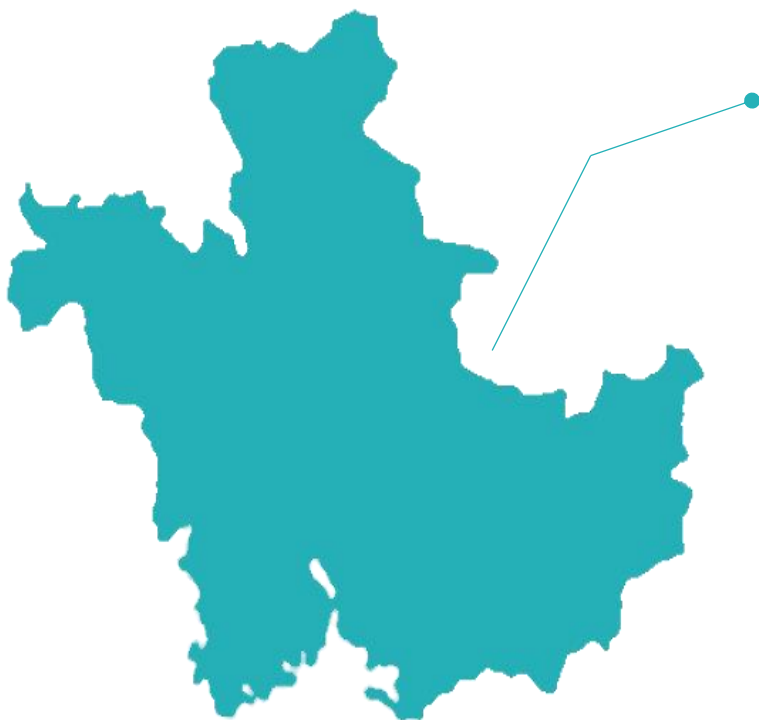
6.1 Ειδικότητες και επαγγέλματα με ζήτηση τα επόμενα έτη

Εξετάζοντας τα τρία σενάρια που παρουσιάστηκαν προηγούμενα, καθώς και τα συμπεράσματα που εξάγονται από τις αναλύσεις SWOT και PEST, οι βασικοί παράγοντες, τάσεις και κινητήριες δυνάμεις που μπορούν να επηρεάσουν την εξέλιξη των δεξιοτήτων και των επαγγελμάτων στους κλάδους που σχετίζονται με τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» είναι:

- Το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο.
- Η εξέλιξη της κρίσης στην Ουκρανία και οι επιδράσεις της στον τομέα της ενέργειας και της οικονομίας και του τουρισμού.
- Η εξέλιξη της έντασης που αναπτύσσεται μεταξύ Κίνας και Ταϊβάν, η οποία μπορεί να επηρεάσει σημαντικά την παραγωγή ηλεκτρικών – ηλεκτρονικών και την εφοδιαστική αλυσίδα.
- Η εξέλιξη της πανδημίας COVID-19 και οι επιδράσεις της στον τομέα της οικονομίας και του τουρισμού.
- Η εξέλιξη του εισερχόμενου τουριστικού ρεύματος στη Δυτική Ελλάδα.
- Η περιφερειακή καλλιτεχνική δημιουργία.
- Οι συνέπειες της κλιματικής αλλαγής στην πολιτιστική κληρονομιά.
- Η ευελιξία του υφιστάμενου «πολιτιστικού μοντέλου» σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.
- Η άρση εμποδίων για την προέλευση μικρών και μεγάλων επενδύσεων.
- Η άρση εμποδίων για την ένταξη χώρων πολιτισμού σε προγράμματα χρηματοδότησης του ψηφιακού τους μετασχηματισμού.
- Ο βαθμός ενσωμάτωσης νέας τεχνολογίας στο υφιστάμενο μοντέλο λειτουργίας των χώρων πολιτισμού.
- Η καλλιέργεια ψηφιακών δεξιοτήτων και φιλικής κουλτούρας προς τις νέες τεχνολογίες στα «στελέχη» του τομέα του «Πολιτισμού».
- Ο βαθμός διασύνδεσης της ερευνητικής δραστηριότητας με τον κλάδο του πολιτισμού και των νέων τεχνολογιών.
- Το επίπεδο ψηφιακών δεξιοτήτων του γενικού κοινού.

Συνεπώς, με βάση την ανάλυση του τομέα που πραγματοποιήθηκε στα προηγούμενα κεφάλαια του παρούσας μελέτης, και των συμπερασμάτων που προέκυψαν από την ομάδα εστίασης, οι ειδικότητες και τα επαγγέλματα στα οποία αναμένεται να υπάρξει σημαντική αύξηση της ζήτησης από την περιφερειακή αγορά δίνονται ακολούθως (με βάση το ευρωπαϊκό σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων /Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμάτων ESCO).

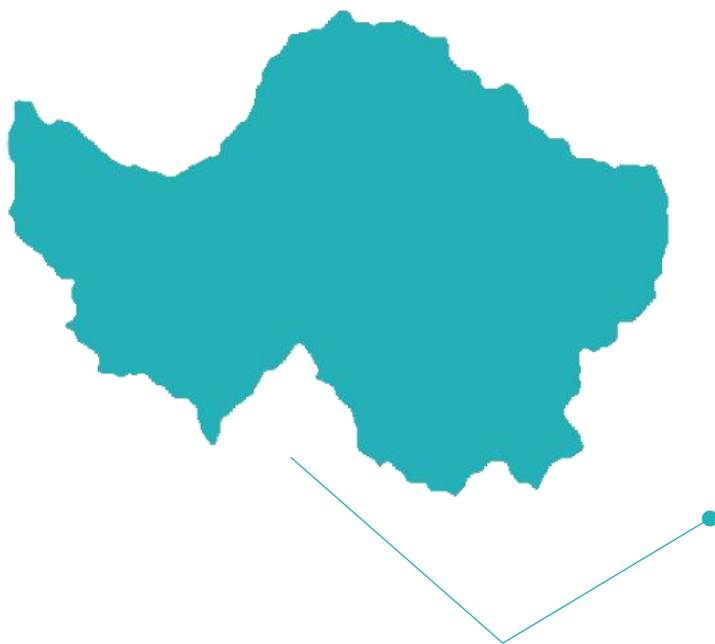
Στην Περιφερειακή Ενότητα **Αιτωλοακαρνανίας**:

1. Μηχανικός ανάπτυξης και συντήρησης λογισμικού και εφαρμογών
2. Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήστη (UX/UI)
3. Τεχνικός υπολογιστών
4. Σχεδιαστής μαθησιακού υλικού πολυμέσων
5. Ειδικός ανάπτυξης συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης
6. Ειδικός marketing
7. Μουσειολόγος
8. Φύλακας
9. Διαχειριστής έργων τέχνης
10. Διοργανωτής πολιτιστικών εκδηλώσεων
11. Βιβλιοθηκονόμος
12. Εικονολήπτης
13. Ηχολήπτης
14. Σχεδιαστής παραγωγής
15. Ειδικός φωτισμού
16. Ειδικός επεξεργασίας ήχου
17. Ειδικός επεξεργασίας φωτογραφίας
18. Ειδικός ψηφιακής αρχειοθέτησης
19. Ειδικός πολιτιστικών αρχείων
20. Media planner
21. Γραφίστας έντυπων και ηλεκτρονικών μέσων
22. Εγκαταστάτης και επισκευαστής ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού
23. Διαχειριστής διαδικτυακού περιεχομένου

Σχήμα 8 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Αιτωλοακαρνανίας τα επόμενα έτη - Επεξεργασία συμβούλου

Στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας:

1. Μηχανικός ανάπτυξης και συντήρησης λογισμικού και εφαρμογών
2. Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήστη (UX/UI)
3. Ειδικός ηλεκτρονικού σχεδίου
4. Τεχνικός υπολογιστών
5. Σχεδιαστής μαθησιακού υλικού πολυμέσων
6. Ειδικός ανάπτυξης συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης
7. Ειδικός marketing
8. Ψηφιακός καλλιτέχνης
9. Μουσειολόγος
10. Συντηρητής έργων τέχνης
11. Ξεναγός
12. Φύλακας
13. Επιμελητής εκθέσεων
14. Διαχειριστής έργων τέχνης
15. Διοργανωτής πολιτιστικών εκδηλώσεων
16. Concept Artist
17. Τεχνικός κινηματογραφικών προβολών
18. Εγκαταστάτης και επισκευαστής ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού
19. Λαογράφος
20. Βιβλιοθηκονόμος
21. Φωτογράφος
22. Κινηματογραφιστής
23. Ειδικός σχεδίασης 2D-3D/AR-VR
24. Ειδικός πολυμέσων – μοντέρ
25. Ηχολήπτης
26. Εικονολήπτης
27. Σκηνοθέτης και βοηθός σκηνοθέτη
28. Σχεδιαστής παραγωγής
29. Ειδικός φωτισμού
30. Ειδικός επεξεργασίας ήχου
31. Ειδικός επεξεργασίας φωτογραφίας
32. Ειδικός ψηφιακής αρχειοθέτησης
33. Ειδικός πολιτιστικών αρχείων
34. Media planner
35. Γραφίστας έντυπων και ηλεκτρονικών μέσων
36. Διαχειριστής διαδικτυακού περιεχομένου

Σχήμα 9 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Αχαΐας τα επόμενα έτη - Επεξεργασία συμβούλου

Στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας:

1. Μηχανικός ανάπτυξης και συντήρησης λογισμικού και εφαρμογών
2. Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήστη (UX/UI)
3. Τεχνικός υπολογιστών
4. Σχεδιαστής μαθησιακού υλικού πολυμέσων
5. Ειδικός ανάπτυξης συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης
6. Ειδικός marketing
7. Μουσειολόγος
8. Συντηρητής έργων τέχνης
9. Ξεναγός
10. Φύλακας
11. Επιμελητής εκθέσεων
12. Υπεύθυνος εκθεμάτων
13. Διοργανωτής πολιτιστικών εκδηλώσεων
14. Τεχνικός κινηματογραφικών προβολών
15. Εγκαταστάτης και επισκευαστής ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού
16. Φωτογράφος
17. Κινηματογραφιστής
18. Ειδικός σχεδίασης 2D-3D/AR-VR
19. Ειδικός πολυμέσων – μοντέρ
20. Ηχολήπτης
21. Εικονολήπτης
22. Σκηνοθέτης και βοηθός σκηνοθέτη
23. Σχεδιαστής παραγωγής
24. Ειδικός φωτισμού
25. Ειδικός επεξεργασίας ήχου
26. Ειδικός επεξεργασίας φωτογραφίας
27. Ειδικός ψηφιακής αρχειοθέτησης
28. Ειδικός πολιτιστικών αρχείων
29. Σχεδιαστής παρουσίασης κινούμενων σχεδίων
30. Media planner
31. Γραφίστας έντυπων και ηλεκτρονικών μέσων

Σχήμα 10 Ειδικότητες και Επαγγέλματα που θα παρουσιάζουν ζήτηση στην Περιφερειακή Ενότητα Ηλείας τα επόμενα έτη - Επεξεργασία συμβούλου

6.2 Αναδυόμενα επαγγέλματα/ειδικότητες

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές αλλαγές, αλλά και η νέα πραγματικότητα στην οποία οδηγήθηκε το σύνολο της ανθρωπότητας λόγω της πανδημίας COVID-19, επηρεάζουν σε πολύ σημαντικό βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των κλάδων της οικονομίας που συνδέονται με τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών». Αποτέλεσμα του νέου και μεταβαλλόμενου αυτού περιβάλλοντος στο οποίο καλούνται να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον εν λόγω τομέα, είναι η ανάδειξη νέων επαγγελμάτων και ειδικοτήτων, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος (ΕΕ, 2022).

Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη, τη διεθνή βιβλιογραφία, αλλά και τις τάσεις που παρουσιάζονται στο θεματικό τομέα του «**Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών**» τα **επαγγέλματα με την ταχύτερη εξέλιξη και υψηλότερη ζήτηση μέχρι και το 2030 αναμένεται να είναι** τα κάτωθι:

1. Σχεδιαστής εσωτερικών χώρων (συμπεριλαμβανομένων μουσείων και χώρων πολιτισμού)
2. Διοργανωτής εκδηλώσεων
3. Γραφίστας
4. Ειδικός πνευματικών δικαιωμάτων
5. Φωτογράφος
6. Ειδικός κοινωνικών δικτύων (media planner)
7. Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήση (UX/UI)
8. Μηχανικός ανάπτυξης και συντήρησης λογισμικού και εφαρμογών
9. Ειδικός πολυμέσων – μοντέρ
10. Διαφημιστής - Ειδικός επικοινωνίας
11. Παραγωγός podcasts
12. Ειδικός σχεδίασης 2D-3D/AR-VR

Σχήμα 11 Αναδυόμενα Επαγγέλματα/Ειδικότητες - Επεξεργασία συμβούλου

6.3 Ζητούμενες δεξιότητες

Με βάση, πρώτον την ανάλυση του τομέα που λαμβάνει χώρα στα προηγούμενα κεφάλαια της παρούσας μελέτης, δεύτερον τα συμπεράσματα που προέκυψαν από την ομάδα εστίασης και, τέλος, τρίτον τις ειδικότητες και επαγγέλματα όπου αναμένεται να υπάρξει σημαντική αύξηση της ζήτησής τους από την περιφερειακή αγορά, δίνονται ακολούθως οι δεξιότητες όπου αναμένεται αντιστοίχως να υπάρξει σημαντική αύξηση της ζήτησής τους μεσοπρόθεσμα στην Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας. Παρακάτω παρουσιάζονται οι ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες (κατηγορίας Κ του πλαισίου ESCO που αφορούν τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»).

Ειδικές επαγγελματικές δεξιότητες (κατηγορίας Κ του πλαισίου ESCO):

- Τεχνικές και παραγωγή οπτικοακουστικών μέσων
- Σχεδιασμός μόδας, εσωτερικών χώρων και βιομηχανικός σχεδιασμός
- Σχεδιασμός και παραγωγή ειδών χειροτεχνίας
- Παραγωγή μουσικής και λοιπές τέχνες του θεάματος
- Σχεδιασμός και παραγωγή διεπιστημονικών προϊόντων και υπηρεσιών που περιλαμβάνουν τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών (ΤΠΕ)
- Ανάπτυξη και ανάλυση λογισμικού και εφαρμογών
- Ανάπτυξη και συντήρηση υλικού ειδικού σκοπού (FPGA, ASIC, SoC)
- Σχεδιασμός και διαχείριση βάσεων δεδομένων και δικτύων
- Χρήση υπολογιστών
- Σχεδιασμός, επεξεργασία και παραγωγή video
- Σκιτσογραφία
- Επεξεργασία ήχου, εικόνας - μοντάζ
- Καλλιτεχνικό μακιγιάζ
- Μουσική
- Παραγωγή ψηφιακής τέχνης
- Παροχή υπηρεσιών υπευθύνου εκθεμάτων
- Παροχή υπηρεσιών ξεναγού και ξεναγού πάρκων
- Υπηρεσίες παραγωγής θεαμάτων
- Ηθοποιία
- Παροχή υπηρεσιών διοργάνωσης εκδηλώσεων
- Ψηφιοποίηση περιεχομένου
- Αρχαιοθέτηση φυσικού και ψηφιακού αρχείου
- Σχεδιασμός και παραγωγή ψηφιακού και φυσικού εκπαιδευτικού υλικού για την πολιτιστική κληρονομιά και την πολιτιστική δημιουργία
- Σχεδιασμός και παραγωγή αναπαραστάσεων 3D
- Ανάπτυξη εφαρμογών VR και AR
- Ανάπτυξη GIS
- Δημιουργία εικονικών μουσείων (virtual museums)
- Εκπόνηση μουσειολογικών μελετών – παροχή υπηρεσιών μουσειολόγου
- Παροχή υπηρεσιών βιβλιοθηκονόμου

- Τοποθέτηση, συντήρηση και φωτισμός εκθεμάτων
- Συντήρηση και αποκατάσταση έργων τέχνης
- Φωτογραφία – κινηματογράφος
- Παραγωγή animation – comic
- Παραγωγή και διανομή πολιτιστικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Παροχή υπηρεσιών διαφήμισης – επικοινωνίας
- Υπηρεσίες γραφιστικής (ψηφιακής, έντυπης)
- Δημιουργία ιστοσελίδων – ιστοτόπων
- Παροχή υπηρεσιών διεπαφής χρήστη (UX/ UI)
- Διαχείριση κοινωνικών δικτύων πολιτιστικών χώρων – media planning

6.4 Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης και προτάσεις για την κάλυψη ζητούμενων θέσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»

Τα αντικείμενα κατάρτισης που θα συμβάλλουν στην κάλυψη των ζητούμενων θέσεων και δεξιοτήτων που αφορούν τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» δίνονται στον παρακάτω πίνακα (Πίνακας 5):

Πίνακας 5 Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης για τον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών»

Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης
Σχεδιασμός και εκπόνηση business plan/ business model canvas
Εγκαθίδρυση συνεργασιών και συμπράξεων με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου ή διαφορετικών κλάδων
Σχεδιασμός και δημιουργία νέου προϊόντος/ υπηρεσίας
Δημόσιες συμβάσεις
Χρήση ΤΠΕ
Ψηφιακό εμπόριο και marketing
Πλατφόρμες διοίκησης έργου, λογιστικής υποστήριξης και CRM/ERP
Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.)
Πολιτιστική επικοινωνία και νέες τεχνολογίες
Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027
Κλασικός και Σύγχρονος πολιτισμός
Ευρωπαϊκός πολιτισμός
Δημιουργία ιστοσελίδων
User Experience (UX) Design - User Interface (UI)
Web and interactive design

Προτεινόμενα Αντικείμενα Κατάρτισης

Βασικές έννοιες κωδικοποίησης C++, HTML, Java, CSS

Τεχνικές ψηφιοποίησης έργων τέχνης

Ψηφιακές συλλογές και εκθέσεις

Οπτικά εφέ - κινούμενα γραφικά

Τρισδιάστατη σχεδίαση και εκτύπωση

Εντοπισμός και αξιολόγηση πλαστών δεδομένων

Βασικές αρχές ασφάλειας και ασφάλειας δεδομένων

Προστασία δεδομένων και περιεχομένου

Συντήρηση και αποκατάσταση έργων τέχνης

Δημιουργία ψηφιακών παραγωγών

Δημιουργία εκπαιδευτικού διαδραστικού περιεχομένου

Παραγωγή μουσικής

Σχεδιασμός, επεξεργασία και παραγωγή video

Καλλιτεχνικό μακιγιάζ

Κοπτική - ραπτική

Σχεδιασμός και παραγωγή αναπαραστάσεων 3D

Ανάπτυξη εφαρμογών VR και AR

Ανάπτυξη GIS

Ψηφιακή απεικόνιση χώρου

Δημιουργία εικονικών μουσείων (virtual museums)

Τοποθέτηση, συντήρηση και φωτισμός εκθεμάτων

Παραγωγή animation – comic

Σχεδιασμός και εφαρμογή προτύπων κατά ISO (9001, 27001, κοκ.)

Καρναβαλικές κατασκευές

Σχεδίαση και παραγωγή καρναβαλικών στολών

Θέατρο σκιών

Δημιουργία σκηνικών

Παραγωγή ταινιών μικρού μήκους

Ολυμπισμός, πολιτισμός, τουρισμός: η παγκόσμια ισχύς της Ολυμπίας

Σημειώνεται πως τα παραπάνω αντικείμενα κατάρτισης αφορούν σε αντικείμενα που μπορούν να προσφερθούν στο πλαίσιο των διαδικασιών Δια Βίου Μάθησης. Δεν αφορούν σε πολύπλοκα εκπαιδευτικά αντικείμενα, καταλληλότερα για την προσφορά των οποίων είναι τα ακαδημαϊκά ιδρύματα.

6.5 Προτεινόμενες Δράσεις για την ανάπτυξη του ανθρώπινου δυναμικού στον τομέα

Οι τρόποι απόκτησης και ανάπτυξης δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού στο θεματικό τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών» μπορεί να γίνει μέσω τεσσάρων ομάδων δράσεων – παρεμβάσεων:

- Δράσεις για την υλοποίηση μαθητείας – πρακτικής άσκησης.
- Δράσεις για την κατάρτιση των ανέργων.

- Δράσεις για την κατάρτιση εργαζόμενων.
- Δράσεις – παρεμβάσεις που θα ωθήσουν αναπτυξιακά τον τομέα και θα αυξήσουν περαιτέρω τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού.

Μαθητεία και Πρακτική Άσκηση - Επαγγελματική εκπαίδευση

Προτεινόμενα Αντικείμενα Μαθητείας

Δευτεροβάθμια και Μεταδευτεροβάμια Εκπαίδευση

- Σχεδιαστής εσωτερικών χώρων (συμπεριλαμβανομένων μουσείων και χώρων πολιτισμού)
- Ειδικός μακιγιάζ και ομορφιάς
- Διοργανωτής εκδηλώσεων
- Γραφίστας
- Φωτογράφος
- Ειδικός κοινωνικών δικτύων (media planner)
- Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήστη (UX/UI)
- Ειδικός πολυμέσων – μοντέρ
- Διαφημιστής - Ειδικός επικοινωνίας – media planner
- Εργάτης πρακτικών τεχνών (ξυλουργική, γλυπτική, χειροτεχνία, σιδηρουργία, κλπ.)
- Σχεδιαστής video games
- Σχεδιαστής μόδας
- Παραγωγός podcasts
- Τεχνικός υπολογιστών
- Εγκαταστάτης και επισκευαστής ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού
- Ειδικός σχεδίασης 2D-3D
- Ειδικός σχεδίασης AR-VR
- Ηχολήπτης - Εικονολήπτης
- Ειδικός φωτισμού
- Ειδικός επεξεργασίας ήχου - εικόνας
- Διαχειριστής διαδικτυακού περιεχομένου
- Κατασκευαστής καρναβαλικών κατασκευών
- Βιβλιοθηκονόμος - αρχειοθέτης
- Ειδικός ψηφιακής αρχειοθέτησης
- Σκηνοθέτης - Βοηθός σκηνοθέτη

Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

- Ειδικός πνευματικών δικαιωμάτων
- Αρχιτέκτων (κτιρίων και τοπίου)
- Μηχανικός ανάπτυξης λογισμικού και εφαρμογών
- Αναλυτής λογισμικού
- Τεχνικός υπολογιστών
- Σχεδιαστής μαθησιακού υλικού πολυμέσων
- Ειδικός ανάπτυξης συστημάτων ηλεκτρονικής μάθησης
- Επιμελητής εκθέσεων
- Υπεύθυνος εκθεμάτων
- Εγκαταστάτης και επισκευαστής ηλεκτρονικού και τηλεπικοινωνιακού εξοπλισμού
- Κινηματογραφιστής
- Σκηνοθέτης - Βοηθός σκηνοθέτη
- Σχεδιαστής παραγωγής
- Διαφημιστής - Ειδικός επικοινωνίας – media planner

Επαγγελματική Κατάρτιση Ανέργων

Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης

- Χρήση ΤΠΕ
- Δημιουργία ιστοσελίδων
- User Experience (UX) Design - User Interface (UI)
- Web and interactive design
- Βασικές έννοιες κωδικοποίησης C++, HTML, Java, CSS
- Τεχνικές ψηφιοποίησης έργων τέχνης
- Ψηφιακές συλλογές και εκθέσεις
- Οπτικά εφέ - κινούμενα γραφικά
- Τρισδιάστατη σχεδίαση και εκτύπωση
- Περιήγηση, αποτίμηση, αναζήτηση και φιλτράρισμα αξιόπιστων δεδομένων, πληροφοριών και ψηφιακού περιεχομένου
- Εντοπισμός και αξιολόγηση πλαστών δεδομένων
- Βασικές αρχές ασφάλειας και ασφάλειας δεδομένων
- Προστασία δεδομένων και περιεχομένου
- Συλλογή/αναζήτηση πόρων και Crowdsourcing
- Συντήρηση και αποκατάσταση έργων τέχνης
- Δημιουργία ψηφιακών παραγωγών
- Δημιουργία εκπαιδευτικού διαδραστικού περιεχομένου
- Παραγωγή μουσικής
- Σχεδιασμός, επεξεργασία και παραγωγή video
- Καλλιτεχνικό μακιγιάζ
- Κοπτική - ραπτική
- Σχεδιασμός και παραγωγή αναπαραστάσεων 3D
- Ανάπτυξη εφαρμογών VR και AR
- Ανάπτυξη GIS
- Τοποθέτηση, συντήρηση και φωτισμός εκθεμάτων
- Εξαγωγή cultural analytics

- Παραγωγή animation – comic
- Σχεδιασμός και εκπόνηση business plan/ business model canvas
- Εγκαθίδρυση συνεργασιών και συμπράξεων με άλλες επιχειρήσεις του ίδιου ή διαφορετικών κλάδων
- Σχεδιασμός και δημιουργία νέου προϊόντος/ υπηρεσίας
- Εφαρμογή τεχνικών έρευνας και ανάπτυξης στην παραγωγική διαδικασία
- Δημιουργία σκηνικών
- Παραγωγή ταινιών μικρού μήκους
- Κλασικός και Σύγχρονος πολιτισμός

Επαγγελματική Κατάρτιση και Πιστοποίηση Εργαζομένων

Προτεινόμενα αντικείμενα κατάρτισης:

- Δημιουργία ιστοσελίδων
- User Experience (UX) Design - User Interface (UI)
- Web and interactive design
- Βασικές έννοιες κωδικοποίησης C++, HTML, Java, CSS
- Τεχνικές ψηφιοποίησης έργων τέχνης
- Ψηφιακές συλλογές και εκθέσεις
- Οπτικά εφέ - κινούμενα γραφικά
- Τρισδιάστατη σχεδίαση και εκτύπωση
- Εντοπισμός και αξιολόγηση πλαστών δεδομένων
- Βασικές αρχές ασφάλειας και ασφάλειας δεδομένων
- Προστασία δεδομένων και περιεχομένου
- Υποστήριξη χρήστη (Προσδιορισμός αναγκών και προσαρμογή απαντήσεων)
- Συντήρηση και αποκατάσταση έργων τέχνης
- Δημιουργία ψηφιακών παραγωγών
- Δημιουργία εκπαιδευτικού διαδραστικού περιεχομένου
- Παραγωγή μουσικής
- Σχεδιασμός, επεξεργασία και παραγωγή video
- Μεταγραφή πολιτιστικών δεδομένων
- Σχεδιασμός και παραγωγή αναπαραστάσεων 3D
- Ανάπτυξη εφαρμογών VR και AR
- Ανάπτυξη GIS
- Ψηφιακή απεικόνιση χώρου
- Δημιουργία εικονικών μουσείων (virtual museums)
- Εκπόνηση μουσειολογικών μελετών – παροχή υπηρεσιών μουσειολόγου
- Τοποθέτηση, συντήρηση και φωτισμός εκθεμάτων
- Εξαγωγή cultural analytics
- Παραγωγή animation – comic
- Σχεδιασμός και εφαρμογή προτύπων κατά ISO (9001, 27001, κοκ.)
- Δημόσιες συμβάσεις
- Πλατφόρμες ΥΠΑΝ & ΠΕΠ (ΠΣΚΕ, κλπ.)
- Πολιτιστική επικοινωνία και νέες τεχνολογίες
- Τα χρηματοδοτικά εργαλεία της περιόδου 2021-2027
- Κλασικός και Σύγχρονος πολιτισμός
- Δημιουργία σκηνικών
- Παραγωγή ταινιών μικρού μήκους

Λοιπές Δράσεις

Άλλες δράσεις, οι οποίες θα μπορούσαν να ωθήσουν αναπτυξιακά το θεματικό τομέα μελέτης και θα αυξήσουν τη ζήτηση ανθρώπινου δυναμικού είναι:

- Συστηματοποίηση της ανάρτησης δημόσιων ανοικτών δεδομένων.
- Προώθηση της διασύνδεσης ερευνητικής δραστηριότητας με την τοπική παραγωγή και επαγγελματικούς φορείς στο πεδίο του πολιτισμού και της πληροφορικής.
- Τεχνική υποστήριξη των μικρών Δήμων της Δυτικής Ελλάδας για υλοποίηση δράσεων αναβάθμισης του πολιτιστικού τους προϊόντος.
- Υλοποίηση ευφυούς συστήματος προστασίας πολιτιστικής κληρονομιάς από φυσικές καταστροφές.
- Ενίσχυση υφιστάμενων επιχειρήσεων για τον ψηφιακό μετασχηματισμό διαδικασιών λειτουργίας και παραγωγής.
- Εκπόνηση βιομηχανικών διδακτορικών στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών».

6.6 Συνθετική διάγνωση - Διαπιστώσεις

Η χρήση των νέων τεχνολογιών στο χώρο της πολιτισμικής κληρονομιάς έχει πλέον εδραιωθεί, έχοντας σαν αποτέλεσμα τη διαμόρφωση μιας νέας πραγματικότητας, η οποία προσδιορίζει εκ νέου τις θεωρητικές συζητήσεις και αναθεωρεί κεντρικά ζητήματα σχετικά με την ανάδειξη, διαχείριση, εκπαίδευση και επικοινωνία των πολιτιστικών αγαθών. Από την άλλη πλευρά, οι τεχνολογικές και κοινωνικές εξελίξεις επηρεάζουν τους τρόπους με τους οποίους οι επισκέπτες (πραγματικοί και εικονικοί) έρχονται σε επαφή με τα πολιτιστικά αγαθά ή επικοινωνούν σε έναν πολιτιστικό οργανισμό μεταξύ τους, καθώς και τον τρόπο επικοινωνίας και δημιουργίας βιωμάτων των επισκεπτών με το προσωπικό, με ειδικούς επιστήμονες και καλλιτέχνες.

Επιχειρώντας μια ευθεία αντιπαραβολή ανάμεσα στα αντίστοιχα στοιχεία σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, διαπιστώνουμε ότι η Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας καταγράφει χαμηλότερα ποσοστά από τα αντίστοιχα εθνικά, τόσο όσον αφορά τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα του «Πολιτισμού και ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών», όσο και σε σχέση με το ποσοστό απασχολούμενων που απορροφά ο εν λόγω τομέας.

Δεδομένων του πλούσιου πολιτιστικού αποθέματος της περιοχής, της ύπαρξης και δραστηριοποίησης ακαδημαϊκών και ερευνητικών ιδρυμάτων με υψηλή τεχνολογική ένταση στην Περιφέρεια, της ταχείας ανάπτυξης νεοφυούς οικοσυστήματος στην Πάτρα, καθώς και της ολυμπιακής κληρονομιάς της Περιφέρειας, **ο εν λόγω τομέας έχει σημαντικό περιθώριο ενίσχυσής του.**

Η εξέλιξη της τεχνολογίας, οι κοινωνικές αλλαγές αλλά και η νέα πραγματικότητα στην οποία οδηγήθηκε το σύνολο της ανθρωπότητας λόγω της πανδημίας covid-19, επηρεάζουν σε πολύ σημαντικό βαθμό τον τρόπο λειτουργίας των κλάδων της οικονομίας που συνδέονται με τον πολιτισμό και τα ψηφιακά εργαλεία. Αποτέλεσμα του νέου και μεταβαλλόμενου αυτού περιβάλλοντος εντός του οποίου καλούνται να λειτουργήσουν οι επιχειρήσεις που

σχετίζονται με το συγκεκριμένο τομέα οικονομικής δραστηριότητας, είναι η ανάδειξη νέων επαγγελμάτων και ειδικοτήτων, τα οποία κερδίζουν ολοένα και περισσότερο έδαφος.

Σύμφωνα με την παρούσα μελέτη, τη διεθνή βιβλιογραφία, αλλά και τις τάσεις που παρουσιάζονται στο θεματικό τομέα του «**Πολιτισμού και των ψηφιακών εργαλείων για την παροχή πολιτιστικών υπηρεσιών**» τα επαγγέλματα με την ταχύτερη εξέλιξη και υψηλότερη ζήτηση μέχρι και το 2030 αναμένεται να είναι τα κάτωθι:

1. Σχεδιαστής εσωτερικών χώρων (συμπεριλαμβανομένων μουσείων και χώρων πολιτισμού)
2. Διοργανωτής εκδηλώσεων
3. Γραφίστας
4. Ειδικός πνευματικών δικαιωμάτων
5. Φωτογράφος
6. Ειδικός κοινωνικών δικτύων (media planner)
7. Ειδικός ανάπτυξης διεπαφής χρήστη (UX/UI)
8. Μηχανικός ανάπτυξης και συντήρησης λογισμικού και εφαρμογών
9. Ειδικός πολυμέσων – μοντέρ
10. Διαφημιστής - Ειδικός επικοινωνίας
11. Σχεδιαστής video games
12. Παραγωγός podcasts
13. Ειδικός σχεδίασης 2D-3D/AR-VR

Βιβλιογραφικές Αναφορές

EU Commission (2018), *REGULATION OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL establishing the Creative Europe programme (2021 to 2027) and repealing Regulation (EU) No 1295/2013*.

EU Commission (2022), *Pact for Skills: a new partnership to promote skills in cultural and creative industries*.

European Investment Fund (2021), *Market Analysis of the Cultural and Creative Sectors in Europe, under the Cultural and Creative Sectors (CCS) Guarantee Facility Capacity Building programme*.

Eurostat (2021), *Διάρθρωση της απασχόλησης κατά NUTS2 για το έτος 2019*.

Eurostat (2021), *Διάρθρωση της επιχειρηματικότητας κατά NUTS2-3 για το έτος 2019*.

Γαβρόγλου, Σ. & Κώτσιος, Β. (2020) *Μηχανισμός Διάγνωσης Αναγκών της Αγοράς – Ετήσια Έκθεση 2020*, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.

Γαβρόγλου, Σ. & Κώτσιος, Β. (2021) *Δεξιότητες: Μύθοι και πραγματικότητα*, Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού.

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (2017), *Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομία 2014-20*.

Γενική Γραμματεία Έρευνας και Καινοτομίας (2022), *Εθνική Στρατηγική Έρευνας, Τεχνολογικής Ανακάλυψης και Καινοτομία 2021-27*.

Δρίγκας, Α. (2022), *Ηλεκτρονικός – Ψηφιακός Πολιτισμός (e-Culture)*, Net Media Lab, ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος.

Εθνικό Ινστιτούτο Εργασίας και Ανθρώπινου Δυναμικού (2018), *Προβλέψεις για επαγγέλματα και δεξιότητες στην ελληνική αγορά εργασίας 2018-2022*, υπό την επίβλεψη του Σ. Ρουπακιά.

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (2021), *Ετήσιος απολογισμός ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα» 2014-20*.

Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης Προγράμματος «Δυτική Ελλάδα» (2022), *Προσχέδιο ΠΕΠ «Δυτική Ελλάδα» 2021-27*.

ΕΛΣΤΑΤ (2021), *ΑΠΑ ανά περιφέρεια και κλάδο για το έτος 2019*, Περιφερειακοί λογαριασμοί.

ΕΛΣΤΑΤ (2021), *Επισκέπτες και εισπράξεις αρχαιολογικών χώρων και μουσείων για τα έτη 2018 - 2019*.

ΕΛΣΤΑΤ (2021), *Μητρώο επιχειρήσεων ανά περιφέρεια και κλάδο για το έτος 2019*.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), *Ευρωπαϊκό Σύστημα Ταξινόμησης Δεξιοτήτων/ Ικανοτήτων, Προσόντων και Επαγγελμαμάτων (ESCO)*, Διαθέσιμο online: <https://esco.ec.europa.eu/el> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), *Δράσεις της Επιτροπής για τον Πολιτισμό*, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/culture_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), *Ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο για τον Πολιτισμό*, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/culture_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2022), *Οι προτεραιότητες της Ευρωπαϊκής Ένωσης την περίοδο 2019-2024*, Διαθέσιμο online: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/eu-priorities_el [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Ινστιτούτο Μικρών Επιχειρήσεων ΓΣΕΒΕΕ (2021), *Προοπτική διερεύνηση δεξιοτήτων (skills forecast) – Μέθοδοι και τεχνικές*, υπό την επίβλεψη της Α. Σπανακά.

Μηχανισμός Διάγνωσης των Αναγκών της Αγοράς Εργασίας Δυτικής Ελλάδας (2022), *Στατιστικά δεδομένα και προοπτικές για τον τομέα του Πολιτισμού και Ψηφιακών Εργαλείων*, με στοιχεία από ΕΛΣΤΑΤ, Eurostat και το Π.Σ. «Εργάνη».

Νόμος 4887/2022, «Αναπτυξιακός Νόμος - Ελλάδα Ισχυρή Ανάπτυξη», ΦΕΚ Α' 16/04-02-2022.

Παπαγεωργίου, Δ. (2020), *Πολιτισμός και Ψηφιακά Μέσα*, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2021), *Περιφερειακό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας 2021 – 2025*.

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022), *Επενδυτικό προφίλ – Επένδυσε στην ΠΔΕ*, Διαθέσιμο online: https://www.pde.gov.gr/invest_in_PDE/index.php/el/ [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (2022), *Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας 2021-23 – Στρατηγικός Σχεδιασμός*.

Τράπεζα της Ελλάδος, *Περιφερειακοί Ταξιδιωτικοί Λογαριασμοί: Εισπράξεις, αφίξεις, διανυκτερεύσεις για τα έτη 2018 – 2019*.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), *Αρμοδιότητες και δομή του Υπουργείου*.

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), *ΕΣΠΑ 2014-20*, Διαθέσιμο online: <https://www.espa.gr/el/Pages/staticESPA2014-2020.aspx> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), *ΕΣΠΑ 2014-20: Εγκεκριμένα έργα*, Διαθέσιμο online: <https://anartyxi.gov.gr/el-gr/> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Υπουργείο Ανάπτυξης και Επενδύσεων (2022), *Νέα Προγραμματική Περίοδος 2021-27*, Διαθέσιμο online: <https://www.espa.gr/el/Pages/newprogperiod21-27.aspx> [τελ. Πρόσβαση 4/8/2022].

Υπουργείο Οικονομικών (2022), *Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0»*.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (2022), *Αρμοδιότητες και δομή του Υπουργείου*.

Υπουργείο Πολιτισμού και Αθλητισμού (2022), *Θεσμικό πλαίσιο ανά ομάδα αρμοδιοτήτων του Υπουργείου*.

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2016), *Εθνική ψηφιακή στρατηγική 2016 - 2021*.

Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2020), *Βίβλος Ψηφιακού Μετασχηματισμού 2020-25*.

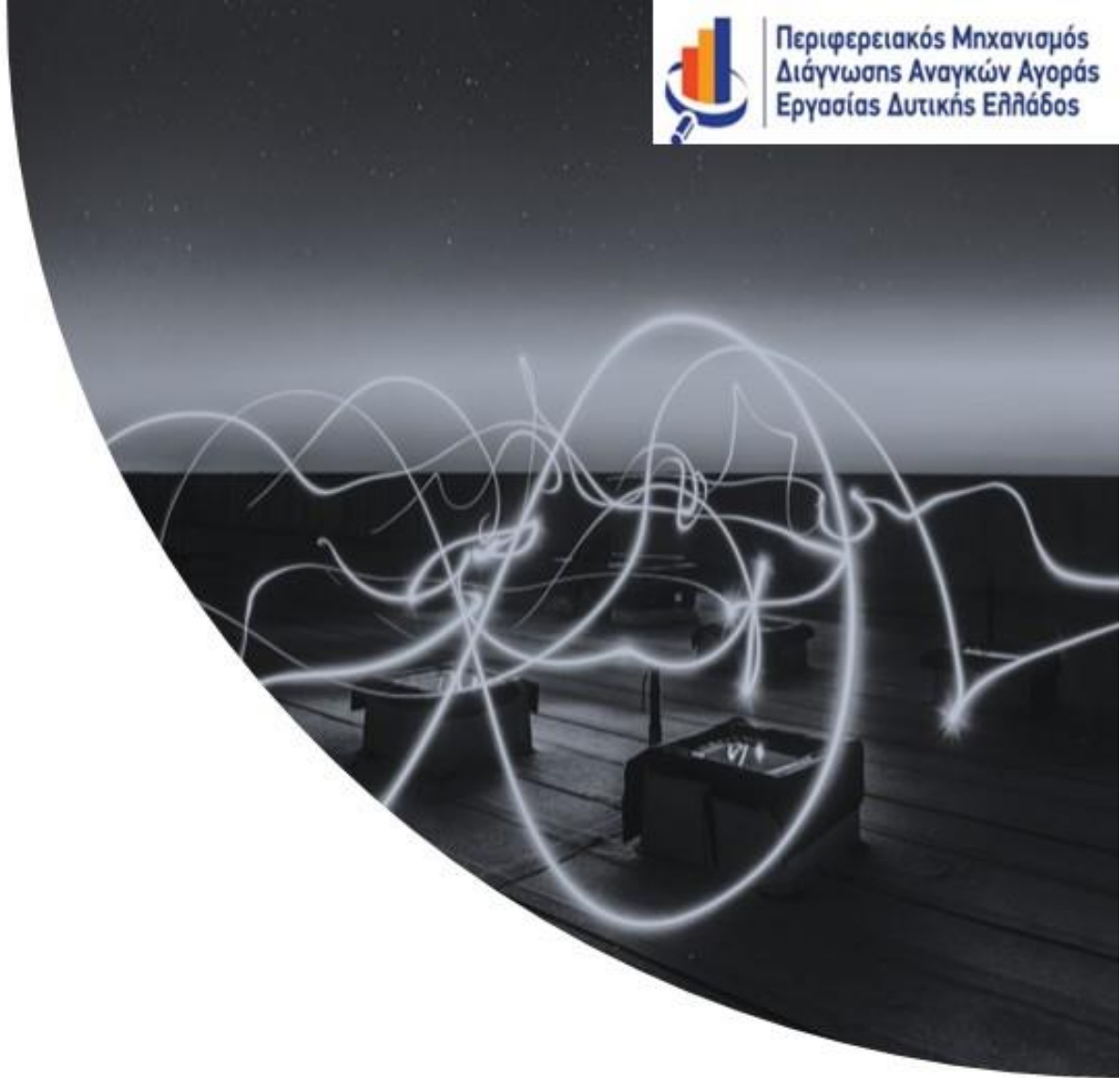
Υπουργείο Ψηφιακής Διακυβέρνησης (2022), *Αρμοδιότητες και δομή του Υπουργείου*.

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ
ΔΥΤΙΚΗΣ
ΕΛΛΑΔΑΣ
Σεμάτη Αντιδέλιος!

Περιφερειακός Μηχανισμός
Διάγνωσης Αναγκών Αγοράς
Εργασίας Δυτικής Ελλάδος

www.eeogroup.gr

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΔΥΤΙΚΗ ΕΛΛΑΔΑ 2014 – 2020
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

